SÖZ

HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

▼ Ekonomik, siyasi ve askeri bağımlılık anlamına gelen bu formüle Barzani sıcak bakarken, Talabani'nin ağırdan aldığı ileri sürülüyor

■ Haberi 4. sayfada

Kuzey Irak'a Kuzey Kıbrıs formülü mü?

Başkomiser A.A.'nın Gaziosmanpaşa'daki polislere telsiz emri:

'Yakaladığınızı öldürün'

Gazi olayını araştıran Meclis Komisyonu'nun soruşturma tutanaklarını açıklıyoruz

Hürriyet

RUMİ: 22 Mart 1410

HİCRİ: 4 Zilkade 1415

İSTANBUL

TELEFON

İşte provokatörler

Gaziosmanpaşa'yı kan gölüne çeviren yasadışı Marksist Leninist Komünist Partisi/Kuruluş örgütü üyesi 5'i kadın 13 kişi yakalandı.

Gazililer yardımı az buldu

Evini basan erkeği kurşunladı

Bunlar provokatörse ... **Bunlar kim?**

▼ Başkomiser ve Birlik Amiri A.A'nın olaylar sırasında Gaziosmanpaşa'daki polislere geçtiği telsiz emri: Fırsat bu fırsat, yakaladığınızı vurun, öldürün!

▼ Bu iddia, olaylar sırasında Gazi Mahallesi'nde görev yapan bir komiserin Meclis Araştırma Komisyonu'na verdiği ifadede yeralıyor. İfadeye göre, ölümlerin ve yaralanmaların bir bölümü de Grup Amiri M.Y'nin silahından çıkan mermilerle gerçekleşti.

▼ Meclis Araştırma Komisyonu'nun ifade tutanaklarında yeralan bu bilgiler şu anda Söz'ün elinde. Gizli tutulan ve hazırlanacak raporda yer alıp almayacağı belli olmayan bu bilgilere göre, polis olaylar sırasında, daha önce kendilerinde bulunmadığını iddia ettiği 11 adet kaleşnikof kullandı.

■ **Figen Solmaz'ın haberi 12. sayfada**

Polis-İkitelli basını elele 'suçlu' imalatını sürdürüyor

Sipariş provokatörler!

Polisin, Gaziosmanpaşa olaylarından sonra kamuoyunda oluşan imajını değiştirmeye ve "suçlu" yaratmaya çalışması dikkat çekiyor. Halkın üzerine ateş açan polisler hakkında yürütülen soruşturmada hiçbir ilerleme kaydedilmezken, geçen hafta13 kişinin emniyet tarafından "provokatörler" olarak basına gösterilmesi bu çabanın bir parçası olarak görülüyor.

■ **Hacer Yıldırım'ın haberi 13. sayfada**

'Somali sendromu'
Ragıp Zarakolu
yazdı 4. sayfada

'General Salan'
Yavuz Alogan
yazdı 5. sayfada

'Meto' Biyografi'ler'
Met-Üst
yazdı 19. sayfada

'Sınıf ve kitle partisi'
Yıldırım Koç
yazdı 20. sayfada

'Ağır aksak öyküler'
Hazım Ruhi
yazdı 22. sayfada

Katliam fotoğrafları... Görelim... Bizi ayıplamasınlar...

■ HABERİ 18. SAYFADA

Savaş değil, parasız eğitim

■ HABERİ 3. SAYFADA

Kıbrıs'ta 'Rumları yenecek başkan' aranıyor!

■ HABERİ 9. SAYFADA

● TARİH: 8 NİSAN 1995 ● SAYI: 8 ● FİYATI: 40.000 TL (KDV DAHİLDİR) ● ALMANYA 4 DM ● İSVİÇRE 4 Sfr ● FRANSA 14 FF ● İNGİLTERE 1.7 £ ● HOLLANDA 5 Hfl ● AVUSTURYA 28 AS ● ABD 3 $

'Eurotürk'ler şimdi ne yapacak?

Henüz bir ön anlaşma yapıldığı halde Gümrük Birliği'ne girme heyecanıyla, gazete manşetleri birdenbire "şenlendi". En önemli konu, Batı'nın bize destek verip vermediği ile ilgili haber ve yorumlardı. Arkadaşlarımız **Ali Işıngör** ile **Ahmet Çınar** Batı ve Türk basınında kısa bir tur attı:

Batı'nın Türkiye'ye destek verdiğini, Gümrük Birliği Anlaşması'nın "Çağ Açan Bir İmza" olduğunu (Hürriyet 7 Mart 1995), "Yeni Bir Türkiye"nin Avrupa denizinde kulaç atmaya başladığını (Milliyet, Sabah 7 Mart 1995) vurgulayan medyamız, sonraki

günlerde de sürekli "hava basmaya" devam etti.

Üç büyük gazetenin hemen hemen tüm köşe(!) sahipleri, Avrupa'dan gelen "büyük destek" konusunda neredeyse ağız birliği yapmışlardı. Bu gazeteler, "Eurotürk'ün maceraları" anlatmaya, onlara bıyık kestirmeye devam ededursunlar, bu arada, Batı basınındaki yorumlar görmezlikten geliniyordu.

Oysa Batı'da hava oldukça farklıydı. Örneğin, Hollanda'nın en saygın gazetelerinden "De Volkskrant" (Halk Gazetesi) 9 Mart 1995 tarihli sayısında, "Türk aydınları hapishanede çürüyor" başlıklı bir yazı yayımlıyor ve adeta bizim Gümrük Birliği bayramımızı (!) baltalamaya çalışıyordu. Ama ne gam...

"De Volkskrant" gazetesindeki bu yazının altbaşlığında ise, "Düşünüyorum demek ki teröristim" biçiminde bir vurgulama yer alıyordu. Yazının devam eden satırlarında da şöyle deniyordu:

"Türkiye'nin en tehlikeli birkaç aydını, otomobille Ankara'dan bir saatlik mesafede, tepelerin yamacına kurulmuş betonarme Haymana Cezaevi'nde çürüyor. Fransa'da okumuş 55 yaşındaki Ekonomi Profesörü Fikret Başkaya orada geziniyor. Onun hücre arkadaşı Haluk Gerger orta yaşlı bir yazar. Su gibi konuştuğu İngilizce onu Washington ve Oxford'daki öğrencilik yıllarına geri götürüyor. Beton koridorun öbür tarafında 32 yaşındaki şair ve yazar Yılmaz Odabaşı hapis yatıyor."

Ve "De Volkskrant" gazetesi, Türkiye ile ilgili yorumları içeren uzun yazısına şöyle son veriyordu: "... işaretler hiç de iç açıcı değil. Parlamentoda ele alınan ve düşünceyi ifade özgürlüğü üzerindeki kısıtlamaları kısmen ortadan kaldıracak olan kanun teklifi çamura batmak üzere. Kürt dilinde eğitimin ve Kürtçe televizyonun yasallaştırılması gündemde bile değil. Neresinden bakılırsa bakılsın, Türkiye'de de facto gerileme sözkonusu. Tüm bunlara karşılık Haymana Cezaevi, adeta bir 'açık üniversite' gibi."

İşte böyle...

Hollanda basınından "De Volkskrant" böyle diyordu.

Tabii, yalnızca Hollanda'da değil, tüm Batı basınında böylesi yorumlara hergün rastlamak mümkündü. Örneğin, Londra'da Reuter haber ajansı da aynı günlerde, Aliza Marcus imzası ile Türkiye'deki insan hakları ihlalleri ile ilgili geniş bir haber yayınlıyordu. Reuter'in haber yorumunda; "Resmi görüş karşıtı konuşan ya da yazan, özellikle de Kürt konusunda, 110'dan fazla kişinin parmaklıklar ardına gönderildiği" belirtildikten sonra özetle şöyle deniyordu: "Avrupa'yla Gümrük Birliği Antlaşması'nı imzalayan Türkiye, Batılı müttefikleri tarafından, değişmesi yönünde baskı altında tutuluyor."

Batılı, çağdaş, uygar olmayı yalnızca "tüketmekle" eşdeğer gören medyamız, her ne kadar "Magandalar azalacak, Otomobil ucuzlayacak" (Yeni Yüzyıl 7 Mart 1995) diye başlıklar atsa da; bir imza ile hayatımızın değişeceğini zannederek, "Yeni Hayat"ı müjdelese de (Hürriyet 6 Mart 1995), "Doğu Cephesinde" yeni bir şey yok...

Ancak, Kuzey Irak harekatıyla birlikte medyanın tavrı birdenbire değişti. Türkiye'ye Gümrük Birliği konusunda Batı'nın nasıl destek verdiğini "duyuran" İkitelli gazeteleri, birdenbire tavır değiştirdi. Hemen Batı'nın nasıl "hain" bir Türk düşmanı olduğunu hatırlandı. Alman malları için boykot çağrıları yapıldı. Batı'nın askeri yardımı kesmesine karşılık hemen "Mehmetçiğe destek" kampanyaları başlatıldı.

Ne demeli İkitelli gazetelerine de ancak bu yakışırdı! Ama bir şeyi merak ediyoruz; acaba, "Eurotürk"lere bıyık kestiren medya, kesilen bıyıkları yeniden uzattıracak mı? Otomobillerin ucuzlamayacağını biliyoruz. Ya magandalar ne olacak?

SÖZ'DEN

Dalgalanan tirajımız ve gecikmiş bir teşekkür

Dergimizin 4. ve 5. sayısına ilişkin bayi satış rakamları da belli oldu. 4. sayımızın bayi satışı 3800'e kadar düştükten sonra 5. sayımızda ciddi bir artış göstererek 4800'e çıktı. Bu arada 5. sayıdan itibaren baskı miktarımızı da 20 binden 15 bine düşürmemize karşın böyle bir artış olması dikkat çekiyordu. Bu bayi satışlarına, dağıtım şirketinin bayisi olmayan kitapçılardan yapılan satışları ve 1000'i aşan yurtdışı satışlarını ekleyerek net satış rakamlarını hesaplamak gerekir. Bu durumda ilk 5 sayımızın ortalama net satışı 5700 civarında olmaktadır.

Mevcut koşullarda bu rakamın 'iyi' olduğunu söyleyebiliriz. Ancak dağıtımda sorunlarımız oluyor ve bazı bölgelerin satış rakamları çok büyük değişiklikler ve gariplikler gösteriyor. Örneğin 5. sayımızın dağıtım raporuna göre, bütün bir Karadeniz bölgesinde sadece 69 tane satıldığı belirtiliyor ki, bunda bir gariplik olduğu açık. Ayrıca diğer bölgelerde de henüz oturmuş rakamlar yok ve sürekli ciddi inişler-çıkışlar gözleniyor. Bunların oturması için biraz daha zamana ihtiyaç olduğu görülüyor.

Bu arada 7. sayımızda sayfa filmlerini hazırladığımız tesislerde uzun süreli bir elektrik kesintisi meydana gelince zaten yetişmekte güçlük çektiğimiz baskı saatine iyice geciktik ve büyük kentler dışındaki yerlerde pazar günü piyasaya çıkmak zorunda kaldık. Cumartesi yerine pazar günü piyasaya çıkmanın satışımızı ciddi ölçülerde etkilediğini biliyoruz. Umarız bir daha böylesi bir sorunla karşılaşmayız.

* * *

Söz'ü destekleme kampanyası devam ediyor. Arkadaşımız Yiğit Tuncay Mayakovski'nin şiirlerinden oyunlaştırdığı "Pantolonlu Bulut" adlı oyunu Söz yararına Beyoğlu Muammer Karaca Tiyatrosu'nda sahneledi. Tek kişilik oyunu büyük bir başarıyla sahneleyen ve sunan Tuncay, ne yazık ki hazırlıklarını da tek başına yürütmek zorunda kaldı. Oyunun, dergiyi bağladığımız güne (perşembe) denk gelmesi nedeniyle kendisine yardımcı olamadık. Bu yetmezmiş gibi oyundan sonra kendisine teşekkür etme imkanını da bulamadık.

Biraz da Yiğit'le olan dostluğumuza güvendik herhalde. Sanırız imzasını hatırlayacaksınız. Kendisi Söz'ün yazarları arasında.

Bu eksikliğimizi gidermek için Yiğit Tuncay'a bu sütunlardan bütün çalışanlarımız ve okuyucularımız adına teşekkür ediyoruz. Eline ve kafana sağlık Yiğit, herşey çok güzeldi.

Ape Musa'nın yeğenlerinden bir günlük gazete daha

Haber Merkezi– "Seslerini en çok duyurmaya ihtiyacı olanlara sayfalarımızı açacağız. Bunun başında Kürtler var, kimlikleri yok sayılan diğer halklar, işçiler, memurlar, çalışanlar... Olaylara onların penceresinden bakacağız. Diğer günlük gazetelerin bu boşluğu doldurmadığını düşünüyoruz. Bu boşluğu biz dolduracağız."

Bu sözler önümüzdeki günlerde çıkması beklenen "Yeni Politika" adlı gazetenin Yazıişleri Müdürü Çelebi Yavuz'a ait.

Kesin çıkış tarihi henüz belirlenmeyen gazete "Anter Basın Yayın Limited Şirketi" tarafından yayınlanacak.

Yaklaşık 200 çalışanı bulunan Yeni Politika gazetesinin imtiyaz sahibi Gürcü asıllı olan Necati Tanıyan, Haber Müdürü Mehmet Ekin, İstihbarat Şefi ise Ertuğrul Mavioğlu. Yazar kadrosunda da Server Tanilli, Demir Özlü, Hemir Aleg, Orhan İyiler, Mahir Fares, Sibel Özbudun, Mihri Belli, Oktay Etiman gibi isimler bulunuyor. Arka ve ön sayfaları renkli olacak gazete 14 sayfadan oluşacak. Gazetede Ekonomi, İşçi-Sendika, Kültür-Sanat, Spor, Diplomasi, Tartışma, Dış Haberler, Kent Haberleri, TV-Medya gibi başlıklarla belirlenmiş sayfalar olacak.

Yeni Politika gazetesinin Yazıişleri Müdürü Çelebi Yavuz gazetenin diğer günlük gazetelerden farklı olacağını belirterek, genel olarak medyanın devlet tarafından denetlendiğini söylüyor.

Yavuz, ancak, basının görevinin devleti denetlemek olduğunu ekliyor ve "Halkı denetleyen bir sürü yasa var. Hedefimiz devlet ve kurumlarını denetlemek. Bunun tersini oluşturacak kelimeleri, jargonları gazetemizde kullanmayacağız. Bütün bunlar bizim tarafsız olmayacağımızı gösteriyor. Biz taraf olacağız. Tarafımız insan hakları, demokrasi, evrensel değerler olacak" diyor.

Görüşmemiz sırasında Yeni Politika gazetesinin bu denetimin dışında olacağını söyleyen Yavuz, "Biz medyayı, insanları yasalara karşı koruyacak ve insanların sesini yükseltecek kurum olarak görüyoruz. Zaten insanların seslerini duyuracakları hiçbir kanal kalmadı. Biz bu alanda doğuyoruz. Ve iddiamız bu boşluğu doldurmak" diye konuşmasını sürdürüyor.

Yavuz, Yeni Politika gazetesinin yayın politikasını ise, şöyle özetliyor:

"Yayın faaliyetimizde sosyalist bakış açısı egemen olacak. Dünyaya da öyle bakıyoruz. Türkiye dışındaki bürolarımız da bu bakış açısıyla şekillendi. Daha çok Ortadoğu'daki gelişmeler konusunda iddialı olacağız. Dünyadaki tüm zıtlıkların Ortadoğu'da şekillendiğini düşünüyoruz. Bu dönemde Ortadoğu'yu yansıtmayı

Yeni Politika'cılar hummalı bir tempoyla gazetelerini öngördükleri tarihe yetiştirmeye çalışıyorlar. *(Fotoğraf: Hacer Yıldırım)*

dünyayı yansıtmakla eşdeğer görüyoruz. Dünyaya bakışımız Ortadoğu'yla olacak. Bu bölgedeki savaşları, egemenlik çabalarını ve mücadelelerini yansıtmaya çalışacağız.

İnsanların günlük yaşamlarını daha derinlikli izlemeyi düşünüyoruz. Kentlerdeki, kırlardaki yaşamı yansıtan haberler daha çok olacak.

Biz günlük yaşamda meydana gelen olayları genel olarak yaşanan ekonomi ve siyasetin bir yansıması olarak görüyoruz. Günlük yaşamda olan olayları daha çok yansıtacağız."

Merkezi İstanbul'da olan gazetenin ayrıca Ankara, İzmir, Mersin, Adana, Diyarbakır, Samsun, Elazığ, Ağrı ve Urfa'da büroları var. Yurtdışında ise Almanya, İngiltere, Rusya, Fransa ve Irak'da büroları bulunuyor.

Erzurum'da işkence, Yozgat'ta açlık grevi

Cezaevi sayısı artarken, bütçeden tutukluların ihtiyaçlarına ayrılan para azalıyor.

Hacer YILDIRIM

İstanbul– Erzurum E Tipi ve Özel Tip cezaevlerinde 5 ay kaldıktan sonra iki hafta önce tahliye edilen Mehmet Durna ve İlknur Bülbül cezaevinde her türlü baskı ve işkencenin yapıldığını belirttiler.

Durna ve Bülbül ağustos ayı ortalarında cezaevinde meydana gelen üç öldürme olayının bahane edilerek, her türlü hakkın gaspedildiğini ifade ettiler. Tutuklulara dışardan hiçbir yiyecek, içecek alınmadığını ve idare tarafından verilen gıda maddelerinin sağlık koşullarına uygun olmadığını kaydeden Durna ve Bülbül cezaevindeki diğer baskıları ise şöyle sıraladılar:

"Gazete ve kitap okutulmuyor. Kitaplar yalnızca dini yayınlardan oluşuyor. Televizyon yayınları istendiği zaman elektrikler kesilerek engelleniyor. Radyo ve teyp koğuşlara sokulmuyor. Mektuplar üzerinde çok sıkı kontroller yapılıyor. Keyfi bir şekilde haftanın birçok günü askeriye tarafından aramalar gerçekleştiriliyor. Aramalarda eşyalara zarar veriliyor. Tutukluların yazı yazma, kitap okuma gibi hiçbir kültürel girişimine izin verilmiyor. Tutuklular idare tarafından çağrılarak sivil polisler tarafından sorgulanabiliyor. Birçok kişi itirafçılığa ve işbirliğine zorlanıyor. İtirafçı ve işbirlikçi kişiler siyasi tutuklularla aynı koğuşlarda kalıyor. Koğuşlarda ilaç bulundurulmuyor."

Ayrıca Erzurum Özel Tip ve E Tipi cezaevlerinden Bartın Cezaevi'ne sevkedilen siyasi mahkumlardan Ercan Haçin, Cengiz Kaya ve Yusuf Temel yaptıkları açıklamada şu sözlere yer verdiler:

"Bizler Erzurum'dan Bartın Cezaevi'ne sevkedildik. 15 Ağustos 1994 günü Erzurum'da asker, komando, özel tim, gardiyanlar; zincir, kalas ve coplarla tutsaklara saldırdı. Gördüğümüz işkenceler sonucu kanlar içinde baygın bir halde koridorlarda, yerlerde sürüklenerek tek tek hücrelere atıldık. Bu saldırıda elbise, kitap, dergi, teyp, radyo, fotoğraf gibi tüm eşyalarımız parçalanıp, yırtılarak kullanılamaz hale getirildi. Geri kalanlara da cezaevi idaresi el koydu. Bu tarihten itibaren tüm tutsaklar sistemli bir şekilde işkenceye tabi tutularak itirafçılığa zorlandılar. Bizlere itirafçılığı kabul ettirmek için işkenceler yapıldı ve bunlar halen sürüyor. Koğuşlar arasında irtibat olmadığından birbirimizden haber alamıyor ve birçoğumuzun akıbetini bilemiyoruz. Ayda bir kez banyo yapabiliyoruz."

12 Eylül'den farksız

Sayımların 12 Eylül döneminde uygulandığı gibi yapıldığını, sesi kısık çıkanlara işkence uygulandığı belirtilen açıklamada, aynca mahkemeye ve hastaneye gidiş gelişlerde askerler tarafından tutsaklara saldırıldığı ifade edildi. Açıklamada, "Cezaevi dışında bulunan kömürlüğe götürülüp zorla çalıştırma, kazan dairesi ve yemekhanede çalışma, koridor temizliği yaptırma, işkenceler sonucunda tutsaklara dayatılıyor. Aynı uygulamalar bayan tutsaklara da uygulanmakta; asker ve timler tarafından bayan tutsaklar erkek tutsaklarda olduğu gibi soyularak aranıyor" denildi.

Erzurum Cezaevi'ndeki bu uygulamaları protesto etmek için 30 Ağustos 1994'te Selami Zoro adlı tutsağın kendisini astığı belirtilen açıklamada şöyle devam edildi:

"Cezaevi idaresi, 'bunu siz yaptınız' diyerek bu eylemi işkence zoruyla Erdal Bektaş, Nurullah Koç, Burhan ve Şervan Ahmet adlı tutsakların üstüne attı."

Tünel bahane

Yozgat E Tipi Cezaevi'nde şubat ayı sonunda bir tünelin ortaya çıkmasından sonra cezaevi yönetiminin siyasi tutuklulara baskı yaptığı öğrenildi. Cezaevinde kalan siyasi tutuklular cezaevi yönetiminin kendilerine "kapsamlı hak gasplarıyla birlikte, provokasyon girişimleri, işkence ve baskılar"da bulunduklarını, zaten varolan baskıları iyice artırdıklarını açıkladılar. Bu baskıların ortadan kalması için 27 tutuklu 21 Mart tarihinde süresiz açlık grevine başladı. Açlık grevi sırasında siyasi tutuklulardan 3 mahkum gardiyanların saldırısı sonucu yaralandı.

Cezaevi yönetiminin koğuşlarda bulunan battaniye, sandalye, masa, sabun, ilaç, yapıştırıcı, ocak, deterjan ve kırtasiye malzemelerini aldıkları bildirildi. Bunun yanısıra siyasi tutukluların koğuşlararası görüşmesi yasaklanırken, cezaevi temsilcilikleri de kaldırıldı. Ayrıca cezaevi yönetiminin görüşlerde tutukluların üzerini ararken, bunu işkenceye dönüştürdüğü de bildirildi.

Görüşe çıkarılmayan açlık grevindeki mahkumların bütün bu hak gaspları kalkıncaya kadar açlık grevini sürdürecekleri belirtildi.

Siyasi tutuklular, Yozgat Cezaevi'nde ve diğer cezaevlerindeki baskıların kalkması için tüm kamuoyunu duyarlı olmaya çağırdılar.

Yüzbin kişiye bir hapishane düşüyor

İnsan Hakları Bakanlığı ve İnsan Hakları Derneği'nin araştırmasına göre Türkiye dünyada en çok yargılama yapan 7 ülke arasında bulunuyor. 12 Eylül'den sonra cezaevlerinin sayısı 42'si E Tipi olmak üzere, toplam 610'a çıktı. Her ile ortalama 8, yüzbin kişiye ise bir hapishane düşüyor. Adalet Bakanlığı'nın verilerine göre, Türkiye'de her 1200 kişiden birisi tutuklu veya hükümlü durumda. Bu oran Avrupa ortalamasının bir hayli üzerinde. 610 cezaevindeki tutuklu ve hükümlü sayısı yaklaşık 50 bin civarında.

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi Cezaevi Komisyonu tarafından yapılan araştırmada cezaevi sayısının hızla artmasına karşın, Adalet Bakanlığı'na bütçeden ayrılan paranın aynı oranda artmadığı ve cezaevlerine para verilmemesi sonucu tutuklu ve hükümlülerin yiyecek, ısınma ve sağlık ihtiyaçlarının karşılanamadığı belirtildi.

'Kuzey Irak'tan çekil' kampanyası

Türk ordusunun Kuzey Irak'a yaptığı askeri operasyona karşı çıkan çeşitli siyasal, sendikal ve demokratik kuruluş yöneticileri ile bazı aydınlar "Türk ordusunun Kuzey Irak'taki Kürt bölgelerinden derhal çekilmesi" talebiyle bir karşı kampanyaya hazırlanıyor.

Geçtiğimiz hafta bir hazırlık toplantısı yapan girişimciler, geniş bir kesime ulaşmayı ve savaşa çeşitli etkinliklerle karşı çıkmayı amaçlıyorlar. İlk hazırlık çalışmalarına katılanlar arasında BSP, SDP, SİP, DDP yöneticileriyle birlikte geniş bir sol parti için girişim çalışmalarını yürütenler ve BİEP girişiminden temsilciler yer alıyor. Tümtis, Asis, Hava-İş gibi sendikaların çeşitli düzeydeki yöneticileriyle birlikte İstanbul İşçi Sendikaları Şubeleri Platformu Sözcüsü de girişimi destekliyor. İnsan Hakları Derneği, Barış İnisiyatifi, İFMC, Kürt Enstitüsü ve Kürt Hak ve Özgürlükler Vakfı başkanları da tasarlanan kampanyanın hazırlıklarına katılıyorlar.

Toplantının çağrıcılarından BSP Merkez Yürütme Kurulu üyeleri M. Emin Sert ve Ferhan Umruk bu kampanya girişiminin "Partiler ve kuruluşlar arası bir güç birliğinden çok, yapılan askeri harekatın özüne karşı çıkanların seslerini hep birlikte duyurma çabası" olduğunu ifade ettiler.

'Savaş değil, parasız eğitim'

Cengiz BERKYILMAZ

İstanbul – İstanbul'un çeşitli üniversitelerinden öğrenciler Boğaziçi Üniversitesi'nde (B.Ü.) bir forum düzenleyerek, Kuzey Irak operasyonunu ve birinci yılı dolan 5 Nisan kararlarını protesto ettiler.

B.Ü. Sol Platform, İstanbul Teknik Üniversitesi (İ.T.Ü.) Anafora Karşı Cephe, İ.T.Ü. Maçka Ret Cephesi, Sosyal Demokrat Üniversiteliler Platformu, Mimar Sinan Üniversitesi Muhalif Öğrenciler grubu ve İstanbul Üniversitesi edebiyat, iletişim, hukuk, iktisat, veterinerlik fakülteleri, Yıldız Teknik Üniversitesi öğrencilerinin düzenlediği forum ve yürüyüşe 300 öğrenci katıldı.

Çarşamba günü saat 14.00'de Güney Kampüs'te toplanan forum, bir öğrencinin "Bugün 5 Nisan, ama neşe dolmuyor insan. Çünkü yemek fiyatları yüzde 800 artırıldı; harçlara zam yapıldı" sözleriyle başladı. Forumda yapılan konuşmalarda, yapılan zamlarla fakir öğrencilerin okuma hakkının ellerinden alındığı belirtilerek, "parasız eğitim" talebi dillendirildi.

Sosyal Demokrat Üniversiteliler adına konuşan bir öğrenci ise, 5 Nisan paketine imza koyanlardan birisinin Boğaziçi'li, diğerinin sosyal demokrat olduğuna dikkat çekerek, sosyal demokratların yerinin iktidar değil, muhalefet olduğunu belirtti.

"Tansu go home; barış hemen şimdi; müşteri değil, öğrenciyiz" sloganlarının atıldığı forumda, "Özgürlük ne zaman, barış ne zaman" soruları "Hemen şimdi" haykırışıyla yanıtlandı.

Forumdan sonra yürüyüşe geçen öğrenciler, "Ülkemiz, üniversitemiz satılık değildir" ve "Savaş değil, bedava eğitim" yazılı iki pankart taşıdı. Daha sonra elele tutuşarak barış zinciri oluşturuldu.

Forum sırasında dağıtılan bildiride, "Hükümet 5 Nisan 'istikrarsızlık' paketini, bir yıl önce 'hepimizin iyiliği için' açmıştı. Bir yıl boyunca 'hepimizin iyiliğinden' neyi kastettiklerini gördük... Kuzey Irak operasyonuna 100 trilyon yatırıyorsunuz. 'Kürtler'i vur kurtul!' politikasına yılda 400 trilyon harcıyorsunuz. Tüm kamu kuruluşları satılsa elde edeceğiniz gelir, savaşın 6 aylık maliyetini bile karşılamaya yetmez. Hükümet kaynakları silah tüccarlarına, kelle avcılarına gidiyor. Savaş sona erdirilsin. Yeni 5 Nisan değil, barış istiyoruz" ifadeleri yer aldı.

Forum ve yürüyüşe katılımın, B.Ü.'de daha önce yapılan eylemlere katılımdan çok daha düşük olmasını bir öğrenci, "Eylem kararı alınırken bizim haberimiz olmadı. Bildirilerin hazırlanış sürecinde de biz yoktuk. Karar alma sürecinde olmadığım eyleme katılmam" şeklinde izah etti.

Pankartın önünde zafer işareti yaparak anı fotoğrafı çektirmeyi ihmal etmeyen öğrenciler, bir sonraki eylemin pankart parasını da aralarında topladılar.

Boğaziçi Üniversitesi'ndeki gösteride Kuzey Irak operasyonu ve 5 Nisan kararları protesto edildi.

Kuzey Irak'a Kuzey Kıbrıs formülü mü?

▼ Xanxurk, Metina, Sindi ve Heftanin boğazlarına askeri birlikler yerleştirilirken maaşları Türkiye tarafından ödenecek peşmergelerin de köy korucuları gibi kullanılacağı öne sürülüyor.

Mustafa ERDOĞAN

Bölgeyi ekonomik olarak kendisine bağımlı kılmaya kararlı olan Türkiye'ye 'İkinci Kuzey Kıbrıs'ın faturası acaba ne olacak ?

Ankara– Ortadoğu'da ikinci bir İsrail olmaya soyunan Türkiye, Kuzey Irak Kürtleri ile ilişkinin kendi toprakları ve diplomatik ilişkileri üzerinden gerçekleşmesini isterken, 1992 operasyonu ile beceremediği "hükümranlık alanı" doktrinini yaşama geçirmeye çalışıyor. Türkiye'nin Kuzey Kıbrıs'ta gerçekleştirdiği yapılanmanın benzerini Kuzey Irak'ta da oluşturmaya çalışacağı ileri sürülüyor. Kürt devleti kurulmaması karşılığında Irak Kürtleri'ne sahip çıkacağına ABD'ye söz veren hükümet bölgede zorlanacağa benziyor. Barzani bu plana sıcak yaklaşırken, Talabani ağırdan alıyor. Ayrıca PKK saldırıları ve Kuzey Irak'lı Kürtler'in muhalefeti de giderek artıyor.

Kuzey Irak'ta oluşturulmaya çalışılacak yapı çerçevesinde Xanxurk, Metina, Sindi ve Heftanin boğazlarına askeri birliklerin yerleştirileceği belirtilirken, maaşları yine Türkiye tarafından ödenecek peşmerge birliklerinin de sınırda görev yapacağı bildiriliyor. Yani peşmergeler korucular gibi örgütlendirilecek. Türk subaylarının yer yer komuta edeceği bu birliklerin tüm teknik donanımı Türkiye tarafından karşılanırken, bölge uydu aracılığı ile gözlenecek.

Bölgeden gelen haberlere göre, sınıra yakın Kuzey Irak köyleri boşaltılıyor. Toplam 58 köyün boşaltıldığı bildirilirken, yetkililer bu köylülerin kendi rızaları ile köylerini boşalttıklarını öne sürüyorlar. Öte yandan, MİT eski daire başkanlarından Mahir Kaynak, Söz'e yaptığı açıklamada Türkiye'nin Kuzey Irak'ta kalıcı olma niyetinde olduğunu söyledi. Kaynak, Türkiye'nin Batı baskısı karşısında bir çekilmeyi gündeme getirse bile, bunun gerçek anlamda bir çekilme olmayacağı görüşünde. Kaynak'a göre, Türkiye her koşulda bölgedeki kilit yerlerde asker bulunduracak. Türkiye'nin uzun vadede bölge petrolü için söz sahibi olmaya çalıştığını belirten Kaynak, "O bölge Türkiye'nin ikinci Kuzey Kıbrıs'ı olacak. Petrolde Kürtler'in de payı olur, ancak asıl sahibi açıklanmaz" diyor. Operasyonun devam ettiği dönemde İran'da karışıklıklar çıkmasının ve 144 kişinin yaşamını yitirmesinin tesadüfi olmadığını ileri süren Kaynak, Irak sınırına asker yığan İran'ın bu tür bir provokasyonla ABD tarafından içeri yönlendirildiği görüşünde.

KDP ve YNK temsilcileri ne diyor?

İran Büyükelçiliği Basın Ataşesi Muhammed Heyderzade de, provokasyon iddialarını doğruladı. Ancak İran'da uzun süreden beri benzer bir karşılık beklendiği de bir gerçek. Mollalar rejiminin baskısı ve ekonomik sıkıntılarla boğuşan İran halklarının patlama noktasına geldiği, Halkın Mücahitleri, Halkın Fedaileri ile Şah yanlıları gibi muhalif grupların güç kazandıkları biliniyordu.

Irak Kürdistanı'nda toplumsal huzursuzluk ve Türk askeri birliklerine karşı tepkiler de görülmeye başlandı. 7 çobanın öldürülmesinin ardından cenazeye giderken Kızılay görevlilerine saldıran yakınları 4 muhafızla, 3 Türk görevliyi öldürdü. YNK Ankara Temsilcisi Şazat Saib, "Türkiye bölgede kaldığı sürece benzer olaylar yoğunlaşabilir. Halk, Türk ordusundan tedirgin oluyor" dedi. TSK'nin bir an önce bölgeden çıkması gerektiğini söyleyen Saib, Türkiye'nin Talabani ve Barzani'yi barıştırarak oluşturacağı "yerel güvenlik şemsiyesi" içinse şunları söyledi:

"Biz her zaman barış seçeneğinin güçlenmesinden yanayız. Ancak bu barış yabancı müdahalesi altında olmaz. Biz kendi barışımızı sağlayıp sınır güvenliğini sağlayabiliriz."

Öte yandan, Partiya Demokraten Kurdistan (PDK) lideri Mesut Barzani ile Türk yetkililerinin Silopi'de gizli bir görüşme yaptıkları ortaya çıktı. Sözkonusu görüşmeye YNK lideri Talabani'nin çağrılı olduğu halde katılmadığı öne sürülmüştü. Ancak YNK Ankara Temsilcisi Saib, bu görüşmeye Talabani'nin çağrılı olmadığını söyledi. Bu gelişmelerin ardından PDK Ankara Temsilcisi Sefin Dizeyi, Dışişleri Bakanlığı'ndan bir heyet ile birlikte Irak Kürdistanı'na gitti. Bu gezi sırasında Barzani ile görüşüleceği ve Başbakan Yardımcısı Hikmet Çetin'in geliştirdiği "yerel güvenlik şemsiyesinin" ayrıntılarının konuşulacağı belirtiliyor. Ayrıca Çetin, Kürtler'e aralarında süren çatışmaları kendi çabası ile durduracağına dair söz verdi.

Çatışmalar sürüyor

TSK'nın operasyonu PKK için değil de, bölgede güç olduğunu kanıtlamak için yaptığı gün geçtikçe açığa çıkıyor. Hükümet çevrelerinin sözünü ettiği 2800 PKK'li bulunamadı. Çatışmalarda PKK'nin 300 civarında kayıp verdiği duyuruldu. Bu arada PKK, kuzeydeki Metina dağları civarında eylemlerini yoğunlaştırıyor.

Operasyon sırasında Nusaybin karayolunu basan gerillalar 2 gazeteciyi kaçırdılar. Siirt–Eruh karayolunu keserek yol denetimi yaptılar. Yine Hakkari'nin Çukurca ilçesini iki kez bastılar ve Hatay'ın Dörtyol ilçesinde 7 vatandaşın PKK tarafından öldürüldüğü duyuruldu.

Kuyu!

Tektaş AĞAOĞLU

Bir deli bir kuyuya bir taş atmış, on akıllı çıkaramamış.

Bunu gören bir başka deli, "Ben niye çıkarmayayım?" diyerek tutmuş kendini kuyuya atmış.

Onu kim –hangi akla hizmet için– kuyudan çıkaracak?

Somali sendromu

Ragıp ZARAKOLU

Geçen günkü "Milliyet" gazetesinin başlığı ilginç: Somali tuzağı. Yani "kurtarılmak" istenen bir halkın "kurtarıcılarına" karşı öfke duymaya başlaması.

Olay gittikçe giriftleşiyor. Korkulan batağa saplanma rizikosu kendini gösterip bir gerçeklik haline gelirken, Kürt sorunu hızla uluslararası platformlara doğru kayıyor.

"İçerde" çözüm yerine, yani Kürt halkıyla barışmak yerine, çözümsüzlüğü dayatanlar, sonunda "dışardan" çözüme razı olmak zorunda kalırlar, kaçınılmaz olarak.

Türk askeri sınırötesi topraklara ayak bastığı andan itibaren, sorun "içsel" olmaktan çıkıp, bir "dış" sorun haline gelmiştir.

Artık süreç içinde gittikçe daha fazla Birleşmiş Milletler mekanizmaları ile yüzyüze kalınacaktır. Çözümsüzlüğün boyutlarının arttığı oranda da, artık bir gün B.M bayraklı Barış Gücü'nün bölgede boy göstermeye başladığına tanık olursak, şaşırmamamız gerekir.

B.M mekanizmalarının ilk harekete geçişi kendisini bölgedeki Türkiye'den kaçan mültecilerin kaderi konusunda B.M. Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin tavrı ile göstermiştir.

İkinci adım ise, uluslararası insani yardım kuruluşu olan Kızılhaç genel merkezinin esir gerillaları görmek istemesi ile kendisini göstermiştir.

Yalçın Doğan, "Milliyet"teki köşesinde bu talebe gösterdiği tepki ile, bu alandaki cehaletini sergilemektedir. Yalçın Doğan, "B.M, PKK'yı devlet mi kabul ediyor ki, böyle bir talep yükseltiyor?" sorusunu soruyor.

B.M, bir siyasal partiyi "devlet" kabul edecek. Bay Yalçın Doğan bu işe çok şaşıyor. Ve B. M "ne cahil" demeye getiriyor. Kendi cehaletini sergiliyor. Neredeyse, bir adım daha atıp B.M'yi "PKK yanlısı" ilan edecekler. Hemen ardından, DGM'nin gayretkeş savcıları Ankara'daki B.M temsilcileri hakkında Terörle Mücadele Yasası'nın 8. maddesinden, ya da "terör örgütüne yardım ve yataklıktan" soruşturma açacaklar. Öyle ya "Avrupa zaten PKK yanlısı" deniyor.

Bazı "millici" sollarımız da, ABD'nin ne denli PKK yanlısı olduğu yolunda teoriler üretiyorlardı. Şimdi kafaları karıştı biraz, sonra "ABD'ye rağmen yapıldı" deyip çıktılar işin içinden.

Oysa Bay Doğan biraz tembelliği bırakıp, uluslararası silahlı çatışmalar alanındaki insani hukuk belgelerini inceleseydi, sorunun nasıl hızla Cenevre Konvansiyonu alanına kaydığını görecek, dolayısıyla Mülteciler Komiserliği ve Kızılhaç'ın tavrı konusunda hayrete düşmeyecekti.

Cenevre konvansiyonunun I. ve 2. protokolleri belki Türkiye tarafından imzalanmamıştır, hala "iç çatışmalar", basit "bireysel terör" çerçevesinde gösterilmeye çalışılmaktadır ama, bizzat kendisi çatışma alanlarını resmi sınırların dışına taşırdığı anda da, sözkonusu konvansiyonun hükümlerinin geçerliğini zımnen kabul etmek durumunda kalmaktadır.

İçerde özel savaşın "kuralsızlığını" belki bir süre daha gözden kaçırabilseniz bile, müeyyidelerin olmayışı nedeniyle "yutturmuş" gibi görünmek mümkün, ama bu "kuralsızlığı" dışa taşıdığınız anda da, uluslararası insani hukukun yetki alanına düşersiniz.

Belki iç siyasal manevraları maskeleme bakımından bu çok "başarılı" bir operasyon olmuştur. Ama bunun ötesi bir "Pirus zaferi" bile değildir. Artık Irak bu çatışmada taraftır. Irak Kürt Federe Devleti taraftır. B.M taraftır. Avrupa Birliği taraftır. İran taraftır. Suriye taraftır.

Rusya durumdan büyük keyif duymaktadır. Çeçenya'da eli serbest kalmaktadır. Batı'yı çifte standartlı olma bakımından daha fazla sıkıştıracaktır.

Çobanlar anlaşılan "özel harb" tarzının birer kurbanı oldular. Ama buradaki "kuralsızlık" pahalıya malolacak. Vietnam sendromuna benzer biçimde, ruhen yaralı birçok insan sokaklarımızda zaten dolanıyor. Basında çıkan haberlere göre, kimi "saf" çocuklarımız "bölgeden" "korkunç koleksiyoncular" olarak dönüyorlar. Ve şimdi, zavallı dışişleri sözcümüz açıklama yaparken, kızarmış yüzü ile ne kadar zorlanıyor.

Bu müdahale bitmediği sürece, Sovyetler'in Afganistan batağına, ABD'nin Somali batağına, İsrail'in Güney Lübnan batağına bizzat tanık olacağız.

Şimdi bizimkiler belki "İsrail, Lübnan'a girdi de ne oldu?" diye düşünüyorlar. Ama İsrail'in arkasındaki kocaman ABD veto desteğine karşın, dünya toplumunun en üst organı olan B.M bünyesinde ne denli tecrit olmuş bir ülke olduğunu unutuyorlar.

Eğer "yardımına gidildiği" öne sürülen insanlar, insani yardım kuruluşu olan "Kızılay"a karşı bu kadar tepkili iseler, bunun ardında yatan nedenleri düşünmek zorundayız.

Ne yazık ki, bu ülkede kuralsızlık, en insani ilkelerin rahatça çiğnenebilmesi kötü bir alışkanlık haline gelmiştir. Orada ölen Kızılay görevlileri, hangi sorumsuzlukların kurbanı olmuştur, Kızılay statüsü nasıl zorlanmakta ve aşılmaktadır, bütün bunlar soruşturulmak zorundadır.

"Herşey mübah" anlayışı, her alanı kirletebilmektedir ne yazık ki.

"İnsan toplumu" olabilmek ise, kuralların "herkes için" geçerli olmasıdır biraz da.

Girişim Komitesi üyeleri Portekiz'de 23 parlamenterle, 1Norveç'te Dışişleri Bakanı'yla görüştüler.

'Sürgün Parlamentosu' Avrupa'da destek arıyor

▼ 'Sürgün Parlamentosu' Girişim Komitesi üyeleri Norveç, Portekiz ve İspanya'da (Katalonya) "resmi biçimde" karşılanarak yetkililerle görüştüler. Avrupa'nın diğer kentlerinde de, Kuzey Irak'a müdahaleyi kınamak amacıyla yürüyüş, miting, gece ve paneller yapıldı.

Ankara, Söz– "Sürgün Parlamentosu Girişim Komitesi", Avrupa'da destek turu atıyor. Komite üyeleri Ali Yiğit ve Zübeyir Aydar'ın Portekiz parlamentosunun Dışişleri Komisyonu'nca resmi bir törenle karşılandıkları bildirildi. 3 Nisan'da yapılan görüşmede komisyon üyesi 23 parlamenter ile Başkan Antonio Pereira hazır bulundu. Kürtler'in tarihinden ve kültüründen övgüyle söz eden Pereira, Kürt temsilcileriyle görüşmekten memnun olduklarını belirtti. Türkiye'nin Irak'a yaptığı harekatı kınayan ve Türk ordusunun bu bölgeden çekilmesi çağrısında bulunan Pereira, komisyon üyelerinin bütün partileri ortak bir protesto metni çıkarmaya ikna etmeye çalışacağını bildirdi.

Yiğit ve Aydar aynı gün Katalonya'yı ziyaret ettiler. Katalonya Parlamentosu Başkanı Jacquim Xicoy, Yiğit ve Aydar'ı kabul ederken yaptığı konuşmada, Katalanlar'ın ve Kürtler'in tarihlerinin birbirine benzediğini belirtti. Yiğit ve Aydar'la görüşme yapan bir grup Katalan parlamenterin de toplantının sonunda Kuzey Irak harekatını kınayan bir önerge hazırlayıp parlamentoya sundukları ifade edildi.

Öte yandan, yine Girişim Komitesi üyeleri Abdurrahman Dürre ve Nizamettin Toğuç ise, 23 Mart'ta Norveç'e giderek temaslarda bulundular. Norveç Dışişleri Bakanı Bjorn Tore Godal ile görüşen Nizamettin Toğuç, Batı'nın Türkiye'ye askeri ve politik desteğini kesmesini istedi. Godal'ın ise sorunun siyasi bir çözüm istediklerini ve hükümet olarak Türkiye'ye yönelik baskılarını artıracaklarını söylediği öğrenildi. Dürre ve Toğuç'un daha sonra çeşitli siyasi partilerin milletvekilleri ve yöneticileriyle ve Norveç AGİT Delegasyonu Başkanı Erik Solhiem ile görüştükleri bildirildi. Adalet ve İçişleri Bakanlığı Müsteşarı Oystein Melcan'ın da Norveç hükümetinin Kürt sorununa duyarlığını ifade ettiği ve Kürt sorununa siyasi çözümden yana olduğunu belirttiği kaydedildi. Dünya Parlamenterler Birliği Delegasyon Başkanı Tore Kari Viken'in de Parlamenterler Assamblesi'nde Kürt sorununu gündeme getireceğini söylediği belirtildi.

Kürtler legal siyasetin, DGM Kürtler'in peşinde

Ankara, Söz- "Partimiz kurulunca YDH'ye ilgi bitecek" diyen İbrahim Aksoy başkanlığında kurulan Demokrasi ve Değişim Partisi'ne (DDP) ilk ilgi gösteren Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) savcıları oldu.

Geçen yılın Temmuz ayında, Yeni Demokratik Değişim Partisi Hareketi adıyla bir program taslağı yayımlayan ve kuruluş çalışmalarına başladığını duyuran oluşum, 3 Nisan'da başladığı partili yaşama DGM tarafından açılan davalarla girdi. Parti politikalarını anlatan İbrahim Aksoy hakkında açılan davaların konusunu, yine o bildik suç, yani "bölücülük" oluşturuyor.

Demokrasi Partisi (DEP) bileşenleri içerisinde yeralan, ancak Halkın Demokrasi Partisi'nin (HADEP) kuruluşuna katılmayan DDP oluşumunun da, Kürt sorununu eksen alan diğer partilere uygulanan baskılarla karşılaşacağı şimdiden görülüyor.

Demokrasi ve Değişim Partisi, 1990 yılında, önce İbrahim Aksoy'un, ardından da, Paris'te düzenlenen Kürt Konferansı'na katıldıkları gerekçesiyle 7 Kürt milletvekilinin SHP'den ihraç edilmesiyle başlayan ..EP'ler sürecinde kurulan beşinci parti oldu. Bilindiği gibi, bu partilerden HEP, ÖZDEP ve DEP kapatılırken, DEP'in ardından kurulan HADEP yaşamını sürdürüyor.

DDP'nin kuruluş zamanlaması ise, çeşitli spekülasyonlara yol açıyor. DDP'nin kuruluş tarihinin, 31 Mart'ta ilk kongresini yapan Yeni Demokrasi Hareketi'nin çalışmalarını yoğunlaştırdığı döneme denk gelmesinde, "Kürt seçmeni kazanmada YDH'yi yalnız bırakmamak kaygısı"nın etkili olduğu şeklindeki iddiayı DDP yetkilileri kabul etmiyor. DDP Genel Sekreteri Fehmi Demir, Söz'e yaptığı açıklamada, Kürt oylarının YDH'ye gideceği kanaatinde olmadıklarını söyleyerek, böyle bir kaygıyı da duyamayacaklarını belirtiyor. "YDH'nin gösterildiği kadar ilgi bulduğunu sanmıyorum" diyen Demir, YDH ile ilkesel farklılıklarının olduğunu bir kez daha vurguluyor.

Kemal Burkay çizgisine yakınlığıyla bilinen Demokrasi ve Değişim Partisi, Türkiye'nin üç temel sorununu "Demokrasi, ekonomi ve Kürt sorunu" olarak belirliyor. DDP Parti Meclisi 4 Nisan günü yaptığı basın açıklamasında bu belirlemeyi şu şekilde açıyor:

"DDP, Kürt sorununun politik ve adil çözümü, tam ve kısıntısız demokrasi, ekonominin emekçi halktan yana yeniden düzenlenmesi ve gelişme yoluna sokulması amaçlarıyla kurulmuştur."

Ayrıca Kürtler'in kendi kimlikleriyle siyasete soyunmalarıyla ortaya çıkan diğer partilerin taşıdığı bir iddiayı DDP de benimsiyor: "Türkiye partisi olmak."

HADEP'in kuruluşuna katılmayan ve aynı dönemde ayrı bir parti çalışmasına başlayan eski bakanlardan liberal eğilimli Şerafettin Elçi önderliğindeki Kürt Demokratik Platformu ise, çalışmalarını zamana yayma politikası izliyor. Dolayısıyla Elçi, partiyi kurana dek, DGM savcılarından ve davalardan kurtulmuşa benziyor.

General Salan

Yavuz ALOGAN

Kuzey Irak harekatıyla birlikte televizyon ekranlarında farklı bir general tipi görünmeye başladı. Bu general, 12 Eylül günlerinde görmeye alıştığımız türden, sırmalı apoletler, parlak kılıçlar kuşanıp beyaz eldivenler giyen bir salon zabiti değil. Kabzasından kavradığı kaleşnikovunu omuzuna vurmuş, manevra giysileri içinde dağlara tırmanan, poşili peşmergelerle konuşan, dağlardaki ceset sayısı hakkında basına bilgi veren bir savaşçı. Şu anda tümen komutanı seviyesinde on üç general, iki bin subayla birlikte Kuzey Irak dağlarında dolaşarak fiilen harekatı yönetiyor. Generaller sadece harekatı yönetmekle kalmıyorlar, kuşkusuz. Bölgenin siyasal coğrafyası, generallere, rastladıkları PKK'lileri öldürmenin yanısıra, bölgesel düzeyde politika yapma imkanı da sağlıyor. Ancak bu politikanın hedefleri, televizyon ekranlarından bir logorhea (çok konuşma hastalığı /ağız ishali) halinde sürüp giden ve izleyenlerin kafasını her dakika biraz daha karıştıran "demokratik" açık oturumlara rağmen, anlaşılabilmiş değil. Tam aksine olay tartışıldıkça belirsizleşiyor.

Şu güne kadar açığa çıkan birkaç gerçek var:

1. Harekat Dışişleri Bakanlığı'nın haberi olmadan planlanmış ve başlatılmıştır; 2. Hava destekli 35.000 kişilik bir askeri güç, harekatın ilan edilmiş hedefleriyle orantılı değildir; 3. Ordu, sınırların içinden ve dışından yığınak yaparak, Ortadoğu'nun mevcut askeri ve siyasal dengelerini değiştirmiştir. Devletin, harekatı planlayan ve başlatan kesimi, bölgenin etnik sorunlarının ve paylaşım sorunlarının siyasal değil, öncelikle askeri yöntemlerle çözülmesi doğrultusunda geri alınması çok zor bir adım atmıştır.

> Elinde silahla sınırı aşan askerin ülke yönetiminde daha fazla pay istemesi kaçınılmazdır. Bunun en klasik örneklerinden biri Fransız General Raoul Salan'dır. Irak sınırını geçen generallerin gerisinde General Salan'ın profilini görmek hiç de zor değildir.

Bilinenler bunlar, gerisi tahminlerden ve açık–uçlu yorumlardan, televizyon senaryolarından ibarettir.

Burada en önemli nokta, devletin bir kesiminin, sivil mercileri atlayarak ve fiili bir durum yaratarak askeri çözümü dayatabilmesidir. Askeri harekat uluslararası baskılar nedeniyle sona erebilir. ABD'nin desteğini alarak daha da derinleşip Türkmen nüfusun güvenliğini sağlama, muhtemel bir Kürt devletine hamilik etme, "Musul vilayeti" üzerinde hak talep etme gibi çeşitli boyutlar kazanabilir. Ne olursa olsun, askeriyenin 12 Eylül'den bu yana devlet yönetiminde süren etkinliği, bu sınırötesi harekatla birlikte, sivil yönetimi peşinden sürüklüyen, bilinmezlerle dolu büyük bir inisiyatife dönüşmüştür.

Elinde silahla sınırı aşan askerin ülke yönetiminde daha fazla pay istemesi kaçınılmazdır. Bunun en klasik örneklerinden biri Fransız General Raoul Salan'dır. 1. Dünya Savaşı'nda şeref madalyası alan, iki savaş arası dönemde Sömürgeler Bakanlığı'nda çalışan Salan, 1956'dan sonra Cezayir'de görev yapmış ve 1958'de De Gaulle'ün yeniden iktidara gelmesinde büyük bir rol oynamıştı. Salan'ın amacı ne pahasına olursa olsun Cezayir'in bağımsızlığını önlemekti. Ancak iktidara gelmesine yardımcı olduğu De Gaulle'den beklediğini bulamadı. De Gaulle, Fransa'yla bağlarını sürdürmeye birlikte, bağımsız bir Cezayir modeli istiyordu. Bu amaçla Cezayir Ulusal Kurtuluş Cephesi'yle görüşmelere başladı. Fransa, en çok ABD'den gelen çeşitli uluslararası baskılar altında Cezayir'in bağımsızlığını tanımaya hazırlanırken, sömürgeciler, ordu ve sağ güçler, Cezayir'deki savaşı kendi başlarına sürdürmeye başladılar. Bu sırada Salan'ın kurduğu gizli askeri örgüt (OAS), hem Cezayir'de, hem de Fransa'da sabotaj ve kışkırtma eylemlerine girişti. Bu eylemlerde bir darbe ortamı hazırlamaya ve Cezayir'deki savaşı şiddetlendirmeye çalışıyordu. Cezayir savaşı Melun ve Evian müzakereleriyle sona erdikten sonra bile Salan, faaliyetlerini sürdürdü. Cezayir'deki Fransızlar'ın ülkelerine dönmelerini engelledi, ayaklanmalar çıkardı, terör eylemlerine girişti ve sonunda De Gaulle'ü devirmek için darbe düzenlendi. Darbe başarısızlığa uğrayınca ölüm cezasına çarptırıldı; kaçtı; 1962'de yakalandı ve cezası ömür boyu hapse çevrildi. Aslında bu süreç, Cezayir savaşı sırasında siyasal inisiyatifi ele geçiren askeri güçlerin yeniden sivil yönetime tabi kılınması süreciydi. De Gaulle 1968'de bu isyancı generalin cezasını kaldırdı ve Mitterrand 1982'de rütbesini iade etti.

Kuşkusuz Fransa kurumlaşmış bir burjuva demokrasisidir. Toplum örgütlüdür, belirli normlara uyulur. Ayrıca Cezayir savaşı sırasında orada, Le Temp Modernes dergisinde toplanmış aydınlar ve Jean Paul Sartre vardı. Nitekim, Salan'ın desteğiyle iktidara gelen De Gaulle, Salan'ı tasfiye edebilmiş ve "Sartre Fransa'dır" diyebilmiştir. Türkiye'de ise, askeri diktatörlüğün getirdiği anayasayı aşamamış bir burjuva demokrasisi var. Toplum hala örgütlenme çabası içinde ve hiçbir şeyin normu yok. Kamuoyu yoklamalarında halk en çok orduya, en az parlamentoya güven belirtiyor. Bu koşullarda sınırı geçen generallerin gerisinde General Salan'ın profilini görmek hiç de zor değil. Bu seferki 12 Mart ya da 12 Eylül generallerinden biraz daha farklı özellikler gösteren bir general tipi. Siyasal iktidara ve yasal kurumlara rağmen kendi siyasetini askeri yöntemlerle uyguluyor ve yıllardır süren ikili iktidar sorununu daha tehlikeli bir boyut kazanıyor.

Havaş'ın yeni patronu Ciner'den grevcilere mektup ve telefonla 'işbaşı' çağrısı:

'Bir tek sen kaldın..!'

▼ Özelleştirme listesindeki bütün KİT'ler gibi Havaş da yok pahasına birilerinin eline geçecekti. Sonuçta pazarlıklar bitti ve grevin 36. günü "yeni patron" belli oldu. 36 milyon dolar karşılığında Yazeks Dış Ticaret A.Ş. Havaş'ın sahibiydi. Bu para Havaş'ın yarım yıllık karına eşitti.

Ayla ÖNDER

Geçtiğimiz pazar günü Sabah gazetesinde bir haber yayınlandı: "Havaş grevi bitti!" Bu haber bir anda 2300 grevci arasında yayıldı. Havaş'ta grev pankartlarının önünde bekleyen grev nöbetçileri de gazeteyi okuyunca şok oldular. Neler oluyordu? Sabah gazetesi ne yapmak istiyordu? Zaten Havaş'ı satın aldığı söylenen Turgay Ciner kanalıyla evlere edilen telefonlarda herkesin işbaşı yaptığı ve bir tek o işçinin kaldığı söyleniyordu. "Bir tek sen kaldın!" Acaba bu doğru muydu?

Sabah, 24 Şubat'ta başlayan Havaş grevinin başından beri işveren lehine yayınladığı haberleriyle tepki alıyordu. Bilinçli olarak tek taraflı haber yapıyordu. Röportajlarda işverenin "mağduriyetini" vurgulamaya özen gösteriyordu.

İşçiler DYP il binasında...

Havaş çalışanları, 3 Nisan sabahı Bakırköy'deki Hava-İş binasına geldi. 800 dolayında işçi önce topluca iktidar partisi DYP'nin Çağlayan'daki il binasına gitti. Parti önünde biriken grevcilerin "Hükümet istifa" sloganı içerden duyuluyordu. DYP'den sonra, hesap sormak için otobüslerle Sabah gazetesinin önüne de gidildi. Binanın içinde "Satılmış Sabah" sloganları yankılanıyordu. 40 gündür direnen işçilerin bu eylemden sonra moralleri yükselmişti.

Bilindiği gibi Havaş özelleştirme kapsamındaydı. Daha sözleşme görüşmeleri sürerken "ihale açıldı, açılacak" söylentileri kamuoyunu meşgul ediyordu.

"Greve çıkarsanız şirket satılır, işiniz kalmaz, aşınız kalmaz" propagandası artık gündelik hale gelmişti.

Özelleştirme listesindeki bütün KİT'ler gibi Havaş da yok pahasına birilerinin eline geçecekti. Sonuçta pazarlıklar bitti ve grevin 36. günü "yeni patron" belli oldu. 36 milyon dolar karşılığında Yazeks Dış Ticaret A.Ş. Havaş'ın sahibiydi. Bu para Havaş'ın yarım yıllık karına eşitti.

Ciner icraatına başlıyor...

Turgay Ciner'in patronluğu "resmen" tescil edilmemesine rağmen, grevi kırmaya yönelik icraatlarına başladı. Satışın ertesi günü basına bir açıklama yaptı; "Artık grev öncesindeki gibi işçi ve yolcu servislerimiz çalışacak, yemeklerimiz çıkacak, otoparklarımız açılacak.. 2300 çalışanın dörtte üçü geldiği takdirde lokavtı kaldıracağız."

Ciner, senaryosuna uygun hareket ediyordu. Birkaç işçinin işbaşı yapmasının ardından, 31 Mart günü "İşçilerin yarısının bu çağrıya uyduğunu" söyleyerek lokavtı kaldırdı.

Ona göre grev "lüzumsuz"du. Ve sürdükçe yeni patron müşteri kaybedecekti. Zaten birçok yabancı uçak firması şirketle sözleşmesini bozmuştu.

Süslü mektuplar...

Turgay Ciner işçilere mektup ve telefonlarla baskılarını sürdürüyordu. Mektuplara göre, "Bir yıl için seyyanen 10 milyon zam verilecekti. Bu grev bitmeli ve işçiler işlerinin başına dönmeliydi." Sendikanın "kötü" niyetinden de söz edilen mektuplar, işçilerin de ifadesiyle "süslü" bir zarfa konulmuştu.

Evlerine sık sık edilen telefonlara "kanan" işçilerden birkaçı işbaşı yapmıştı. Kandırılıp işe başlatılan bu insanlar bu kez arkadaşlarını arıyor ve "Gel çalış" diyor ancak, "Ben gelemem, sendika toplusözleşmeyi imzalamadan imkansız" yanıtını alıyordu. "İkna" için kesenin ağzı açılmıştı:

"5 milyon, 10 milyon, 15 milyon hesabına yatırılacak. Gel!."

"Gelemem. Asıl sen orayı hemen terket!"

'Halil Bezmen'den farkı ne?'

Grevi bırakıp işbaşı yapan her işçi direnişin coşkusunu azalttı. Bu sayı 146'ya kadar yükseldi. Ancak bu sayı Türkiye geneliydi ve 'önemli değildi.' Buna rağmen çoğunluk inadını sürdürdü. Grevci Hasan Ceylan, "Bana 5-10 kere telefon geldi. Ben ustabaşıyım, çırağıma arattırıyorlar" diyor ve ekliyordu; "Kesinlikle güç durumdalar. O kadar kişiyle tam kapasiteli üretimi sürdüremezler. Bizim yerimize memurları çalıştırıyorlar. Biz, işçi toplumu olarak uyandık artık." Ceylan, Yazeks'in, Halil Bezmen'in şirketi Santral Mensucat'ı da aldığına dikkat çekiyordu; "Bu adam Halil Bezmen gibi yaparsa, bizi rahat harcar. Orayı aldığı gün bütün işçileri atmış. Gidin ücretinizi Amerika'daki patrondan alın demiş."

Bu çağrılardan sonra işçiye sürekli saldıran ve moral bozmaya çalışan Ciner'e, Hava-İş Genel Başkanı Atilay Ayçin "muhatabım sen değilsin TÜHİS" dedi. Çünkü sözleşme imzalanmadan yasal devir gerçekleşemiyordu. Kamuoyunda, "patron kim" tartışması sürüyordu. Sendika masaya Yazeks'le mi oturacak, yoksa TÜHİS'le mi?

Grevcilerin en büyük korkusu sendikasızlaşmaktı. Hasan Ceylan, "Arkadaşlar, Çelebi şirketindeki gibi olabiliriz diye korkuyor. Orası sendikasız. Çalışma 10 saat, mesai yok, ikramiye yok... Bütün haklarımız kaybolacak.."

Şirketi bir an evvel devralmak isteyen Turgay Ciner, Hava-İş sendikasına eski Genel Müdür Ahmet Kutlu ile geldi. Ayçin'in sorusu şu oldu; "Bize bir satış sözleşmesi gösterin?" Bu mümkün değildi. Ayçin tekrarladı; "Muhatabım TÜHİS'tir."

İşçilerin en büyük kuşkusu çoğunluğun işbaşı yapması idi. Bunun için de bir an evvel TÜHİS masaya oturmalıydı. Ne var ki, artık ücret sözkonusu edilmiyordu. Sözleşmedeki "iş güvencesi" maddeleri ilk sıradaydı. Özelleşen bütün KİT'ler işçi atıyordu. İş güvenliği sağlanamazsa grev sürecekti. Medyada eylem kırıcı haberler, "işbaşı" baskıları çözüm aramaya yöneltti. Sendikada yapılan bir dizi toplantı sonucunda Ankara'ya yürüyüş kararı çıktı.

CHP araya giriyor

3 Nisan sabahı sendika önüne çok sayıda grevci toplandı. Büyük bir coşku vardı. Ancak Ankara'dan gelen telefonla bu karar birkaç günlüğüne ertelendi. CHP devreye girmişti. Hükümetle sendikayı buluşturacak, uzlaştıracaktı. Ayçin, çağrıya uydu ve 4 Nisan'da Ankara'ya gitti. Aslında CHP'den birşey beklenmiyordu. İşçilerin yorumu şöyleydi: "Onların görevlerinden biri de toplumun çeşitli kesimlerini etkileyebilecek bir işçi hareketini önlemek." THY'nin, Havaş'ın özelleştirilmesine onay verenler de bu CHP'liler değil mi?" İşçiler için CHP, "kuzu postundaki kurttu".

Nitekim dergimiz baskıya girdiği saatlerde Ankara'dan henüz bir sonuç çıkmamıştı. Hükümet ve sendikayı uzlaştırmak için görevlendirilen CHP Genel Merkez yöneticilerinden Etem Cankurtaran, Söz'ün sorularına şöyle yanıt veriyordu:

"Özelleştirme ile ilgili karar bugün alınmış değil. Bu konuda iki tarafa şu an bir çıkış yolu göstermek gerekir. Özelleştirme olmasın deniyor, ama oluyor. Sendika ve ilgili bakanlar böyle birşeyle karşı karşıya kaldılar. Bu sözleşmenin işveren tarafı kim, belli değil. Bu olayın hükümetle ilgili bir yanı yok. Burası özelleştirilmiş... Şu anda resmi yetkili olan TÜHİS. Fakat sahibi başkası.. Bir belirsizlik var. İşyeri grevde. İşyerinin özellikleriyle ilgili değişiklikler var. İlke olarak devralmış." Bir grevci ise bütün bunlara karşılık şöyle düşünüyordu:

'Derdimiz iş güvencesi'

"Şu anda burada olan tüm insanların derdi iş güvencesi. Çalışma Bakanı Aydın Güven Gürkan'ın şansı yok. Prim yapmak için bu olaya soyundu. Şurası kesin; Havaş'ı satın alan Yazeks, DYP kanadından destekli. Ancak her geçen gün onun aleyhine işliyor. Her geçen gün uçaklar diğer firmaya gidebilir. Yasal satış olmadığı için Yazeks'in yetki belgesi yok. Yetkisiz sorumluluk gibi garip bir hukuk açmazı var ortada. CHP aslında bu durumu aşmak istiyor."

Bir yükleme işçisi ise, iş güvencesi talebinin kabul edilmemesi halinde, sendikanın önünden otobüsle değil, yaya olarak Ankara'ya yürümeye hazır1070 işçi olduğunu duyuruyordu. Hükümetin korktuğu da buydu aslında. Hem de sözleşmesi açmazda olan 600 bin kamu işçisine start verecek bir eylem! Grevci, "Kaybedecek bir şeyimiz yok ki" diyordu. "Sokağa çıkmadan hak vermiyorlar. Yürüyeceğiz."

Üstte Havaş'ın yeni patronu Turgay Ciner, altta işçileri.

Altı İranlı ölüme gönderildi

▼ Ülkeden kaçan rejim muhaliflerine karşı son derece acımasız olan İran'ın, Türkiye'nin iade ettiği 6 İranlı'yı teslim alır almaz öldürdüğü ileri sürülüyor.

Ankara, Söz– Batı'ya, Avrupa'ya dönük yüzünde "insan haklarına duyarlı" bir ülke maskesini taşımaya çalışan Türkiye, Doğu'ya dönük yüzünde böylesi bir kaygıdan uzak ve son derece acımasız olabiliyor. Nitekim 30 Mart günü gözaltına alınan 6 İranlı rejim muhalifi İran'a teslim edildi. İran'ın teslim aldığı muhalifleri hemen öldürdüğü bilindiğinden, isimlerinin Muhammed Reza Kardan, Hamid Reza Kardan, Anir Ghadırlee, Khaiihch Tıznavar, Mohammad Hadi Khorramdel ve Jafar Dampeyan olduğu bildirilen İranlılar, Türk yetkilileri tarafından ölüme gönderilmiş oldu. Bu gerçeği bilen İnsan Hakları Bakanlığı Danışmanı Hızır Ekşi 6 İranlı'nın durumu hakkında çelişkili açıklamalar yapıyor.

Ancak konuyla ilgili olarak, İnsan Hakları Bakanı Algan Hacaloğlu ile görüşen Birleşik Sosyalist Parti Genel Başkanı Sadun Aren, Hacaloğlu'nun İranlılar'ın teslim edildiğini kendisine bildirdiğini belirtti.

Kirli takas mı?

Türkiye, İran gizli servisi ile İran'daki rejime karşı mücadele eden örgütlerin hesaplaşmalarına sahne oluyor. Bugüne kadar çoğunluğu Şah yanlısı ve Halkın Mücahitleri örgütüne mensup yaklaşık 20 İranlı Türkiye sınırları içerisinde öldürüldü. Türkiye'nin İran'ın elinde tuttuğu PKK'lileri iade etme taaahüdüne karşılık bu tür hareketlere izin verdiği veya gözyumduğu önesürülüyor. Ayrıca Türkiye sınırları içinde öldürülmekten kurtulan muhalifler ise, hemen sınırdışı ediliyor.

Konu ile ilgili olarak Söz'e bilgi veren İnsan Hakları Bakanlığı Danışmanı Hızır Ekşi, bu kişiler için ilgili yerlere başvuruda bulunduklarını, henüz yanıt alamadıklarını söyledi. Ekşi, "devletlerin hükümranlık hakları" olduğunu belirterek, bu kişilerin mülteci oldukları belirtildiği halde öyle olmadıklarının anlaşıldığını ileri sürdü ve o zaman uygulanacak yasal statünün de farklı olduğunu kaydetti.

BSP Genel Başkanı Sadun Aren 6 İranlı'nın iadesini önlemek için girişimlerde bulundu

Birleşik Sosyalist Parti Genel Başkanı Sadun Aren ise, partilerine yapılan başvuru üzerine Başbakan Yardımcılığı ve İnsan Hakları Bakanlığı'nı aradığını, Algan Hacaloğlu ile yaptığı görüşmede bu altı kişinin sınırdışı edildiklerini öğrendiğini söyledi. Aren, "İran hükümetinin Türk hükümetine bir size PKK'lıları verelim, siz de bize Halkın Mücahitleri'ni verin gibi bir önerisi ve iki hükümet arasında böyle bir pazarlık olabilir mi?" sorusuna Hacaloğlu'ndan "Öyle şey olur mu, insan canı pazarlık konusu olamaz" yanıtını aldığını ifade etti.

Öte yandan, CHP Muş Milletvekili Muzaffer Demir de Söz'e bilgi verirken, İranlılar'ın Türkiye'de tam bir insanlık dramı yaşadıklarını söyledi.

İnsan Hakları Derneği de, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nde (UNHCR) mültecilik statüsü için başvurusu bulunan, Muhammed Reza Kardan, Hamid Reza Kardan, Anir Ghadırlee, Khaiihch Tıznavar, Mohammad Hadi Khorramdel, Jafar Dampeyan'ın akıbetleri hakkında bilgi almak için İnsan Hakları Bakanlığı ile yaptığı görüşmelerden bir sonuç alabilmiş değil.

IFIRIC tarafından yapılan açıklamaya göre, Ghadirlee ve eşinin Avustralya'ya seyahat işlemleri tamamlanmıştı, Khorramdel ve Dampeyan'ın ise Türkiye vizeleri vardı ve sığınma hakkı bekliyorlardı. Kardan kardeşler için ise, IFIRIC tarafından Birleşmiş Milletler'e mültecilik başvurusu yapılmıştı.

Diğer ilticacılar da aynı duruma düşebilir

Amasya'da ikamet eden Jamal Sonrabi ise, Danimarka'dan vize beklerken, 28 Mart günü gözaltına alındı. Sonrabi, uluslararası ve yerel girişimler sayesinde İran'a gönderilmekten son anda kurtuldu.

Nevşehir'de hergün karakola giderek imza veren 80 İranlı'nın sorgulamaya alınarak, politik sığınma isteyenler hakkında bilgi vermeye zorlandıkları bildirildi.

Türkiye'de yaşayan İranlılar'ın sınırdışı edilme girişimleriyle ilgili olarak IFIRIC'ten yapılan açıklamada, "Son iadeler Türk hükümetinin İranlı mültecilere karşı açık tarafgirliğini ve Tahran ile karşılıklı yaptığı güvenlik anlaşmalarına göre Türkiye'deki İranlı politik mültecilerin varlığını yok etmek kararını doğrulamıştır" dendi.

'Devletten mi yanasın, yoksa PKK'den mi?'

Veysi SARISÖZEN

İşte size insanı titreten bir soru daha!" Devletten mi, yoksa PKK'den mi yanasın" sorusunun amacı ne olabilir? Bu amaç, soruyu kim sorarsa sorsun aynıdır: Savaşı sürdürmek... Bu soru, şu ya da bu nedenle savaşdışı kalan, savaşa karşı çıkan, savaşmak istemeyen insanları, ister devlet safında, ister PKK safında savaşa sürüklemenin en etkili yöntemidir

Gerçi ucunda "zafer" umudu olan her savaşta safları pekiştirmek, ara yerde bocalayanları, şaşkınları, eyyamcıları, canı tatlı olanları tutum almaya zorlamak için bu türden soruların sorulması doğaldır. Hele haklı olan tarafın kazanacağı bir zaferden haklı için devrimci sonuçlar çıkacaksa, o haklı tarafın bu soruyu sorması meşrudur.

Gelgelelim bizim koşullarımızda ve bugünkü dünya durumunda, "devletten mi, yoksa PKK'den mi yanasın" sorusu taraflardan hiçbirini zafere götürmez; fakat düşük ya da yüksek yoğunluklu savaşın kronikleşmesine, sürünmesine, uzayıp gitmesine yolaçar. On yıllık pratik bunun kanıtıdır ve Türk Genelkurmay'ı birçok defa on yıllarca sürecek bir savaşı göze aldığını kamuoyuna açıklamıştır.

> "Devletten mi, yoksa PKK'den mi yanasın" sorusu iç savaş partilerinin, şövenistlerin sorusudur. "Savaştan mı, yoksa barıştan mı yanasın" sorusu, barışın partisi tarafından sorulan en devrimci sorudur.

Sürünen bir etnik savaştan büyük emperyalist devletlerin çıkar sağlayacakları, bölgede çok daha kolay manevra yaparak global hegemonyalarını pekiştirecekleri açıktır. Ne var ki mesele, -Kürtler'in mazlum olduğu açık da- sözde mazlum Türk kapitalizminin büyük devletlerce boyunduruğa alınma meselesinden ibaret değildir.

Sürünen savaş iç siyasette sürünen demokratikleşmeye, yani batıyla uyumlaştırılmış esnek otoriter bir rejime, ekonomide sunulan bir krize ve "milli mutabakat" adı altında amansız bir sömürüye; dış siyasette ise, militarizme ve emperyalist çizgiler kazanan bölgesel hegemonyacılığa tekabul eder.

Ortada bir bölgesel hegemonyacılık olunca, düşmanı dışarda aramak, hegemonyacı Türk kapitalizminin değirmenine su akıtmak ve onun da dış düşmanlara yöneltilmiş siyasetinin tuzağına düşmek olur. Emperyalist olan, düşmanı dışarda, marksist, enternasyonalist olan ise düşmanı içeride arar. Zaten bütün ülkelerin işçileri, emekçileri, düşmanı kendi ülkelerinde aramayı öğrendikleri gün yeni bir dünya için yol açılmış olacaktır.

Peki bu içeride dolaşıp duran, ülkeyi felakete doğru iteleyen, dört bir tarafımızda düşman yaratan bununla da yetinmeyip, şu dünya ulusları içinde Türk'ü gerçekten kardeş saymış biricik halkı, Kürtler'i de düşmanlaşmaya sürükleyen bizim düşmanımızı nasıl ortaya çıkarmalı?

Yazımızın başındaki soruyu yırtıp atmak ve o sorunun yerine bizim koşullarımızda çözüm yolunu açacak biricik soruyu sormak yoluyla... "Savaştan mı yanasın, yoksa barıştan mı?" Bu soruya verilecek yanıt, kimin içimizdeki düşman olduğunu hiç şüphesiz eleverecektir.

"Devletten mi, yoksa PKK'den mi yanasın" sorusu iç savaş partilerinin, şövenistlerin, bölgesel hegemonyacıların sorusudur.

"Savaştan mı, yoksa barıştan mı yanasın" sorusu, barışın, demokrasinin, halklararası dostluğun partisi tarafından sorulan en devrimci sorudur.

Bu, yaşadığımız için böyledir.

Ah şu kırmızı plaka sevdası...

Mustafa ERDOĞAN

CHP'li bakanların göreve başlamasıyla birlikte DYP'li bakanların da önemli bir bölümünün değişeceği söylentisi ve beklentisi Çiller'e verilen muhtıranın faillerini "meçhul" duruma getirdi. Muhaliflerin ve genel olarak DYP grubunun "kırmızı plaka" sevdasını gören Çiller de DYP kanadında yapılacak kabine revizyonunu haziran ayına bırakarak, bu silahla bir süre daha oynamaya karar verdi. Bu arada yapılacak ilk kabine revizyonunda Nahit Menteşe'nin İçişleri Bakanlığı'ndan alınacağı ve yerine Yıldırım Aktuna'nın getirileceği ileri sürülüyor.

Tekirdağ milletvekili Muhtar Mahramlı'ya yapılan bir gazeteci şakası Çiller muhalifi milletvekillerinin ne durumda olduğunu gösteren ilginç bir örnek oluşturuyordu. Muzip bir gazeteci, 1 Nisan günü Mahramlı'ya elindeki radyonun düğmesine basarak haber özetlerini dinlettirdi. Tesadüf bu ya, haberlerde DYP'nin yeni bakan listeleri açıklanıyordu. Bakan isimleri arasında Tekirdağ Milletvekili Fethiye Özver'in de adı geçince, "Tekirdağ'a iki bakanlık verilmez yandık" diyen Mahramlı'nın yüzü kızıl ve mor renklere büründü. Gazeteci buna dayanamayarak, elindekinin aslında bir teyp olduğunu ve haber metnini kendisinin doldurarak, 1 Nisan şakası yaptığını açıklayınca Mahramlı da derin bir soluk aldı.

Çiller'e yönelik eleştirelerini her fırsatta dile getiren muhalif milletvekillerinin bakanlık kapabilmek için Çiller'in "lanetini" üzerlerine çekmemeleri gerekiyordu. Bu arada 'Baba'ya sırtlarını dayayan milletvekillerinin de bu imajdan kurtulma çabaları açıkça gözleniyordu.

Antalya milletvekili Gökberk Ergenekon artık eskisi kadar şahin değildi ve her akşam muhaliflerle yemeğe çıkıp durum değerlendirmesi yapmıyordu. Bazıları bunu şarkıcı Nilüfer'e olan aşkına, başka bazıları ise kırmızı plakalı araba aşkına bağlıyordu. Muhtıracı milletvekillerinin sivri isimlerinden "şahinlerin şahini" Ethem Kelekçi'nin ise, muhtıradaki imzasının bir komplo olduğunu açıklamasına ne denmeliydi? Ankara milletvekili İrfan Köksalan'ın "Çiller'in işi bitti" şeklindeki haykırışları hala kulaklarda değil miydi? Cavit Çağlar'ın diğer partilerin milletvekillerine küfür yetiştirmekteki performansını bilmeyen yoktu, ama Çiller'e yönelik eleştirilerinde jübile yapmış gibi görünmesi gözlerden kaçmıyordu.

Çiller, muhalif kanatta değişen havanın farkındaydı. Parti içi muhalefeti susturabilme fırsatı eline geçmişti. Kabine revizyonunu geciktirecek, hatta geciktirmekle kalmayacak, revizyonu iki aşamalı yapacaktı. Birincisinde sınırlı bir bakan değişimi yapacak, ikincisinde de yedekte bekleyen 5 devlet bakanlığını da devreye sokacak ve bakanlık hacmini genişletecekti. Dolayısıyla hiç de azımsanmayacak bir bakanlık pastası ortadaydı. Böylece Çiller elindeki bu kozu kullanarak, hem olası bir parti kongresine, hem de genel seçimlere kadar partinin tek ve alternatifsiz lideri olmaya çalışacaktı.

Kulislerde bakanlık konusunda adları ortaya özellikle sürülenler de var. Bunlar arasında Tunç Bilget, Münif İslamoğlu, Tevfik Diker, Muhtar Mahramlı, Cavit Çağlar, Turan Tayan ve İsmet Sezgin'in adları sıkça geçiyor. Gaziosmanpaşa ve Ümraniye olaylarında adı oldukça yıpranan İçişleri Bakanı Menteşe'nin yerine Yıldırım Aktuna'nın getirilmesi de fısıldanıyor. Görünüşte Çiller- Demirel karması bir takım ortaya çıkarılıyor. Bu isimlere yakın olanlar da doğal olarak kendilerine pay biçiyorlar. Mevcut DYP'li bakanlardan Bekir Sami Daçe, Esat Kıratlıoğlu, Hasan Ekinci, Veysel Atasoy ve Necmettin Cevheri'nin yerlerini koruyacakları da yaygın olarak konuşuluyor.

'Gelin canlar sosyalistlerden uzak duralım'

Yurtdışındaki Alevi örgütleri son yıllarda çeşitli Avrupa kentlerinde yaptıkları yürüyüşlerde sosyalistlerden ayrı olduklarını vurgulamaya özel bir dikkat gösteriyorlar.

Engin ERKİNER

Frankfurt– Temmuz 1994, Frankfurt'un eski Opera Meydanı. Sivas Katliamı'nın 1. yıldönümünde Alevi Birlikleri Federasyonu tarafından Avrupa çapında düzenlenen protesto yürüyüşüne kıtanın her yanından otobüslerle insanlar geliyor. Pankartlar, bildiriler, sloganlar çeşit çeşit... Sosyalist örgütlerin neredeyse tümü de katılıyor yürüyüşe. Yürüyüş başlıyor. Önce Alevi Dernekleri Federasyonu'na bağlı çeşitli dernekler, sonra yaklaşık yüz metre kadar ara ve bu arada yeralan birkaç polis arabası ve yaya olarak yürüyen 50 kadar polis. Sonra çeşitli sosyalist gruplar...

Bu tablo sonraki çeşitli merkezi yürüyüşlerde de tekrarlanacaktır. Aleviler'in Avrupa çapındaki merkezi örgütü; sosyalistlerden ayrı olduğunu göstermek, kendi deyimleriyle "onların kışkırtmalarından uzak durmak" için aynı yöntemi uygulayacaktır.

Federal Almanya'daki Alevilerin sayısının 500 bin olduğu tahmin ediliyor.

'Tahrikçiler' kim?

İstanbul Gaziosmanpaşa'da yapılan katliamı protesto amacıyla yapılan çeşitli eylemlerde de benzer şeyler yaşandı. Çeşitli Alevi dernekleri aynı gün ve saatte TC konsolosluklarına siyah çelenk bıraktılar. Konsoloslar kendilerini kabul ederek görüştü. Hürriyet gazetesinin Almanya sayfalarına yansıyan açıklamaların ortak noktası şuydu: "Aman, tahriklere kapılmayın!" Kısa sürede anlaşıldı ki, tahrikçilerden kasıt, sosyalistlerdir. Çünkü bu sözün ardından hemen "devletin yüceliğinden, bölünmezliğinden, onu bölmek isteyen hainlerden, Aleviler'in devlete karşı olmadığından" vb. sözedilmektedir. Alevi–Sünni çatışmasını tahrik edenlere karşı değil, Aleviler'i devlete karşı tahrik edebilecekler konusunda dikkatli olunması çağrısı yapılmaktadır.

Neden böyledir? Bu olgunun nedenleri, aynı zamanda Avrupa'daki Alevi örgütlenmesinin özellikleri konusunda da açıklayıcıdır.

İlk olarak; göçmenlerin genel bir özelliğinden söz edilebilir: Sadece Türkiyeliler değil, genel olarak göçmenler, geldikleri ülkedeki insanlara göre devlete ve geleneklerine daha fazla bağlıdırlar.

Bu nedenle, diyelim, Türkiye'de 20 yıl öncesinin insanını arasanız, bulamazsınız. Onu bulmak için Batı Avrupa ülkelerine gelerek orada yaşayan Türkiyelilere bakmak gerekir. Batı'nın gelişmiş bir endüstri ülkesinde yaşayan ve sayıca hiç de az olmayan birçok insan, bu ülkeye nasıl gelmişse neredeyse öyle kalmıştır. Değişim görünürdedir, kafa yapısı ve gelenekler neredeyse aynen korunmaktadır. Bu olgu Aleviler için de geçerlidir.

Etkinlikler serbest

İkinci olarak; Batı Avrupa ülkelerinde yaşayan Aleviler'in Türkiye'deki baskılarla büyük oranda karşılaşmadıkları belirtilmelidir. Serbestçe cem düzenlerler (sadece yasal olarak değil, fiili olarak da serbesttir), Kerbela'yı ve çeşitli Alevi büyüklerini anma geceleri, paneller ve çeşitli taraftar toplantıları düzenlerler. Bilindiği kadarıyla bunların yasaklanması, basılması, katılanların baskı altına alınması gibi uygulamalar hiç gündeme gelmemiştir.

Çeşitli Batı Avrupa ülkelerinde de Kuran kursları vardır. TC konsolosluklarının dini ateşeleri vardır ve bunlar genellikle Aleviler'e iyi gözle bakmazlar. Yine de Türkiye'de karşılaşılan baskıların Batı Avrupa ülkelerinde de bulunduğunu söylemek olanaksızdır. Bu olgu, bu alandaki Aleviler'in daha devletçi ve tutucu olmalarının başlıca nedenlerinden birisidir.

Protesto olayları

Batı Avrupa ülkelerindeki çeşitli Alevi kuruluşlarının protesto ettikleri olaylara bakıldığında da, bunların tümüyle Türkiye kaynaklı olduğu görülür: Alevi köylerine cami yapılması, Diyanet İşleri Başkanlığı bütçesi, okullarda zorunlu din dersi, Sivas katliamı, Gaziosmanpaşa olayları vb. gibi. Sadece birkaç yıl önce, Refah Partisi'ne yakınlığıyla bilinen Almanya Millî Görüş Teşkilatı Başkanı'nın kendisini Şeyhülislam ilan etmesiyle bu konuda protesto açıklamaları yayınlanmıştır.

Alevi dernekleri

Batı Avrupa ülkelerindeki Aleviler çeşitli dernekler halinde örgütlenmişlerdir. Bunlar "Alevi", "Hacı Bektaş Veli", "Dostluk Derneği" vb. gibi isimler taşımaktadırlar. En büyük üst kuruluşları Alevi Birlikleri Federasyonu'dur. Avrupa'nın çeşitli merkezlerinde kurulu 64 derneği bünyesinde barındırmaktadır.

Sünni kesim arasında olduğu gibi, Aleviler arasında da ayrı örgütlenmeye yol açan farklılıklar vardır. Bazan aynı kentte iki, hatta üç Alevi derneğine rastlamak olasıdır. Bu derneklerden bazıları federasyon üyesi de değildir.

ABF dışında "Kürdistan Aleviler Birliği" adlı bir kuruluş da geçen yıl faaliyete geçmiştir. Çeşitli cem ve geceler düzenlemesine karşın faaliyeti oldukça sınırlıdır.

Derneklerin dışında "Alevi dedeleri", "Alevi bilim kurulu" gibi zaman zaman toplanan bileşimler de bulunmaktadır.

Her ne kadar, tüzüğe uymak koşuluyla, herkesin Alevi derneklerine üye olması serbest ise de, pratikte işleyiş başka türlüdür. Dernek üyesi Aleviler, özellikle de sosyalist olanlar, bu görüşlerini kitle içinde savunduklarında genellikle ihraç cezasıyla karşılaşmaktadırlar.

Yayın organları

Alevi Birlikleri Federasyonu, "Aleviler'in Sesi" adlı bir dergi yayımlamaktadır (önceden Mürşid adıyla yayımlanıyordu). Derginin içeriği Federasyon'un yaptığı çeşitli açıklamaların, düzenlenen etkinliklerin yansıtılmasıyla sınırlıdır.

Yaklaşık 50 sayı çıkmış olan (çıkacağı söylenmesine karşın son bir yıldır yayınlanmıyor) Ehlibeyt adlı dergi bulunmaktadır. Tüm diğer dergiler gibi bu dergi de Almanya'da yayınlanmaktadır. Çeşitli haberlere de yer vermekle birlikte esas olarak teorik bir dergidir. Aleviliğin çeşitli sorunları, Alevilik içindeki farklılıklar, Sünni kesimin tanınmış teorisyenleriyle polemik vb. gibi konuları içermektedir.

Kürdistan Aleviler Birliği tarafından "Zülfikar" adlı bir dergi yayınlanmaktadır. "Aslını inkar eden haramzadedir" alt başlığıyla yayınlanan derginin asıl içeriğini Alevilikle Kürtlük arasındaki ilişki ve Türkiye'deki Aleviler'in çeşitli konularda devletle paralel tutum almaları gibi konular oluşturmaktadır. Kürdistan Aleviler Birliği ve Zülfikar dergisinin taraftarı olan gençler, özellikle çeşitli yürüyüşlerde boyunlarına Hz. Ali'nin çift ağızlı kılıcının küçük bir kopyasını asmakta, aynı desenli tişörtler giymektedirler. Aleviliğe olmadık misyonlar yüklemek Zülfikar dergisinde de görülmektedir. Örneğin "Hz. Ali de çöl gerillasıydı!" gibi...

Al–Gül: Berlin'deki Anadolu Alevileri Kültür Merkezi tarafından yayınlanmaktadır. Haberlerin yanısıra çeşitli inceleme ve polemik yazılarına yer vermektedir.

Bu sayılanların dışında yöresel olarak ve çok düzensiz olarak çıkan (veya artık çıkmayan) okuyucusu oldukça sınırlı mahalli birkaç dergi de sayılabilir.

▼ Gaziosmanpaşa, Ümraniye **Neden?**

▼ Yeni bir emek rejimine giderken... **Zor oyunu bozar**

▼ Konfederasyon nasıl olmamalı **Konfederasyon mu, Koffederasyon mu?**

▼ Avrupa sendikal hareketinin sorunları **Avrupa cennet değil**

▼ Sendikalar ve özelleştirme **Meksika**

▼ Dosya **Özelleştirme**

Sayı: 2

Yazılarıyla:
Funda BAŞARAN
Çiğdem ÇİDAMLI
Tonguç ÇOBAN
Cengiz FAYDALI
Doğan HALİS
Yaşar KAMBUR
Mahmut KİPER
Ferda KOÇ
Önder ÖZDEMİR
Tayfun ÖZUSLU
İsmail TÜMAY
Fevziye SAYILAN
Ömer SUVARİ

İstiklal Cad. Mis sk. No:20/8 Taksim
İrtibat Tel: (0212) 244 49 40

Barış ve dostluk toplantıları

Dış Haberler Servisi– Federal Almanya'da yaşamakta olan Kürtler'le Türkler arasındaki düşmanlık bir süreden beri sürekli olarak tırmandırılmaya çalışılıyor. Bu ülkeden de izlenebilen, Türkiye'nin çeşitli TV kanallarının yanısıra Almanya'da da yayınanan 6 günlük gazetenin kışkırtıcı başlıklar ve abartmalı haberlerle iki halk arasındaki çatışmayı sürekli kışkırtmaları tehlikeli boyutlara ulaşmış durumda.

Çeşitli sendikacıların ifadelerine göre, sendika toplantılarında sık sık Türkler'in ve Kürtler'in ayrı ayrı yerlerde oturdukları gözlenmektedir. Okullarda özellikle Türk öğrenciler boyunlarında ayyıldızlı kolye taşımakta, ceketlerine Türk bayrağını işlemekte ve bunu "Kürtler'e karşı" yaptıklarını söylemektedirler. Türk ve Kürtler'in içiçe ve yoğun olarak oturdukları semtlerde bakkalın milliyetine göre alışveriş yapmak yaygınlaşmaktadır.

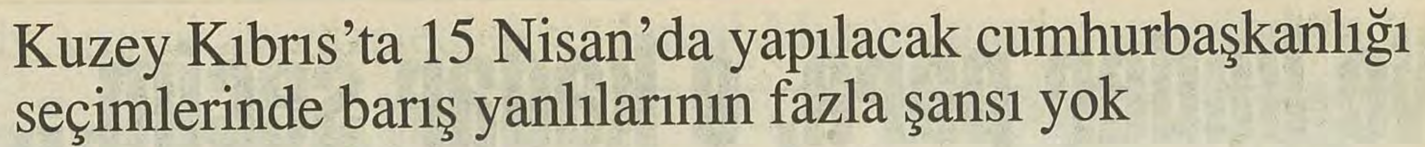
İki halk arasında Almanya'da da kışkırtılan düşmanlığa karşı biraraya gelen çeşitli federasyon ve kuruluşlar, bu ülkede yaşamakta olan çeşitli aydınlara çağrı yaparak, "Barış ve Dostluk Toplantıları" düzenliyorlar.

GDF (Göçmen Dernekleri Federasyonu), KOMKAR (Kürdistan Dernekleri Federasyonu), TÜDAY (Türkiye Demokrasi ve İnsan Hakları Dayanışma Derneği) ve Türk–Kürt Dostluk Derneği'nin geçtiğimiz ay Köln, Hamburg ve Bremen'de gerçekleştirdiği toplantıların yanısıra önümüzdeki günlerde de şu toplantılar yapılacak:

22 Nisan Berlin. Konuşmacılar: İsmail Hakkı Koşan, Merih Ünel, Turgut Öker, Ziya Laçin.

13 Mayıs Nürnberg. Konuşmacılar: Engin Erkiner, Habib Bektaş, İsmail Metin Ayçiçek, Ömer Polat.

14 Mayıs Frankfurt. Konuşmacılar: İsmail Metin Ayçiçek, Ömer Polat, Renan Demirkan, Serol Teber.

Kuzey Kıbrıs'ta 15 Nisan'da yapılacak cumhurbaşkanlığı seçimlerinde barış yanlılarının fazla şansı yok

'Rumları yenecek başkan' aranıyor!

▼ Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ana gündemini Avrupa Birliği (AB) bağlamı içinde Kıbrıs sorununun çözümü ya da çözümsüzlüğü oluşturuyor. Tüm adaylar propagandalarını toplumsal ya da siyasal bir projede değil, en yakıcı sorun olan federasyon ve AB üyeliği konusunda yoğunlaştırıyor.

Dış Haberler Servisi– Genel olarak Kıbrıs'taki, özel olarak Kuzey Kıbrıs'taki siyasal ve toplumsal süreçler Türkiye kamuoyunun ilgi alanında. Soruna yakından bakıldığında bu ilginin sınırlarının otorite tarafından çizildiği ve işin içinde kasti bir bilgisizliğin olduğu görülür.

'En iyi ben kavga ederim!'

Kuzey Kıbrıs'taki cumhurbaşkanlığı seçimlerine bu kez, Rauf Denktaş (Bağımsız), Derviş Eroğlu (UBP), Özker Özgür (CTP), Mustafa Akıncı (TKP) Alpay Durduran (YKP), Sami Güdenoğlu (Bağımsız) ve Ayhan Kaymak (Bağımsız) katılıyor. 15 Nisan'da yapılacak seçimlere bu kez Türkiye medyası ve kamuoyu eskisi kadar ilgi göstermiyor. Seçimlerdeki siyasal durum ve pozisyonlar kısaca şöyle ele alınabilir.

Görünen o ki Rauf Denktaş, ilk kez ikinci tura kalacak gibi. Denktaş "en iyi ben barışmam"

KESİN ÇÖZÜM
DENKTAŞ'SIZ
İMKANSIZ
"Benim Kavgam Rumlarla"
"Kesin Çözüm"e kadar Hangi partiden olursa olsun tüm vatandaşlarımın desteğini bekliyorum
Rauf R. Denktaş

tümcesiyle tanımlanabilir. Çünkü Denktaş kendisini bir dava adamı ilan ederek, temel politikasını "Türkiye ile bütünleşmek ve Rumlar'la kavga etmek" temeline oturtan bir politikacı. Broşürlere baktığımızda klasik Denktaş tavrı açıkca görülüyor. Asil Nadir'in sahibi olduğu Kıbrıs gazetesinde çıkan ilanda Denktaş, "Kesin çözüm Denktaş'sız İmkansız, 'Benim kavgam Rumlar'la" diyerek genel tutumunu deklare ediyor. Rakiplerinin kendisini tanımamalarına içerleyen Denktaş, "Ne acıdır ki Denktaş'ı Rumlar tanıyor" diyerek Rum milliyetçilerinden alıntılarla, "işte bakın düşmanlarımız benim için neler söylüyor" demeye getiriyor. Örneğin Savas Yakovides'in, "Denktaş yıllardan beri Kıbrıs sorununu büyük bir beceri ile dilediği yöne çeviriyor. Görüşmeleri sürüklüyor. Denktaş başarıdan başarıya koşmasını becerdi ve Kıbrıs meselesini bizler için hiç de iç açıcı olmayan bugünkü duruma getirdi" sözlerini ilanına koyabiliyor...

Denktaş'ın ilk kez işi zor denebilir... Daha önceki zorlukları Türkiye'nin doğrudan ve dolaylı yardımlarıyla aşan Denktaş için bu kez Türkiye pek bir şey "yapmıyor" gibi... Ancak yine de Denktaş belli bir kitle tarafından Türkleşme ve Türkiye'ye bağlama politikasının savunucusu. Oysa Kıbrıs gazetesinde bile, seçimlerle ilgili yapılan ankette Türkiye'ye bağlanmak isteyenler yüzde 15.3 olarak veriliyor. Denktaş "100–150 bin kişinin kültürü ve ayrı kimliği olamaz" diyerek dünya Türkleriyle bütünleşmeyi savunan bir milliyetçi.

'Beş yıl yeter' Türkiye'nin yüksek müsaadeleriyle...

Özker Özgür ile (Cumhuriyetçi Türk Partisi) CTP'nin evrimini

KKTC
yeni bir döneme giriyor!
DÜNYADAKİ DEĞİŞİMİN DIŞINDA KALMAYACAĞIZ!
ULUSAL BİRLİK PARTİSİ

bir bütünlük içinde değerlendirmek gerekiyor. Daha önceki yıllarda "kahraman", "hain" kategorisinde "hain" ilan edilen, Rumlar'ın sorularına da duyarlı olan, hatta temas kurduğu için eleştirilen, Türkiye elçiliğine pasaportunu iade eden ve Türkiye'ye girişi vizeye bağlanan Özker Özgür, Türkiye ile barışık ve "öteki"ne rağmen Kıbrıs Türk toplumunun çıkarlarını öne çıkaran bir propaganda yürütüyor ve bu da bir başka tonda milliyetçiliğe denk düşüyor. Kendi imzasıyla dağıtılan bildirilerdeki şu satırlar bu mantalitenin ürünü:

"Kıbrıs sorununda acı çeken taraf biz olduk. Bugüne kadar faturayı bize ödettiler. Artık fatura ödeyen taraf olmak istemiyoruz.... Biz acı çektik çocuklarımıza çektirmeyeceğiz"... Türkiye'nin güvencesi üzerimizden eksilmeyecektir." Oysa daha önce Türkiye sürekli olarak Kıbrıs'ın içişlerine müdahale etmekle eleştiriliyordu. Şu anda CTP ve Özgür'ün –Türkiye'nin garantörlüğü koşuluyla– en "net" savunduğu politika federasyondan yana olması...

Milliyetçinizi yenileyin...

Derviş Eroğlu seçimin favorilerinden. Temel politikasını

SENİ UNUTMAYACAĞIZ DENKTAŞ
GÜLE GÜLE!
Bana 5 yıl yeter!
ÖZKER ÖZGÜR
CTP CUMHURBAŞKANI ADAYI

Denktaş'ın eskidiğine ve artık yeni bir milliyetçi liderle işlerin götürülmesi talebine dayandırıyor. Milliyetçilerin bu kavgası uzun süredir gündemde. Adaylardan Toplumcu Kurtuluş Partisi Başkanı Mustafa Akıncı, Denktaş'ın beş yıl önce Eroğlu için kefalet verdiğini belirterek, şimdi düşman ilan etmesini eleştiriyor. Eroğlu, Denktaş'ın yerine ve misyonuna göz dikmiş gibi. Türkiye'den gelenlerin çoğunluğu oluşturduğu, faşist, Milliyetçi Adalet Partisi'nin (MAP) Eroğlu'nu desteklemesiyle ibre Eroğlu'ndan yana dönmüş görünüyor. Denktaş'ı ise, daha küçük bir faşist grup destekliyor. İkinci tura Denktaş ile Eroğlu'nun kalması halinde anti–Denktaş'çı seçmenin de oy vermesiyle Eroğlu'nun kazanabileceği vurgulanıyor.

YKP lideri Alpay Durduran, partisinin kurşunlardan delik deşik olmuş tabelasının önünde. *(Fotoğraf: Sezai SARIOGLU)*

'Yeteri kadar bitimiz var!'

Bir zamanlar ana muhalefet partisi olan, ama oylarını CTP'ye kaptıran sosyal demokrat, Toplumcu Kurtuluş Partisi (TKP) Genel Başkanı Mustafa Akıncı ise, federasyondan yana. Akıncı, Kıbrıs'ta her iki halkın meşru çıkarlarını koruyacak, Kıbrıs Türkünün eşitlik ve güvenini sağlayacak bir çözüme ulaşmanın akıl işi olduğunu" söylüyor. Akıncı ayrıca, Denktaş'ın "AB'ye girersek ülkemize hippiler, bitliler doluşacak" dediğini söyleyerek, "Yeterince bitimiz var. Orası bir kültür beşiğidir, ekonomik işbirliği alanıdır" diyor.

'Başarısız avukatı değiştirin'

Yeni Kıbrıs Partisi (YKP) Genel Başkanı Alpay Durduran, tarihi bir momentin eşiğine gelindiğini belirterek, propagandasını AB'nin sağlayacağı olanaklarla "Gelecekte yeni bir Kıbrıs kurulabilir" sloganıyla yürütüyor. Telefonla görüştüğümüz Durduran, sorularımızı şöyle yanıtladı: "Biz bunu öteden beri söylüyoruz. Türkiye AB protokolünü imzalamakla Federasyon talebini imzaladı. Bu 1996 yılı sonuna kadar çözülecek. Artık1963'te olduğu gibi bu süreç "güvensizlik" bahane edilerek bozulamaz. Denktaş, Türkiye'nin son uyarısıyla ağız değiştirdi ve "1996'da çözüm olabilir" diyor. Ama "önce Türkiye, sonra biz" diyor. Kıbrıslı faşistler ikiye bölündü. Çoğunluğu Eroğlu'nu destekliyor. Türkiyeli gençlerden oluşan faşistler ise Denktaş'ı destekliyor. Denktaş'ın desteği azalıyor. Eroğlu kazanabilir. Sağ liderini yenileyebilir."

Denktaş'ın kendisini "kırk yıllık davavekili olarak" tanımlaması karşısında da Durduran, "Kendini 'Başarılı Dava Avukatı' ilan edenlere, davayı uzatan değil, kazanan avukatın başarılı sayılacağını hatırlatmak gerekmez mi" diyor. Durduran Kıbrıs'ın bütününü dikkate alarak politika yapan tek politikacı görünümünde. "Türkiye hep Denktaş'ı desteklerdi. Bu kez pek öyle bir şey yok. Dağılım ona müsaade etmiyor. Sonuca razı olunacak" diyor.

KKTC, Kaçan Kurtulur Türk Cumhuriyeti mi?

Kıbrıs'ın gündemindeki en önemli sorun ülkedeki Kıbrıslı Türk sayısının göç nedeniyle günden güne azalması. "Yerleşikler" adıyla bilinen Türkiyeli göçmenlerin sayısının Kıbrıslı Türkler'i aştığı sanılıyor (Otorite nüfus sayımlarını açıklamaktan kaçınıyor). Şimdiye kadar 300 bin kişiye yurttaşlık dağıtıldığı bilgiler arasında. Bunların tümü şu anda Kuzey'de yaşamıyor. Ancak 80 bin kişinin yerleşik ve yarı yerleşik olarak Kuzey'de yaşadığı iddia ediliyor. 1990–93 yılları arasında 40 bin yurttaşın geri döndüğü söyleniyor. Seçmen sayımı ne olmadığı için kimse resmi bilgilere sahip değil. Bu nüfus seçim zamanlarında Kıbrıs'a taşınıyor. Ayrıca Kuzey'i terkeden Kıbrıslı Türkler ise genellikle Londra'da yaşıyor. 20 bine yakın gencin askere gitmemek için adaya dönmediği de bir olgu. Türkiye'deki zengin aileler ise, özellikle şu savaş günlerinde oğullarını askere gitmekten kurtarmak için Kıbrıs'taki paralı üniversitelere kayıt yaptırıyorlar.

Ne kadar para, o kadar seçim...

▼ 'Milli mutabakat' hükümetinin uzun ömürlü olmaması beklenen İtalya'da mali durumu çok güçlü olan Forza Italia erken seçim isterken, diğer partiler seçimlerden kaçıyor. Yapılan hesaplamalara göre yüzde 20 dolaylarında oy almayı hedefleyen bir partinin asgari 150 ila 250 milyar liralık bir seçim harcamasını göze alması gerekiyor.

Dış Haberler Servisi- Geçen yıl 27 Mart'ta seçimlere gidilen İtalya'da bugünlerde bir başka seçimin telaşı yaşanıyor. 23 Nisan'da eyalet seçimleri yapılacak olan ülkede, tüm siyasi partiler, bu seçimlerin kendilerine getireceği mali yükü nasıl karşılayacaklarını düşünüyorlar. Son seçimlerde kasalarını son kuruşuna kadar boşaltan partiler büyük mali kriz içindeler. 27 Mart'ta 200 milyar lira harcayan eski komünist, bugünün 'demokratik sosyalist' partisi PDS'nin 4 trilyon lira (!) borcu var. Aynı gün Türkiye'de yapılan seçimlerde en büyük bütçeli Refah Partisi'nin harcadığı paranın 50 milyar olduğu düşünülürse, borcun büyüklüğü hakkında bir fikir edinilebilinir.

Komünistlerin 1 lireti var

PDS'nin dışındaki partilerde de durum farklı değil. Birçok yönden bizdeki DSP'ye denk düşen İtalyan Halk Partisi'nin borcu 1 trilyon lira. Komünist Yeniden Yapılanma (Rifondazione Communista) Partisi'nin kasasında ise yalnızca 1 liret yani 25 lira var... İtalyan Halk Partisi çözümü işçi çıkartmakta bulmuş. 400 çalışanın 300'ü işten çıkartılmış, servis arabaları 300'den 20'ye düşürülmüş ve partinin 160 telefon hattı satılığa çıkarılmış durumda. Masraflı olan genel merkez binası ise bundan böyle 'huzur evi' olarak kullanılacak...

'Müflis' parti PDS'nin Genel Başkanı Massimo D'Alema.

Yapılan hesaplamalara göre yüzde 20 dolaylarında oy almayı hedefleyen bir partinin asgari 150 ila 250 milyar liralık bir seçim harcamasını göze alması gerekiyor. Mevcut durumda çok az sayıdaki partinin bunu kaldırabilecek mali gücü var.

Peki Forza Italia?

Seçim kampanyalarında en büyük paraları harcayan Silvio Berlusconi'nin partisi Forza Italia ise sınırsız kaynaklara sahip. Ticaret odalarına, sanayicilere ve Fininvest gibi büyük imparatorluklara dayanan partinin kasasında 20 trilyon lirası var.

Kirlenmiş olan siyaseti temizlemek amacıyla politikaya atıldığını duyuran Silvio Berlusconi, geçtiğimiz aylarda 'temiz eller' operasyonunun kendisine uzanmaya başlamasıyla, soruşturmayı yürüten savcı Di Pietro'yu savcılardan oluşan bir dikta oluşturmaya çalışmak ve ülkede 'yargı terörü' yaratmakla suçladıve ünlü savcıyı görevinden almaya kalktı. İtalyan kamuoyunu arkasına alan Di Pietro'nun istifa etmesiyle zor duruma düşen Berlusconi, koalisyon ortağı "ayrılıkçı" Kuzey Birliği lideri Bossi'nin de desteğini çekmesiyle güvenoyu yoklamasında yeterli oyu sağlayamayınca iktidarı devretmek zorunda kaldı...

Milli mutabakat hükümeti

Meclis aritmetiğinin bir partinin tek başına iktidar olmasına izin vermediği İtalya'da geçen ay bir 'ulusal mutabakat' hükümeti olarak kurulan Lamberto Dini'nin teknokratlar kabinesinin zorla da olsa (313'e karşı 316 oyla) güvenoyu almasıyla, diğer partilerin mali yapısını bilen Berlusconi'nin bir erken genel seçim baskınıyla yeniden iktidara gelme hayalleri kursağında kaldı... Ancak kurulan 'milli mutabakat' hükümetinin ömrünün fazla uzun olmayacağı herkes tarafından biliniyor. Bu yüzden, muhtemel bir erken genel seçimde siyasal partilerin mali güçleri arasındaki uçurum, İtalya'da demokrasi üzerine etik bir tartışma yarattı bugünlerde.

"Demokrasinin bir avuç kapitalist ve zenginin 'oyuncağı' olup olmadığı" tartışılan İtalya'da, bu tartışmayı başlatan ünlü yazar Giovanni Sartori, "Bol para her zaman seçim kazandırmaz, ama parasızlığın kaybettireceği kesin!" diyor.

Hangi eşitlik?

Canalıcı soru bu noktada soruluyor:

"Eşitlik sağlanmadığı takdirde, Forza Italia'nın avantajlı olacağı bir seçim yapılmalı mı?"

Yolsuzluklardan ve başarısız iktidar deneyiminden ötürü yıpranmış olmasına rağmen, Berlusconi dışında kimse -en muhalifler dahil- seçim yapılmasını istemiyor. Parasal kaynaklarının yanısıra, Fininvest şirketinin tüm olanaklarını kullanan Berlusconi, kitle iletişim araçlarında da büyük etkinliğe sahip. Ülkenin en çok izlenen televizyon kanalının ve birçok gazetenin sahibi olan Berlusconi, Vatikan'dan liberallere, sanayicilerden eski marksist-yeni kapitalist aydınlara kadar, geniş bir kesimce desteklenmekte...

Dünyanın değişik yerlerinde de aynı tür çelişkiler sürüyor... Tek fark, eşitliğin bulunmadığı ortamlarda demokrasinin de olamayacağının İtalyan'da bilince çıkarılarak tartışılıyor olması.

Partiler	Seçim masrafları	Mali durumu
Forza Italia	400 milyar TL	+ 20 trilyon TL
Demokratik Sosyalist Parti (PDS)	220 milyar TL	– 4 trilyon TL
İtalyan Halk Partisi (PPI)	100 milyar TL	– 1.5 trilyon TL
Kuzey Birliği (Lega Nord)	90 milyar TL	+ 600 milyar TL
Milliyetçi Cephe (AN)	40 milyar TL	+ 400 milyar TL
Komünist Yeniden Yapılanma (Rif. Communista)	25 milyar TL	+ 25 TL

Mihail Gorbaçov

'Sorunlarımızın kaynağı, SSCB'nin yıkılmasıdır'

Eski Sovyetler Birliği (SSCB) Devlet Başkanı Mihail Gorbaçov, bugünkü tüm acil sorunların ana nedeninin, Sovyetler Birliği'nin yıkılmasında yattığını belirtti. Gorbaçov'un "Anılar"ından bölümler yayınlamaya başlayan haftalık Alman dergisi Stern'den Katja Gloger, eski Sovyet lideriyle bir söyleşi yaptı.

Sovyetler Birliği'nin yıkılmasının Rusya'nın da yıkılması anlamına geldiğini hatırlatan Gorbaçov, "Rusya yüzyıldan fazla bir zaman, daha sonra Sovyetler Birliği'nin bir parçası olan bölgelere yüksek bir uygarlık getirmişti" dedi.

Eski Sovyet cumhuriyetleri arasında yeni birliğin sağlanamamasının, herşeyden önce "Boris Yeltsin gibi iktidar düşkünü Rus politikacıları" yüzünden olduğunu belirten Gorbaçov, 15-20 yıl sürmesi gereken perestroika sürecinin baltalandığını kaydetti. Eski Sovyet lideri, iyi bir yaşama geçme konusunda sabırsızlanan halkın, "halk dalkavuklarının en büyüğü Yeltsin"in peşinden gittiğini vurguladı.

SSCB'nin reformu konusunda geç kalındığını öne süren Gorbaçov, Rusya, Ukrayna ve Beyaz Rusya devlet başkanlarının SSCB'nin iradesinden bağımsız olarak imzaladığı Minsk anlaşması için "yırtıp atmamız gerekirdi" ifadesini kullandı. Boris Yeltsin'in 1987 yılında politbürodan çıkarılması konusuna da giren Gorbaçov, "İstifasını kendisi istedi. Bundan vazgeçirmek için uğraştım. Ama kendisi bir asilzade kızı gibi kapris yaptı. Onda büyük bir kapasite olmadığını farkettim. Ama demokratik kurallar geçerli olduğu için Yeltsin'i merkez komitesinde bırakarak bir bakanlık görevi verdim. Büyük politikalar için onun tehlikeli olduğunu farketmiştim" dedi.

Rusya Devlet Başkanlığı seçimlerine katılmayı düşündüğünü belirten Gorbaçov, "Hangi seçmen tabanına dayanıyorsunuz?" sorusunu "Benim dayanağım insanlardır, hiçbir partiye ihtiyacım yok" şeklinde yanıtladı.

NATO'ya kesinlikle karşı olmasına karşın, Almanya'nın NATO içerisinde birleşmesine neden izin verdiğinin sorulması üzerine, "Almanlar kendileri karar verdiler. Doğrudan duvarı aşıp geçtiler. Burada buna karşı biraz şiddet mi kullansaydık?" diyen Gorbaçov, "Herşey olup bittikten sonra insan daima daha akıllı olur. Ama herşey önceden bilinseydi, yaşam cansıkıcı olurdu" ifadesini kullandı.

En büyük başarısının ülkeye özgürlük getirmek olduğunu öne süren Gorbaçov, insanların bu özgürlüğü doğru kullanmayı bilmediğinden yakındı

İdam mahkumu siyah Amerikalı gazeteci Abu-Jamal Mumia'nın infazı gündemde

'Ezilenlerin sesi' ölüm hücresinde

▼ ABD'de 1944'teki tek bir istisna dışında hiçbir beyaz bir siyahı öldürmekten idam edilmemiş. Uluslararası Af Örgütü de bu ülkedeki idam cezalarını ırkçı buluyor.

Aycan DEMİR

ABD'de idama mahkum edilmiş olan siyah gazeteci Abu-Jamal Mumia'nın cezasının infaz edileceğine dair kaygılar ciddiyetini artırırken, idamı engellemek için yürütülen dayanışma hareketleri de hız kazandı.

1962'den beri idam cezalarının infaz edilmediği Pensilvanya eyaletinde geçtiğimiz ocak ayında göreve başlayan Cumhuriyetçi Vali Thomas Ridge infaz için imza bekleyen 172 dosyadan 60'ını ilk planda imzalayacağını açıkladı. Mumia idam edilecekler listesinde 5. sırada bulunuyor.

Mumia'nın avukatı Len Weinsglass, valinin infaz kararını yakında imzalayabileceği düşüncesinde. İnfazın vali tarafından imzalanmasından sonra sanık avukatının davanın yeniden görüşülmesi veya ceza miktarının yeniden tespit edilmesi için hukuki yollara başvuru hakkı bulunuyor. Bu da en az iki yıllık bir zaman kazanma anlamına geliyor. Ama Pensilvanya yasaları Vali Ridge'ye hukuki kanalların tükenmesini bekleme zorunluluğunu koşmuyor. Valinin imzalamanın hemen ardından, hukuki sürecin sonuçlanmasını beklemeden infazı gerçekleştirmesi de mümkün.

'Ezilenlerin sesi'

ABD'de siyahların vatandaşlık hakları için mücadelelerinin yoğunlaştığı 60'lı yılların sonunda polisle ve fanatik beyazlarla yaşadığı ırkçı deneyimler Mumia'nın politikleşmesine neden olmuş. Kara Panterler olarak adlandırılan BPP'ye (Black Panter Party) kendisini ittiği için Philadelphia polisine teşekkür borçlu olduğunu Mumia da belirtiyor.

BPP'nin yok edilmesinden sonra radyo gazetecisi ve yorumcu olarak politik mücadelesini sürdüren Mumia, Afro-Amerikalılar'ın yaşadığı ırkçı baskıları ve sömürüyü işledi. Sivri ve hırçın diliyle, siyah-beyaz eşitsizliğinin korunmasını savunanlara sürekli saldıran Mumia, radyo gazeteciliğini sürdürdüğü 70'li yılların ortasında radikal "Move" hareketiyle ilişki kurdu. 1977 ve 1978 yıllarında yönetimin ve basının Move'a karşı bir saldırı kampanyası başlatması karşısında Move'un haklılığını savunan Mumia'yı, günlük Philadelphia Inquierer gazetesi "Ezilenlerin sesi" olarak tanımladı. 1980'de Philadelphia'daki Siyah Gazeteciler Birliği'nin başkanlığına seçildi.

'Bertaraf' emri verildi

Yaptığı yayınlara tahammül edemeyen Philadelphia yönetiminin başı Rizzo bir basın toplantısında, onu siyahların radikalleşmesine yol açan "gazeteciliğin yeni hayaleti" ve "her türlü yöntemle susturulması zorunlu bir vaka" olarak nitelendirdi.

Mumia'yı susturmak isteyenlere fırsat 1981 Aralık ayında çıktı. Kardeşini döven polislere müdahale eden Mumia, polislerden birinin açtığı ateş sonucunda ağır yaralandı. Olayda bir polisin de ölmesi üzerine, savcılık Mumia'yı "polis katili" ilan etti.

Mumia'nın yargılanma sırasında avukatını kendisi belirleme hakkı mahkeme tarafından reddedilirken; savcılığın manipülasyonları sonucunda polislerle akrabalık ve arkadaşlık ilişkisi olan insanların da içinde yer aldığı, çoğunluğunu beyaz ve yaşlıların oluşturduğu bir jüri belirlendi. Böyle oluşturulmuş bir mahkemede Mumia'yı savunma görevi, mahkeme tarafından daha önceden hiç böyle bir davaya katılmamış bir avukata verildi. Duruşmaların çoğunda "uygunsuz" davranışlarından dolayı Mumia salondan çıkarıldı. Savcılık iddianamesinde, ölüm cezası talebini Mumia'nın BPP üyeliğine ve bu süreçte yazdığı yazılarda "Tüm iktidar halka", "İktidar namlunun ucundadır" gibi sloganları kullanmasına dayandırdı.

4 Temmuz 1982'de Abu-Jamal, jüri tarfından suçlu bulunurken, "Philadelphia celladı" olarak tanınan hakim Sabo, elektrikli sandalyede idamına karar verdi. Daha sonra yapılan temyiz başvuruları hep reddedildi. Temmuz 82'den Ocak 95'e kadar Mumia yaşamını Huntingdon cezaevinin idam mahkumları için ayrılmış bölümünde bir tecrit hücresinde geçirdi. Ocak ayından beri de diğer 172 idam mahkumuyla beraber infazların yapılacağı tahmin edilen özel tip cezaevi "SCI–Greene"ye nakledildi.

Abu-Jamal Mumia 1981'den beri cezaevinde. Fotoğraf: Bild arşiv-Umbrucht

Mumia'nın idamını engellemek için geçtiğimiz günlerde Federal Almanya'nın Berlin, Potsdam, Stuttgart, Hamburg, Frankfurt kentlerinde ve Hollanda'nın Amsterdam kentinde ABD elçiliklerinin önünde protesto mitingleri yapıldı. Yine Almanya, Fransa, İngiltere, İsviçre, Hollanda, Hindistan ve Uruguay'da Pensilvanya valisine iletilmek üzere imza kampanyaları düzenlendi.

İdam cezalarında ırkçılık

ABD'de 2 bin 800'ün üzerinde hükümlü ölüm hücrelerinde idam gününü bekliyor. Bunların çoğu 10 yılı aşkın bir süredir içerde. Bill Clinton'ın başkan olmasından sonra infazlarda artış oldu. İdam cezalarına çarptırılanların yüzde 40'ı, nüfusun sadece yüzde 6'sını teşkil eden siyah erkekler. İdam edilen siyahların çoğu bir beyazı öldürmekten hüküm giydi. İdam cezalarının yürürlüğe girdiği günden beri , 1944'teki tek bir istisna dışında hiçbir beyaz bir siyahı öldürmekten idam edilmedi.

Uluslararası Af Örgütü'nün 1989'da açıkladığı raporda, "ABD'de idam cezaları keyfi, ırk ayrımcılığına dayalı olarak verilmektedir" ve "dehşet verici bir piyango niteliğindedir" ifadeleri kullanıldı.

'Bilimsel' ırkçılık*

Abu-Jamal MUMIA

Son zamanlarda Amerikan medyasında, "Çan Eğrisi" adlı kitabın yazarlarınca ortaya atılan, siyahların genetik yapıları gereği beyazlardan daha az zeki olduklarına dair iddiayı desteklemek amacıyla bir kampanya başladı.

"Çan Eğrisi"nin yazarlarından tutucu sosyolog Charles Murray, bir televizyon söyleşisinde, siyahların beyazlarla kıyaslandığında sonuç olarak daha geri bir zeka düzeyini ifade eden genetik yapıya sahip olduklarını iddia etti. Kitabın yazarları Charles Murray ve Arthur Jensen, genel olarak Eugeniker (1) Francis Galton'un ırkçılık teorilerine bağlı olan bir yığın psikolog ve sosyal bilimcinin saflarında yer alıyorlar. Darwin'in kuzeni olan Francis Galton'un (1822–1911) teorileri, Naziler'in imha politikalarında yararlandıkları bilimsel temellerden biriydi.

Onlarca yıldan beri önde gelen Batılı bilimadamları ve araştırmacılar, Afrika halklarının ve Afro–Amerikalılar'ın ezilmesine haklılık kazandırmak için "bilim" maskesini kullandılar. Bu bilimin tanınmış temsilcilerinden biri olan Harword Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanı Dr. Edward A. Ballock (1857–1946), siyahların sinir sistemlerinin, beyazlarla kıyaslandığında "daha az duyarlılık" gösterdiğinden hareketle, cerrahi müdahalelere karşı daha dayanıklı olduklarını iddia etmişti. Şikago Üniversitesi'nden Prof. Frank G. Lydston (1858–1923) siyahların "kısırlaştırma ile itaatkar, sakin ve uysal" olacaklarını öğretiyordu. Ve Güney Afrikalı psikiyatrist J. C. Carothers, "Afrikalı beyin" ile lobotomie (2) uygulanmış bir "Batı Avrupalı beyni" arasında şaşırtıcı bir benzerlik olduğunu belirtiyordu.

Tabii ki bunlar, bu yüzyılın başından ortalarına kadarki

"bilimadamları"ndan örnek ve alıntılar? Ancak onlar kendi zamanlarının önde gelen beyinleri sayıldılar ve sayılıyorlar. Euro–Amerikan psikoloji ve psikanalizin kurucularından ve bilimsel ırkçılığın en tanınmış temsilcilerinden biri olan Carl Gustav Jung 1912 yılında New York Times'da şöyle yazıyordu:

"Köleci egemenliklerin başında gelişmiş ve uygar bir halk olan Hollandalılar, Güney Afrika'da vahşi ırklarla olan ilişkileri nedeniyle daha geri düzeylere düştüler. Vahşi yerli halklar egemenlik altına alınmalıdır. Egemenlik altına alma denemesinde egemenin içinde şiddet büyür. Egemenlik sürecinde egemen, tüm yumuşak ve zarif şeyleri kurban etmelidir. Ne kadar sağlam bir egemenlik oluşturmak gerekiyorsa, egemen o kadar vahşi olmak zorundadır."

Bu örnekler her ne kadar on yıllar öncesine ait olsa da, benzeri teoriler 1994 sonbaharında yayınlanan "Çan Eğrisi" kitabı yazarlarına temel oluşturmaya hizmet ediyor. "Çan Eğrisi" ABD medyasına ve tutucu politikacılara siyahların ve diğer azınlıkların vatandaşlık haklarına artan saldırılarda tutunacak bir dal daha vermektedirler.

*Abu–Jamal Mumia'nin SCI Greene hapishanesindeki ölüm hücresinden yazdığı Ocak 1995 tarihli makaleyi Mahmut A. Ufuk çevirdi.

(1) Genetik araştırmalarla toplumdaki genetik yapıyı "düzeltmeye" çalışan bilim insanı. "Sağlıklı" insanların üremesini artırmaya, "hasta" insanların üremesini önlemeye yönelik temelde kullanılan bu bilim Nazi Almanyası döneminde "yaşamı değersiz, genetik olarak geri düzeydeki gruplar"ı (Roma ve Sinti halkları Yahudiler, özürlü insanlar, eşcinseller) yok etmekte kullanılmıştır.

(2) Psikiyatride kullanılan bir beyin cerrahisi yöntemi.

Gaziosmanpaşa'daki polislere başkomiser A. A.'dan telsiz emri:

'Yakaladığınızı öldürün'

▼ Meclis Araştırma Komisyonu'nun DYP'li üyelerinin polisi "aklamaya çalıştığı" belirtiliyor. Buna karşın Komisyon'un CHP'li üyelerinin de gerekirse bir "Alternatif Rapor" hazırlayacağı ve bu raporda aşağıda belirttiğimiz bilgilere ve bulgulara yer verileceği söyleniyor.

Meclis Araştırma Komisyonu üyesi İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen, Gaziosmanpaşa'da yurttaşlarla yüzyüze görüşmeler yaptı.

Figen SOLMAZ

Ankara/İstanbul– "Fırsat bu fırsat. Yakaladığınızı vurun, öldürün". Bu sözler herhangi bir "örgüt" üyesine ait değil. Bu emir, İstanbul Emniyeti'nde çalışan bir komisere Gaziosmanpaşa olayları sırasında Başkomiser ve Birlik Amiri A.A.'nın (yasa nedeniyle polislerin adlarını açık olarak yazamıyoruz) telsizinden geçti. Adı bizde saklı olan ve bu konuda Meclis Araştırma Komisyonu'na bilgi veren bu komisere göre Gaziosmanpaşa'daki ölümlerin ve yaralanmaların bir bölümü de Grup Amiri M.Y'nin silahından çıkan kurşunlarla gerçekleşti.

Meclis Araştırma Komisyonu'nun ifade tutanaklarında yeralan bu bilgiler şu anda Söz'ün elinde. Gizli tutulan ve hazırlanacak raporda yer alıp almayacağı belli olmayan bu bilgilere göre, polis olaylar sırasında, daha önce elinde bulunmadığını iddia ettiği 11 adet kaleşnikof marka silah da kullandı. Ordu ve polis teşkilatının envanterinde bulunmayan bu silahların "yasadışı örgütlerden" zoralım yoluyla temin edildiği biliniyor. Bu silahların balistik incelemesinin nasıl yapılacağı ise bilinmiyor.

Gaziosmanpaşa olaylarını soruşturmak üzere oluşturulan Meclis Araştırma Komisyonu'nun DYP'li üyelerinin polisi "aklamaya çalıştığı" belirtiliyor. Buna karşın Komisyon'un CHP'li üyelerinin de gerekirse bir "Alternatif Rapor" hazırlayacağı ve bu raporda yukarıda belirttiğimiz bilgilere ve bulgulara yer verileceği söyleniyor.

'Burası hep Teksas gibiydi'

Gaziosmanpaşa ve Ümraniye'de tam 18 kişi polisin açtığı ateş sonucu yaşamını yitirdi. Resmi kayıtlara göre, 196 da yaralı var. Bunların büyük bölümü de ateşli silahlarla yaralanmış. Barikatlardaki insanlara hedef gözeterek ateş açıldığı hatırlanırsa, olayların korkunç boyutu bir kez daha ortaya çıkıyor. Yani polis 224 kişiyi hedef gözeterek vurmuş. Hem de öldürmek amacıyla.Meclis Araştırma Komisyonu üyesi CHP İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen ile bölgede incelemeler yaparken beraberdik. Bu sırada Gaziosmanpaşa'da görüştüğümüz bir mahalleli şunları söylüyordu:

"Bu olaylar yeni değil ki. Polis bize hep terörist gözüyle bakıyordu, bize karşı hep kin doluydular. 60 yaşındaki kadınların hergün otobüslerden indirilip tepeden tırnağa aranmasını başka neye bağlayabilirsiniz. Mahalleye her giriş çıkışta taksilerde yapılan aramalarda Tunceli kimliği gören polis, emniyeti arayıp 'bunlara ne yapalım' diye soruyor sonra emniyete götürülüyorduk. Her gece ekip otolarında bira içerek gezen polisler bir yandan da bize küfrediyordu. Burası hep Teksas gibiydi."

Anlatılanlar bu kadarla bitmiyor. Polis baskısıyla ilgili anılar birbiri ardına diziliyor. Gaziosmanpaşa'yı Teksas'a benzeten mahalleli, CHP İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen'e umutsuz gözlerle bakarak Araştırma Komisyonu raporunu soruyor ve ekliyor: "Bu demokratikleşme gerçekten olacak mı? Bizim tahammülümüz kalmadı." Bakışlar donuk ve umutsuz. Araştırma Komisyonu'ndan çıkacak raporu soruyorlar; ama sonuçla ilgilenmiyorlar. Onları en çok ilgilendiren Gaziosmanpaşa'dan alınan Emniyet Amiri'nin akıbeti ve açığa alınan polislerin ne yaptığı. Bu polislerin başka bir yerde görevlendirilip görevlendirilmediğini insanlar çok merak ediyor. Emniyet Müdürü dışındakilerin başka bir yerde görevlendirildiklerini öğrenince biri başına vuruyor. Polislerin görev yapacağı bölge halkını kastederek "Vay onların hallerine" diyor. Sonra Sevigen'e dönüyor ve "Ben bu polise niye itibar edeyim, ne polise ne de sisteme itibar etmem" diye ekliyor.

Hepsi demokratikleşme istiyor. Ve hemen hepsi polise güvenmiyor.

Yaralıların evlerini ziyaret ediyoruz. Zaten sokaklarda kimseler yok. Yaralılar kırgın ve mutsuz. En son ziyaret ettiğimiz ev Şimşek ailesine ait. Evin büyük kızı Dilek karakol önünde halka açılan ateş sonucu ölmüş. Dilek 19 yaşındaymış öldüğünde. Onun küçüğü Eylem 15'inde. Kurşun Eylem'in yanağının bir yüzünden girmiş, öbür yüzünden çıkmış. Ve küçük Ekrem de başından yaralı. Acılı anne ölen kızına yanmanın yanısıra yaralı evlatlarının acılarını onarmaya çalışıyor.

Polislerin yerlerde sürükledikten sonra öldüğüne inanarak yolun kenarına attıkları, "cesedini" tekmeledikleri Özlem'se kafasına sardığı poşesi, uzun pardesüsü ve gözlükleriyle geçiyor önümüzden. Özlem'i hepimiz tanıyoruz. Hani şu televizyonda naklen dövülerek, yerlerde sürüklenen kız. Ertesi gün tüm gazetelerin fotoğrafını bastığı ve bir ölçüde kendisine yapılanları aklarcasına "Müzakereci kız" olarak tanıttıkları Özlem... Yüzü tanınmayacak hale gelmiş, estetik ameliyat olacakmış. Yakınları, bu estetik ameliyatın amacının hem hatları düzeltmek, hem de polisin çokça tanıdığı çehresini değiştirmek olduğunu söylüyorlar. Özlem hiçbir gazteci ile görüşmek istemiyor. Çünkü gazetecilerle görüşen ve ön plana çıkan herkes o anda polis tarafından emniyete götürülüyormuş.

Polise 'üstün başarı' plaketi

Gaziosmanpaşa olaylarını incelemek üzere kurulan Meclis Araştırma Komisyonu "incelemelerine" devam ediyor. Ancak eski bir emniyet müdürü olan DYP'li milletvekili İsmail Köse polisi kayıran bir tavır içinde. Köse'nin, DYP içindeki ülkücü kanadın temsilcisi olarak, polisi korumak amacıyla özellikle bu araştırma komisyonunun başına getirildiği iddia ediliyor. İsmail Köse, daha önce Sivas Olaylarını Araştırma Komisyonu'nda da yer almış ve güvenlik kuvvetlerinin aklanmasında etkin olmuştu. Komisyonda yalnızca CHP İstanbul Milletvekili Mehmet Sevigen ve CHP Ankara Milletvekili Salman Kaya polisin hatalı olduğu kanısında. Sevigen, Gaziosmanpaşa olayları sırasında mahalleye girebilen, halkla görüşen tek milletvekiliydi. Diğer politikacılar gördükleri yoğun tepki karşısında Gaziosmanpaşa'yı terketmek zorunda kalmışlardı. Sevigen ve Kaya şimdi olaylardan ve Gaziosmanpaşa'nın yapısından yola çıkarak "alternatif" rapor hazırlıyorlar. Her ikisi de polisin "suçlu" olduğu görüşünde. Ancak DYP kanadından gelen "uzlaşma" isteği doğrultusunda şimdilik raporlarını açıklamıyorlar. Ancak DYP'liler polisin suçsuzluğunda ısrar ederse karşı raporu açıklayacaklar.

Gaziosmanpaşa Olaylarını Araştırma Komisyonu'nun bu ana kadar yaptığı incelemeler sonucu raporun giriş bölümünü kaleme almaya başladı. Önümüzdeki hafta içinde de İstanbul Valisi Hayri Kozakçıoğlu ve İstanbul Emniyet Müdürü Necdet Menzir'i dinleyecek. Ancak raporun polisi yargılayan bölümünde uzlaşma sağlanması güç gözüküyor. Araştırmanın en can alıcı noktası olan "balistik" raporlarıysa hala çıkmış değil.

Komisyonun geçen hafta İstanbul'da yaptığı toplantıda raporun hazırlanmasının güç olacağının ilk işaretleri ortaya çıktı.

Komisyon Gaziosmanpaşa olaylarında görev alan bütün polisleri dinledi. İfade veren polis memurlarının tamamı ateş açmadıklarını ve ateş açanları da görmediklerini söylediler.

Bu arada DYP grubunun "olayları büyümeden kontrol altına alarak oldukça duyarlı davrandıkları" için Gaziosmanpaşa ve Ümraniye'de görevli polislere "üstün başarı" plaketi verilmesini önerecekleri öğrenildi. Ayrıca komisyon başkanı İsmail Köse'nin toplantılar öncesinde yaptığı özel görüşmelerde milletvekillerine polisi yıpratacak açıklama yapmaktan ve bu yönde bir rapor kaleme almaktan kaçınmalarını sert bir dille dikte ettiği de iddia ediliyor.

Bütün bu verilerden yola çıkarak, uzlaşma çabası gösteren komisyon üyelerinin rapor hazırlama sürelerinin uzayacağı ve sonuçta yine de ortak görüşleri içeren bir rapor hazırlanamayacağı ifade ediliyor.

'Polisimiz şefkatlidir' kampanyası

Araştırma Komisyonu Başkanı İsmail Köse, polisi aklama çabalarını sürdürürken, bir yandan da tüm yurtta "polisimiz şefkatlidir" kampanyası yürütülüyor. İçişleri Bakanı'nın katıldığı "polis–halk işbirliği" sempozyumu ve "polis–halk koşusu" düzenleniyor. "Polis-halk koşusu" hakkında, başkent kulislerinde, polisten kaçma konusunda çok tecrübeli olduğu için "halkın önde olacağı" yolunda espriler yapılıyor.

Polisin tavrı, katliamdan sonra yapılan protesto eylemleri sırasında da değişmedi.

Polis-İkitelli basını elele 'suçlu' imalatını sürdürüyor

Sipariş provokatörler!

▼ Gazi Mahallesi'ndeki olaylara "provokatörlük" yaptıkları, "polise ateş açtıkları" ve Marksist Leninist Komünist Partisi-Kuruluş örgütü üyesi oldukları gerekçesiyle gözaltına alınan13 kişiden altısı basına gösterildikten bir gün sonra serbest bırakıldı. Ancak İkitelli basını polisin yaptığı açıklamayı aynen yayınlamakta tererddüt bile etmedi.

▼ Gazeteler ve TV kanalları, kendi yayınladıkları görüntülerdeki, ateş eden polisleri adeta unuttular. Olaylar sırasında hiçbir polisin ölmediğini, basına kurşunla yaralanmış tek bir polisin bile gösterilmediğini ise hatırlamadılar. Sanki polisin olaya "müdahalesi"nden sonra ölü sayısı 23'e çıkmamıştı. Polisin emir dinlemediği şeklindeki açıklamaları sahi kim yapmıştı?

Hacer YILDIRIM

İstanbul- Polisin, Gaziosmanpaşa olaylarından sonra kamuoyunda oluşan imajını değiştirmeye ve "suçlu" yaratmaya çalışması dikkat çekiyor.

Gaziosmanpaşa ve Ümraniye'de halkın üzerine ateş açan polisler hakkında yürütülen soruşturmada hiçbir ilerleme kaydedilmezken, geçen hafta13 kişinin emniyet tarafından "provokatörler" olarak basına gösterilmesi bu çabanın bir parçası olarak görülüyor.

Polis'le birlikte İkitelli gazetelerinin büyük bölümü de hemen "provokatörleri" buldu. Her zaman olduğu gibi polis açıklamasını hiç sorgulamadan adeta bir "mahkeme kararı" gibi kabullendi ve olduğu gibi yayınladı. Hürriyet, Milliyet, Sabah , Ortadoğu, Zaman, Yeni Yüzyıl gazeteleri hemen hemen aynı başlığı atmıştı.

Devrim nikahı karmaşası

Polisin Gaziosmanpaşa olaylarından sonra devrimcilere karşı başlattığı operasyonlarda 13 kişiyi gözaltına almasını, 4 Nisan tarihli Zaman "Kışkırtanlar Marksistler çıktı", Milliyet, "Gazi'de provokatör sayısı artıyor", Ortadoğu, "İşte gerçek provokatörler" Sabah ve Hürriyet ise aynı sözcükleri kullanarak "İşte provokatörler" başlığıyla verdi. Bu gazetelere göre, Gaziosmanpaşa ve Ümraniye'deki katliamın sorumluları bulunmuş ve artık olay kapanmıştı.

Gazi Mahallasi'ndeki olaylara "provokatörlük" yaptıkları, "polise ateş açtıkları" ve Marksist Leninist Komünist Partisi-Kuruluş (MLKP/K) örgütü üyesi oldukları gerekçesiyle gözaltına alınan13 kişiden altısı basına gösterildikden bir gün sonra serbest bırakıldı. Savcılıkça serbest bırakılanların adları şöyle: Mehmet Kırmızıgül, Zeynep Aytemur, Hülya Kuvat, Kazım Koç, Tuncay Işık ve Suna Yaşar.

Gözaltına alınanlardan Erdinç Tağaç, Hasan Polat, Evrim Sarısaltıkoğlu, Sevgi Tağaç, Mehmet Akbaba, Cihan Kırmızıgül ve Haydar Tüzün ise tutuklandı.

Gazetelerin 4 Nisan tarihli sayılarında bir "devrim nikahı" kargaşası yaşandı. Basınımızın "güzide temsilcileri" stajyer avukat Zeynep Aytemur'un hangi örgüt liderinin "devrim nikahlı eşi" olduğuna bir türlü karar veremediler. Gözaltına alınan ve daha sonra serbest bırakılan stajyer avukat Zeynep Aytemur hakkında Sabah gazetesi "Operasyonlarda yakalanan stajyer avukat Zeynep Aytemur'un örgütün üst düzey sorumlusu Kazım Koç'un devrim nikahlı eşi olduğu belirlendi" diye yazdı. Hürriyet gazetesi de geride kalmadı ve Aytemur'un "Örgütün grup lideri Hasan Polat'ın "devrim nikahlı eşi" olduğunu ilan etti. "Yeni zihniyet"in gazetesi ve "objektif haberciliğin öncüsü" Yeni Yüzyıl gazetesi de Aytemur'un, "Örgütün üst düzey sorumlusu Nadir Acar'ın devrim nikahlı eşi" olduğunu, diğer gazeteleri "atlatarak" okuyucularına duyurdu.

23 kişiyi kim öldürdü?

Gazeteler ve TV kanalları, kendi yayınladıkları görüntülerdeki ateş eden polisleri adeta unutmuşlardı. Olaylar sırasında hiçbir polisin ölmediğini, basına kurşunla yaralanmış tek bir polisin bile gösterilmediğini ise, hatırlamıyorlardı.

Sanki polisin olaya "müdahalesi"nden sonra ölü sayısı 23'e çıkmamıştı. Böyle bir olay hiç yaşanmamıştı.

Menteşe'nin, Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar'ın, İstanbul Valisi Hayri Kozakçıoğlu'nun dolaylı olarak "Bazı polisler emirleri dinlemedi" şeklinde yaptıkları açıklaması ise unutturulmaya çalışılıyordu. Zaten kamuoyunun baskısıyla bu açıklamayı yapanlar, hatta birara birbirini suçlayanlar, hemen toparlanıp fikir değiştirmişler ve "üstün hizmetlerinden dolayı" polise ödül vermenin hazırlığını yapıyorlardı.

Örneğin, İstanbul Valisi Hayri Kozakçıoğlu Gaziosmanpaşa'da katliamdan sonra 17 Mart günü yaptığı basın açıklamasında, olaylarla ilgili şöyle diyordu: "Maalesef bu polislerimizin emirlere uymayarak, kendi başlarına silah kullanmasıyla olaylarda ölü sayısı arttı. İstenmeyen gelişmeler oldu."

Kozakçıoğlu, 4 Nisan'da yaptığı basın açıklamasında ise, polisin ateş açmasına hiç değinmeden, "aşırı sol örgütler ile şeriatçı örgütlerin insanlar arasında ayrımcılık yaparak Türkiye'yi parçalamak istediğini" önesürdü.

24 AY'A KADAR VADE
Sabit fiyat - Hemen teslim
AKÇAĞ TUĞLA PAZ. LTD. ŞTİ.

ZAMAN
FARKLI GAZETE
4 NİSAN 1995 SALI
FİYATI: 13.000 TL

BOYA SANAYİİ
"Sizin boyanız"

Kışkırtanlar Marksist çıktı

● İstanbul polisi, Gaziosmanpaşa olaylarını provoke eden Marksist–Leninist–komünist örgüt militanı 5'i kadın 13 kişiyi silahlarıyla birlikte sağ yakalamayı başardı

POLİSİN BAŞARILI OPERASYONU
İstanbul Terörle Mücadele Şubesi, 12 ve 13 Mart günlerinde Gaziosmanpaşa Gazi Mahallesi'nde meydana gelen olayları kışkırtan yasadışı MLKP-Kurtuluş (Marksist Leninist Komünist Partisi-Kurtuluş) adlı örgütün beyin takımından 13 kişiyi sağ yakaladığını bildirdi

GÖSTERİCİLERİ NASIL TOPLADILAR?

RASTGELE ATEŞ AÇTILAR
"Halkı, devlete ve polise karşı 'direnişe' çağıran bu kişilerin, Okmeydanı, Kağıthane, Nurtepe, Alibeyköy ve Gazi Mahallesi'nin tamamında evleri dolaşarak Pir Sultan Abdal Derneği ve cemevlerine saldırıldığını yayarak, bölgedeki

Nasıl 'provokatör' olunur?

Örgüt üyesi, provokatör, kışkırtıcı olarak gazetelerde çıkan Aytemur geçtiğimiz hafta serbest bırakıldıktan sonra 5 yaşındaki kızı Zelal'le büromuza gelerek 9 günlük gözaltını şöyle anlattı:

"Ben Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra Kartal Adliyesi'nde stajyer avukatlığa başladım. 28 Mart günü 5 yaşındaki kızım Zelal'i kreşe verip Kartal Adliyesi'ne staj yapmak için gittim. Öğleden sonra göz muayenesi için doktora gitmem gerekiyordu. Eşim Kazım Koç'la yemek yemek için Kartal'da saat 12.25 civarında buluştuk, Kartal meydanında sivil polisler yaka paça bizi arabalarına aldılar. Ben stajyer avukat olduğumu, kreşte çocuğumun bulunduğunu söyledim. Buna rağmen emniyete götürüldük.

Hakkımızda ihbar olduğunu söylediler. İhbarın ne olduğunu sorduğumda, bir sivil polis 'gittiğiniz yerde öğrenirsiniz' dedi. Aksaray'daki Emniyet Amirliği'ne götürüldük. Orada gözlerimiz bağlandı. Karşılaştığımız tablo bambaşkaydı. Geçmişten kaynaklanan yargıları vardı. Ben yıllar önce iki kez gözaltına alınmıştım. Onun dışında herhangi somut bir olay yoktu. Geçmişin verdiği imaj vardı kafalarında. Onlara göre, bizim gibi insanlar normal bir yaşam sürdüremezlerdi.

Alındığım anda bana 12 Mart günü nerede olduğumu sordular.

12 Mart günü evimdeydim. Ertesi gün pazartesi olması nedeniyle çocuğumun kreş hazırlıklarını yapıyordum. O akşam saat 22.00 sıralarında da TV'de altyazıyla Gazi Mahallesi'ndeki olayları duymuştum. Evimde telefonum yok.

Bana yöneltilen suçlama Gazi Mahallesi'ne gidiş için Okmeydanı halkını kışkırttığım yolundaydı. Beş yaşında çocuğu olan ve evinde telefonu dahi olmayan bir insan nasıl olur da o kadar uzaktaki insanları karıştırır aklım almıyordu.

Evimden arama sırasında aldıkları birtakım yasal dergi ve kitaplara dayanarak hazırladıkları ifadeleri kabul ettirmeye çalıştılar. Gerek bana, gerek eşime işkence ve pisikolojik baskı yaptılar. Tahliyemden sonra basında görüldüğü gibi, gazetecilere 'çekin bu o.........' gibi ettikleri sözler hafif kalan hakaretlerdi. Bu nedenle şubede bulunduğum sürece açlık grevine gittim. Daha sonra kendi yarattıkları senaryoya onay vermediğim için ifade imzalamadım. 9 gün gözaltında kaldım.

Sonra DGM'deki soruşturmada eşim ve ben serbest bırakıldık. Hala anlayamadığım şey niçin alındığımdı."

Polisin balistik raporu objektif olur mu?

Olaylarda ölen Fadime Bingöl, Sezgin Engin ve Hasan Gülgen'in hangi silahtan çıkan kurşuna hedef olduğunu belirlemek isteyen İstanbul DGM savcılığı, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden olaylar sırasında görev yapan 5 bin kadar polisin atış örneğini istedi. Emniyet'ten balistik raporlarını da isteyen savcılık, ölüme neden olan silahları ve bu silahları ateşleyen görevlileri belirlemeye çalışacağını belirtti.

Emniyet'te silahların balistik raporlarının ne kadar zamanda alınacağı konusunda görüştüğümüz avukat Mihriban Kırdök, normalde Adli Tıp'ta bir silahın balistik incelemesinin yapılmasının bir iki gün sürdüğünü belirtti. Kırdök, "Burada balistik incelemeyi Polis Kriminal Dairesi yapacak. Bu ne kadar objektif olacak? Beş bin polis tek tek çağrılacak, silahlar zimmetli olduğu için işlemleri uzun sürecek. Çabuk sonuç alınması istenirse bu bir iki ayda sonuçlanır. Ama daha iyi sonuç alınması için bunun bağımsız bir kuruluşta Adli Tıp Fizik Balistik Dairesi'nde yapılması gerekiyor" dedi.

Deutsche Bank 125. doğum gününü kutluyor!

Bir imparatorluğun doğuşu ve yükselişi

Doğan GÖÇMEN

Deutsche Bank (Alman Bankası) 125 yıl önce, 1870 yılında ekonomik ve ulusal amaçları kollamak amacıyla bir bankacının ve politikacının girişimi sonucu anonim ortaklık olarak kurulmuştu. Bugün Almanya'da hiçbir önemli ekonomik ve/veya politik karar Deutsche Bank'ın onayı olmadan alınamaz. Kuruluşundan bu yana yönetim kurulu başkanları devlet yöneticilerinin en yakın danışmanları olmuştur. Bugün Avrupa'nın en büyük finans kuruluşu olan Deutsche Bank'ın tarihi, Alman emperyalizminin tarihiyle neredeyse çakışmaktadır; yükselişler, gerilemeler, yenilgiler, zaferler hep beraber yaşanmıştır. Bir tür kader birliği veya biraz abartarak Almanya = Deutsche Bank denilebilir buna.

Main nehri kenarındaki para iktidarının anıtları. (Sağda Deutsche Bank)

Yükseliş ve gerileme

Alman emperyalizminin, dolayısıyla Deutsche Bank'ın tarihi dört evrede incelenebilir.

1. 1871 yılında Alman beylikleri Prusya'nın askeri baskısıyla birleşir. Dünya pazarları İngilizler ve Fransızlar tarafından önemli oranda paylaşılmıştır. Birleşen Almanya, dünya pazarlarının paylaşımında, geç kaldığı için yeterince pay alamamıştır, Afrika'da sömürgeleştirilen birkaç küçük parçadan başka... Bundan dolayı saldırgan ve hırslıdır. Dünya dengelerinin kendi lehine değişmesi için her yönteme başvurmaktadır. 1. Dünya Savaşı'na kadar yükselen Almanya'yla birlikte Deutsche Bank da sermayesini katlar ve 1914'te dünyanın en büyük finans kuruluşu olur. Toplam bilançosu1914'ten 1918'e neredeyse 5 kat artarak, 7.8 milyar marka yükselir. 1. Dünya Savaşı'nı kaybeden Almanya'yla birlikte Deutsche Bank da yüksek enflasyondan etkilenir. Savaşta elde ettiği karlar erimeye başlar. Ama 1929 yılında Diskont–Gesellschaft ile yapılan evlilik imdadına yetişir ve eski gücüne yeniden erişir.

2. 1. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan Almanya, yeni savaş hazırlıkları yapmaktadır. Deutsche Bank da hazırlanmaktadır savaşa.

1933'ten itibaren ülkede Yahudiler'e karşı açık bir terör estirilecektir. Mallarına ya elkonur veya "arisierung" (temizlik) adı altında cüzi bir fiyatla "Almanlaştırılır". Deutsche Bank'ın en büyük rakibi Dresdner Bank açıkça nazi elbisesiyle yapar bunu. Deutsche Bank daha dikkatlidir. Takım elbisesini ve kıravatını çıkarmaz, ama nazileri desteklemekten de geri durmaz.

Hazırlıkları yapılan savaş bu kez muhakkak kazanılmalıdır. Dünyanın üzerine kara bir bulut gibi çöker savaş. Yahudiler, Çingeneler, savaş tutsakları vs. toplama kamplarında toplanmaya başlanır. Bu kampların en büyüğü Polonya topraklarında bulunan ve 4 milyon insanın öldüğü "Ausschwitz" toplama kampıdır. Kampın hemen yanına Deutsche Bank'ın yönetiminde bulunduğu IG Farbenindustrie AG (Alman kimya tekeli) bir fabrika kurar. Toplama kampında toplananlardan genç ve dinamik olanlar, başta IG Farbenindustrie AG olmak üzere, sanayide "Zwangsarbeiter" (zorunlu işçiler) olarak çalıştırılır. Çocuklar ve yaşlılar gaz odalarında öldürülür ve krematoryumlarda yakılır. Yakılmadan önce saçları kesilir, dişleri sökülür insanların. Bunları IG Farbenindustrie AG ve benzerleri "yeniden değerlendirecektir". Deutsche Bank salt insanlığa karşı işlediği bu tür suçlarla sermayesini artırmadı, aynı zamanda faşist Hitler ordularının işgal ettiği topraklarda yaşayanların mülklerine de zorla el koydu. 1939'da toplam mülklerinin değeri 4.2 milyar Reich Mark (RM) olan banka, savaştan sonra bu rakamı 11.3 RM'a çıkarmıştı. Banka yöneticileri savaştan sonra Hitler faşizminin insanlığa karşı işlediği suçlardan haberdar olmadıklarını açıklıyorlardı.

3. Savaş'tan sonra yapılan Potsdam anlaşmasına göre Almanya'nın bütünlüğüne dokunulmadan endüstrisi yalnızca barışçı üretime hizmet edecek şekilde yeniden düzenlenecek, savaş suçlusu görülen tekeller dağıtılacaktı. Ancak emperyalist ülkelerin bir süre sonra fikir değiştirip anlaşmayı hiçe sayması sonucu tüm bunlar gerçekleştirilemez. Deutsche Bank da savaş suçluları arasındadır ve dağıtılması kararlaştırılmıştr. Ancak bu sadece Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nde gerçekleştirilir. Batı ise hiçbir şey olmamış gibi yoluna devam eder. Deutsche Bank'a karşı sürdürülen dava 1957 yılında tamamiyle durdurulur. Yeni bir atak başlatır banka, dünya pazarlarını ve sermaye piyasalarını ele geçirmek için 80'li yılların ortalarında olabildiğince yayılmıştır Deutsche Bank.

4. "Ah bir de Doğu'ya el atabilseydim" demeye kalmadan, Doğu Avrupa ülkeleri tek tek çökmeye başlar. Alman sermayesine ve Deutsche Bank'a yeni alanlar açılmıştır.

Abdülhamid Deutsche Bank'ı ikinci bölüm için sıkıştırsa da, ancak bazı yan yolların yapımını finanse eder. 1914'te tüm emperyalist ülkeler pastadan alacakları pay konusunda anlaşmaya varırlar ama, bu pek bir şey ifade etmez. Çünkü 1. Dünya Savaşı patlak vermiştir.

Bir hükümdarın acizliği

Osmanlı, 19. yüzyılın sonlarında bütün emperyalist ülkelerin cirit attığı bir ülke durumundadır. İngilizler, Fransızlar, Ruslar ve son olarak da Almanlar dalar bu alana. Abdülhamid de az kurnaz değildir. Bu güçlerden herhangi birinin tek başına veya birisiyle ittifak halinde ülkede büyük bir güç haline gelmesini engellemek için elinden geleni yapar.

Bağdat demiryolunun ilk planları geçtiğimiz yüzyılın 70'li yıllarında yapılmaya başlanır. Hatta küçük bir bölümü İngilizler tarafından yapılır bile. Ama Bağdat demiryolunun yapımı Deutsche Bank'ın yönetiminde Almanlar'a nasip olur. Lokomotif tekellerinden demir–çelik tekellerine kadar tüm Alman tekelleri projenin gerçekleşmesi için seferber olmuştur. Alman diplomatları ve Kayzer projenin sadece Almanlarca gerçekleştirilmesini istese de Deutsche Bank'ın Yönetim Kurulu Başkanı Georg von Siemens dengeleri gözetmeye çalışır. İngilizler'i, Fransızlar'ı ve Ruslar'ı da, söz sahipliğini bırakmamak kaydıyla projeye ortak etmek ister. Özellikle İngilizler soğuk bakar olaya ve İstanbul–Ankara arasındaki ilk bölüm tamamlandıktan sonra Abdülhamid'in bütün sıkıştırmalarına rağmen demiryolu bir türlü Bağdat'a ulaşamaz. Bütün emperyalist güçler koparılacak pay için keskin bir kavgaya girişmiştir. Bundan dolayı Abdülhamid Deutsche Bank'ı Ankara–Bağdat arasındaki ikinci bölümün yapımı için sıkıştırsa da, daha çok Eskişehir–Konya arasındaki yol gibi yan yolların yapımını finanse eder. 1914'te tüm emperyalist ülkeler pastadan alacakları pay konusunda anlaşmaya varırlar ama, bu pek bir şey ifade etmez. Çünkü 1. Dünya Savaşı patlak vermiştir. Bağdat Demiryolu projesi büyük bir ülkenin imparatorunun mali sermaye karşısındaki acizliğini belgeleyen iyi bir örnektir.

Uluslararası atak

1980'li yıllar Alman mali sermayesinin uluslararası sermaye piyasalarını ele geçirmek için yeniden atak başlattığı yıllardır. Tekellerin gücü piyasalardaki oranlarına ve üretmiş oldukları malların sayısına ve türüne bakılarak anlaşılır. Bankaların gücünü ölçmek içinse şube sayılarına, tekellerdeki payına ve yönetimini elinde tuttuğu tekellerin sayısına bakılır.

Deutsche Bank'ın dünya çapındaki etkinliği kuruluşundan hemen sonraki dönemlere rastlar. Dünya çapında mali sermayenin önemi arttığı oranda Deutsche Bank'ın uluslararası etkinliği de artar. 1970'te ABD bankalarının yurtdışındaki temsilcilik sayısı 536 iken, Alman bankalarınınki henüz 7'dir. 1985'te Alman bankaları 57 ülkede 314 yerde etkinlik göstermektedir. Yedi yıl sonra bu sayı 600'e çıkmıştır. Buna Mercedes, MAN, Bosch, AEG, Volkswagen, Ford vb. tekeller aracılığıyla yapılan etkinlikler de eklenince olayın boyutları daha da belirginleşir. 1993 yılında Almanya bütçesi 460 milyar mark idi. Yüzde 50'si Deutsche Bank'ın olmak üzere, üç büyük Alman bankasının (Deutsche Bank, Dresdner Bank, Commerz Bank) toplam bilançosu 1060 milyar mark'tı. Bugün Deutcshe Bank toplam bilançosunun neredeyse yüzde ellisini yurtıdışında gerçekleştirmektedir ve yurtdışında etkinlik gösteren en büyük Alman bankasıdır. Yine en az yüzde ellisi Deutsche Bank'a ait olmak üzere, en büyük üç Alman bankası 10–12 bin insan aracılığıyla dünyaya hükmetmeye çalışmaktadır. Bu insanların büyük bir bölümü şirketlerde, diğer bölümü partilerde ve sosyal araştırma kuruluşlarında çeşitli kademelerde görev yapmaktadır. Deutsche Bank asıl gücünü bu insanlardan alır, çünkü para gücünü iktidara dönüştüren insandır.

Yeni 'istikrar paketi' mayısa kaldı

Başbakan Tansu Çiller'in 5 Nisan kararlarının yıldönümünde ilan etmesi beklenen yeni istikrar paketi mayıs ayına kaldı. Ekonomistler, Başbakan'ın paketi, enflasyonu düşürememesi ve Kuzey Irak'a müdahalenin sonucunun belirsizliği nedeniyle beklemeye aldığında birleşiyorlar. Çiller'in yeni paketi Türkiye'nin Irak Kürdistanı'nda kalış süresinin belirlenmesi ve 15 Nisan'da ABD'de gerçekleştireceği görüşmelerin sonrasına saklaması dikkat çekti. Ayrıca Çiller'in, Çekiç Güç konusunu haziran yerine nisan ayında TBMM gündemine getireceği, yeni paket için siyasal konjonktürün olgunlaşmasını beklediği belirtiliyor. Çiller'in, 5 Nisan kararlarının bir yılını değerlendirirken topluma uzlaşma çağrısı yapması bekleniyor.
Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi öğretim üyesi Yrd. Doç. Tülin Öngen, "Ertelemenin ilk nedeni, Kuzey Irak operasyonunun takvimi ve planı oluşmuş değil, hükümette bu konuda bir anlaşma ve eşgüdüm yok. İkinci olarak, enflasyonun düşük çıkmasını ya da 15 Nisan'da maaşları bekliyor olabilirler, çünkü 5 Nisan paketi başarısız oldu. Hükümetin CHP kanadı istikrar paketine direniyor olabilir. Sunacakları yeni paket eskisinden daha hayırlı değil, onu sunmanın güçlükleri var. Dış baskılar olabilir, IMF'den gelmesi muhtemel heyeti bekliyor olabilirler" dedi.
Gazi Üniversitesi öğretim üyesi İşaya Üşür de, ertelemenin yüksek enflasyon ve Kuzey Irak operasyonuyla bağlantılı olduğuna değinerek şöyle konuştu:
"Hükümet Kuzey Irak operasyonunun hedeflerine ulaşmasını ve bunu siyasi başarıya tahvil etmeyi düşünüyor olmalı. Bunu bir istikrar paketiyle birleştirecek."

THY grevi YHK yolunda

Bakanlar Kurulu tarafından 23 Şubat'ta başladığı gün ertelenen THY grevinin akıbeti henüz belli değil. Ancak önümüzdeki günlerde 60 günlük yasal süre doluyor. Bu süre sonunda sözleşme YHK tarafından sonuçlandırılacak. Bilindiği gibi, Bakanlar Kurulu'nun grev erteleme kararının iptali için, Hava -İş sendikası Danıştay'a başvurmuştu. Danıştay, dava dosyasını 14 Mart günü başsavcılığa gönderdi. Başsavcılık bu kararı bozmadı. Sözleşme görüşmelerinde birçok idari ve hukuki maddelerde uyuşmazlığa düşüldüğü gibi ve parasal maddelerde de anlaşma olmamıştı.
Hava-İş'in ücret teklifi şöyle: Sendika birinci 6 ay için yüzde 86, ikinci, üçüncü ve dördüncü 6 aylar içinse yüzde 40 zam istiyor.

TÜSİAD gündeme getirmiş, sendikalar karşı çıkmıştı

Konsey sessizliğin sesinde boğuldu...

Ekonomi Servisi- Ekonomik ve Sosyal Konsey'in, geçtiğimiz hafta sessiz bir şekilde bir genelge ile kurulduğu ilan edildi. Törensiz, kutlamasız şatafatsız bir kuruluştu bu. Bundan üç yıl önce, işverenlerce dile getirilen ve Yeni Dünya Düzeni'nin versiyonu olan çağdaş sendikacılar tarafından alkışlanan Ekonomik Sosyal Konsey, muhalif basına epey konu olmuştu. Konseyi, ilk olarak TÜSİAD tartışmaya açmıştı. Ancak bugün TÜSİAD bu konseyin bileşenleri arasında bile yok.

Önce karşı çıkanlar şimdi sessiz..

İlk ortaya atıldığında ve "demokratik" bir boyayla sunulduğunda sendikacılar, bu konseyin kurulmasını "felaket" olarak niteliyor ve işçi temsilcilerinin, işveren ve hükümete karşı azınlıkta bırakılmasını şiddetle eleştiriyorlardı. Şimdiki durum ise tam tersi bir noktada. Ülkede üç yıl öncesinin rüzgarları esmiyor. İMF'nin dayattığı 5 Nisan Ekonomik İstikrar Paketi'nin altında bırakılan işçi ve emekçiler, bugün birçok saldırıyla karşı karşıya getirilmişken, bu konseyin varlığını tartışmıyorlar bile..

İşveren ve devlet ağırlıkta

Ekonomik ve Sosyal Konsey'de Maliye ve Çalışma bakanları ve bu iki bakanlığın belirleyeceği iki bakan devleti temsilen yer alacak. Başbakanlık müsteşarı, DPT, DİE, Hazine, Dış Ticaret müsteşarları ve Merkez Bankası Başkanı da kamuyu temsilen yer alıyor. Özel sektörü ise, TOBB, TİSK, Türk-İş, Ziraat Odaları Birliği ve Esnaf Kooperatifleri Birliği temsil ediyor. İşçi temsilcisi olarak bir tek Türk-İş var. DİSK ve Hak-İş ise Konsey'e çağrılmadı. Bu dışlanmaya karşılık iki sendika da şiddetle eleştirilerde bulundu.

Konseyin görev konuları şöyle; "Ekonominin istikrar ve gelişmesini teminen, bu olgunun temel unsurlarını teşkil eden toplumun çeşitli kesimlerinin, gerek ülke ekonomisi, gerek milletlerarası platformda dengeli ve etkin politikalar ile yönlendirebilmesini, gelişmesini sağlamak ve devlet, işçi, işveren ilişkilerinde düzenli ve kalıcı ve milli uzlaşma ortamının sağlanmasını araştırmak, verimlilik, istihdam, işsizlik ve gelirler gibi konularda hükümete istişari nitelikte görüş vermek, konuyla ilgili mevzuatı hazırlamak, bu konuda Avrupa Birliği ile entegrasyon yönünde özel kurum ve kuruluşlar ile gerekli koordinasyonu, ihtiyaç halinde bakanların ve uzmanlık gerektiren konularda da meslek kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarının desteğini sağlamak. Ekonomik ve Sosyal Konsey'in kurulmasıyla ILO'nun 144. sayılı sözleşmesinin de gereği yerine getirilmiş oluyor.

Konseyin görevleri arasında hükümete görüş vermek, mevzuat hazırlamak, kamu ve özel kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak geliyor.

Konseyi tartışmaya açtık. Hak-İş Genel Başkanı Necati Çelik, bu konseyde işçi ve işveren kesimlerinin dengeli bir şekilde temsil edilmediğinden yakınıyor. Bizdeki ekonomik konseyin tümüyle devlet–işveren ağırlıklı olduğunu söylüyor. Konseyi "işçi kesimine figüranlık bile çok görüldü" sözleriyle eleştiren Çelik, "Çalışan kesimin bu oldu bittilere meydan vermemesi gerektiğini vurguluyor.

Ekonomik çevreler, konseye farklı yaklaşıyor. Oluşumun babası olan fakat yer almayan TÜSİAD Başkanı Halis Komili "Hükümetin bu icraatında samimi bir uzlaşma arayışı olduğuna inanmak vazifemizdir" diyor. TÜSİAD'ın konseyde yer almamasından yakınmıyor. "Bizim yer almamamız çalışmaları aksatmayacaktır" sözleriyle konseyi önemsemeyen Komili, sözlerini şöyle sürdürüyor: "Araba devrildikten sonra ve Gümrük Birliğinin zorlamasıyla kuruldu. Bir genelge ile iptal edilebilir. Yine de hükümetin samimi bir uzlaşma arayışı içinde olduğuna inanmak gerekir." Anlaşılan TÜSİAD Başkanı, bu konseyin yasayla sağlamlaştırılmamasından rahatsız..

Konseyde yer almayan TÜGİAD başkanı Murat Bedik de katılımın kısır olmasını eleştiriyor; "Katılımı kıt tutan böyle bir oluşum ufuk zenginliği ile sınırlı kalır.".

Koç: Önemsemeye değmez

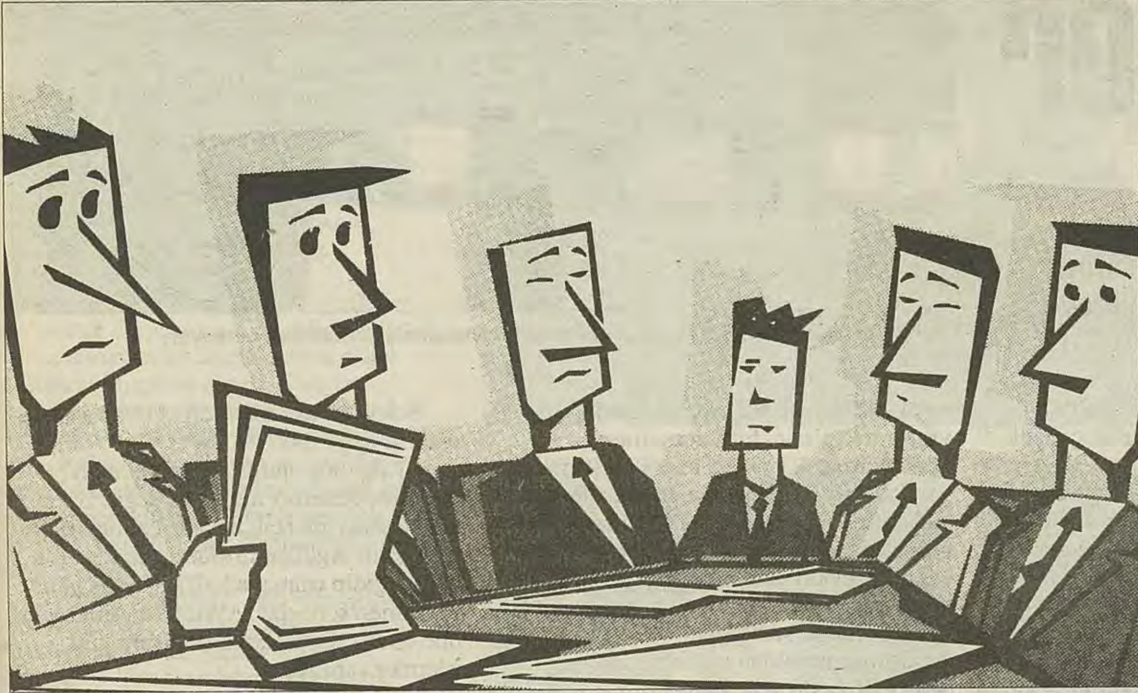
Türk-İş Eğitim uzmanı Yıldırım Koç ise, bu konseyin tamamen danışma kurulu niteliğinde olduğunu vurguluyor. Koç da konseyi 1945'lerde toplanan Çalışma Meclisi'ne benzetiyor ve o meclisin de işlevinin olmadığını vurguluyor. Bugün bu Konsey'in de herhangi bir işlevi olamayacağına inanıyor. O nedenle, sadece bir genelge ile kurulmasından söz ediyor. Oluşumun bir yasa ile belirlenmemesine dikkat çeken Türk-İş Eğitim Uzmanı bu nedenle "ciddiye" almıyor.

Koç, oluşumun ILO'ya karşı "kurduk" imajını vereceğini anlatıyor. Koç "Ancak" diyor ve uyarıyor; "Hakettiğinden fazla önem verilmemeli. Öyle önemli bir yer değil. 45 yıldır toplanan çalışma meclisleri ne yaptı ki?"

DİSK: Antidemokratik

DİSK Yönetim Kurulu üyesi Doğan Halis ise bunun tamamen Avrupa'ya yönelik bir vitrin çabası olduğunu savunuyor. Halis böyle bir yapıdan emekçinin yararına sonuç beklenmemesi gerektiği konusunda uyarıyor. Konseyde işçi temsilcisi olarak Türk-İş'in bulunuşunu da şöyle değerlendiriyor: "Konseyde emekçilerin temsil edildiğini söylemek bile başlıbaşına bir tartışma konusudur. Ne iktidarın, ne de Türk-İş'in demokratikleşme ile ilgili bir sorunu bulunmamaktadır." Halis, konseyi "antidemokratik" olarak niteliyor ve "işçi sınıfını ve DİSK'i bağlamaz" diyor.

DİSK Yönetim Kurulu üyesinin geçmişte, konsey için kopartılan fırtınalara ilişkin görüşleri şöyle: "O dönemde, kamuoyu ve işçi sınıfı için çok yeni olan bir konunun, geniş tartışma alanı bulmasını olağan karşılamak gerekir. Bugünün sessizliği ise, seslerin boğulması olarak algılanmalı....."

Ekonomiye sol'dan bakış ne görüyor?

Necmiye ALPAY

Burjuva kültürünün en büyük başarılarından biri de galiba, ekonomi kategorisini her anlamda ve yerde soyutlamak oldu. Elbette ve en önemlisi, zihinlerde de.

Bu durumda, ekonomi dendiğinde akla gelen, enflasyon, ücretler, dışalım, dışsatım, döviz kurları, borsa analizleri, banka faizleri, KİT'ler, işsizlik, kalkınma hızı oluyor. İktisat bilimi dendiğinde ise, milli gelir hesapları, planlama modelleri, ekonometrik modeller, fayda/maliyet analizleri vb. Marksist cephede bunlara ek olarak, tek en iyi olasılıkla, artı değer ve ticari sömürü hesapları vardır. (İktidar ele geçirilince büyük ölçüde unutulmak üzere.) Matbaa öncesinde okuma–yazma becerisini tekelinde tutan ruhban sınıfı gibi, ekonomi düşünme becerisini tekelinde tutan bir ekonomi uzmanları kesimi.

Uzmanlaşma düzeyine paralel bir biçimde, ekonominin başka herşeyden soyutlanma düzeyi de arttı. Kuramsal planlarda, genel olarak, tarihsellik ya da gerçeklik kaygısı güdülmüyor. Şu, etiyle kemiğiyle insanı ve toplumu, iktisat kuramında göremiyoruz. Gerçekliğe yaklaşmak için bir düşünme yöntemi olan soyutlama, tek yöntem olarak mutlaklaştırıldı ve sonuçta yaşantılaştırıldı. Kısaca belirtmek istediğim, soyutlamada demir atıldığı, "ekonomi"nin, yalnızca mal ve para hareketlerini gösteren açıya yerleştirildiğidir.

Örneğin, okuyabildiğim kadarıyla, Toplumsal Araştırmalar Vakfı'nın düzenlediği Ekonomiye Sol'dan Bakış Sempozyumu'nda konuşanlar içinde, barış sorununu birinci maddeye koymak gereğini galiba tek bir konuşmacı (Ertuğrul Kürkçü) duyuyor. Pek az kişi savaştan, askersel harcamaların gitgide artışından, bunun toplumsal yansımalarından vb. söz ediyor; buna karşılık herkesin sözü, kısa erimli sermaye hareketlerine erişiyor, çünkü bu gerçeklik, yürürlükteki ekonomi aklına dahil.

Uzmanlaşma düzeyine paralel bir biçimde, ekonominin başka herşeyden soyutlanma düzeyi de arttı. Kuramsal planlarda, genel olarak, tarihsellik ya da gerçeklik kaygısı güdülmüyor. Şu, etiyle kemiğiyle insanı ve toplumu, iktisat kuramında göremiyoruz.

Ekonomi, aynı bir bütünlüğe (toplumsal yaşam) ayrı bir zemini gözeterek bakmaktan ibaret olmak zorunda. Bu bakışta ayıklamayı sağlayan soyutlamalardan, hesap kitaptan sonra, dönüp insanlara ne olduğuna, yaşamın bütünlüğü içinde ne yapıldığına bakmak gerekir. Unutulup giden, işte bu. Zeminde ekonomiyi (ya da politika, sağlık, eğitim, kültür vb. diğer toplumsal kategorilerden birini) ayırdedebilmek için, toplumda görebileceğimiz herşeyi (olabilecek en çok şeyi) görmemizi sağlayacak bir açıyla bakılmalı. Burjuvazi, zihinlerde ekonomi alanını soyutlamayı başarmış, ama el altından, örneğin think tank'leri kullanıyor. Kendisi için, her tür etkenin hesaba katıldığı senaryolar ürettiriyor. Ancak olmazlığı şu ki, think tank'lerin bizzat kendisi soyutlanmıştır. Oh olsun!

Sosyalizme gelelim. Soyutlama yaşantılaşınca neler oldu? Sosyalizm deneyimleri, kapitalizmin sahasında oynadı. Akıllarda hep milli gelir rakamları, kişi başına yıllık gelir, kişi başına kömür, demir, çelik, elektrik vb. üretim, kişi başına et, süt, yumurta vb. tüketim rakamları ve kapitalizmle aynı kulvarda yarışma vardı. Bir yandan merkezi planlama uzmanları, iktisatçılar, ekonometristler hesap ve kitaplarla uğraşır ve gitgide daha soyut bir dünya yaratırken, öte yandan işçi ve diğer emekçi sınıflardan insanlar günde sekiz saatten posaları çıkmış bir yaşam sürdürdüler. Kapitalist ülkelerdeki sınıfdaşlarından farklı olarak, iş güvenlikleri ve diğer "sosyal hakları" vardı, ama işgünü sonunda, başka bir etkinliğe (okumaya, düşünmeye, tartışmaya, dünyayla ilgilenmeye) yine de zaman ve enerjileri kalmıyordu. Oysa sözkonusu olan, "kendi düzenleri", hatta diktatörlükleriydi! Sonra sonra, gelsin üretim düşüklüklerinden, teknolojinin eskimesinden, planlamadaki aksaklıklardan yakınmalar. Günde sekiz saat sanayide ya da sınai çerçevede çalışmanın insanda ruh bırakmadığını anlamak gerekiyordu (gerekiyor). Oysa sanayileşme, daha doğrusu sanayileşmenin kapitalizm doğalı beri bilinen biçimleri, hem yeniden üretildi, hem de yüceltilegeldi. Sosyalist deneyimin içindekiler de bunu yaptı, dışındakiler de. Hala aynı şey yapılıyor.

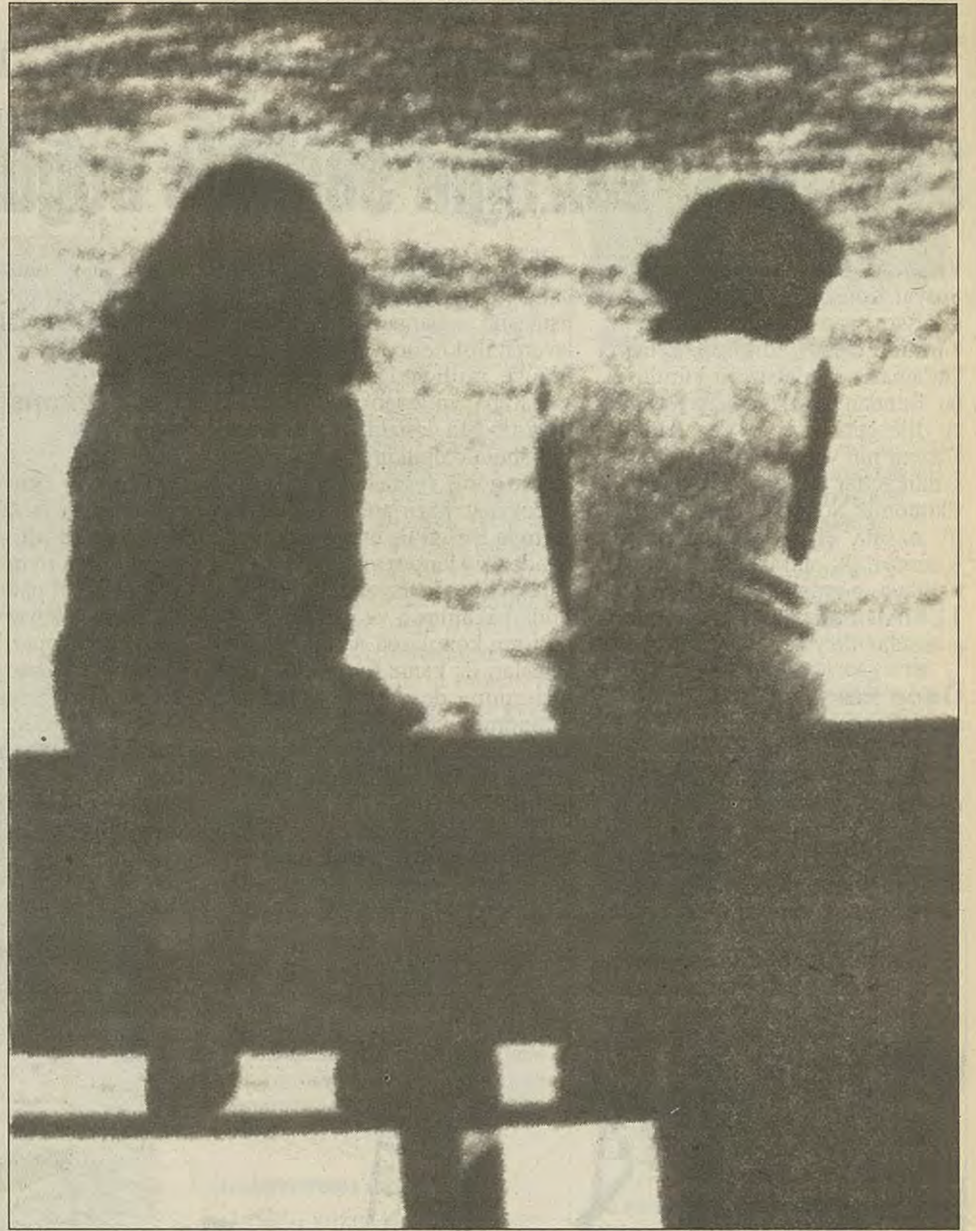
Örneğin, "Mülkiyet haklarının çoğaltılması" (Ahmet İnsel'in, 'Ekonomiye Sol'dan Bakış' toplantısındaki önerisi), insanları posa olmaktan kurtaracak mıdır? Kurtarmayacaksa, "siyasi özyönetim" önerisinin de proletarya diktatörlüğünün tarihini yinelemesi, adı var kendi yok olması doğaldır. Galiba, bugüne değin yazılmış en önemli iktisat kitaplarından biri, Paul Lafargue'ın, Türkçe'ye de çevrilip ilk yıl (1991) üç baskı yapan (sonrasını bilmiyorum), o küçücük Tembellik Hakkı'dır.

Kuşkusuz, bu önerileri, daha doğrusu anımsatmaları, bütün ülkelerin, özellikle eski sosyalist ülkelerin insanlarına yöneltmek gerekiyor. Yoksa emekçiler de, emeği savunmaya soyunanlar da, "zengin olsan ne yaparsın" sorusuna, "soğanın cücüğünü yerim" yanıtını veren çobana benzemekten bir türlü kurtulamayacak.

Grup 1987'den beri ilk kez İstanbul'da konser veriyor.

Ezginin Günlüğü 'Oyun' söylüyor

▼ "Yurtdışından Hüsnü Arkan'ın gelmesiyle çalışmalarımız yeniden canlandı. Hüsnü'nün orada biriktirdiği şarkı sözleri ve besteler vardı. Biz o zamana kadar söz yazmamıştık. İlk kaset 'İstavrit' biraz aceleye geldi doğrusu. Oyun, bizim için 'ikinci dönem'i oturttu."

Grubun son kaseti "Oyun" çarpıcı şiirlerden bestelenmiş şarkılardan oluşuyor.

Kültür Servisi- Ezginin Günlüğü'nün son kasetinin adı "Oyun." Özgürlük sempatizanları üzerinde, görünen ve görünmeyen devlet baskılarının ve binbir türlü "Osmanlı oyununun" yeri göğü tuttuğu şu günlerde, Ezginin Günlüğü bir ironik rastlantıyla "oyun" söylüyor. Ve işin ilginci, kasete adını veren, söz ve müziği Hüsnü Arıkan'a ait "Oyun" adlı parça, "Oyun bu, sen kazandın ben kaybettim", "Ah efendim, bir başım var alıp gideyim ben kaybettim", "Ah efendim hiç anlamadın / Sen kazandın ama ben haklıydım" dizelerinde olduğu gibi, "kazanmak, kaybetmek ve haklı olmak" şeklindeki şarkı sözleriyle yakın tarihin çok tanıdık kişisel ve toplumsal halini anlatıyor. Grup 1987'den beri ilk defa bugün İstanbul'da konser verecek. 1990 yılında bir kopukluk yaşayan ve yeniden toparlanan grup için bu konser önemli.

İkinci dönem

Konser öncesinde Grup üyelerinden Nadir Göktürk ile görüşüyoruz.

"Oyun"un öyküsünden başlayalım isterseniz... Kasetin çok ilginç bir söz bileşimi var. Sait Faik Abasıyanık'ın "Şimdi Sevişme Vakti", Konstantin Simonov'un "Bekle Beni", W. Shakespeare'den Can Yücel'in çevirdiği "Vazgeçtim", Konstantin Kavafis'in "Şehir", Behçet Aysan'ın "Bir Eflatun Ölüm"ünün yanısıra Hüsnü Arkan'ın parçalarında şarkı ve şiir tadı içiçe...

–1990 yılında yurtdışından Hüsnü Arkan geldi ve çalışmalarımız ivme kazandı, yeniden canlandı. Hüsnü'nün orada biriktirdiği şarkı sözleri ve besteler vardı. Biz o zamana kadar kendimiz söz yazmamıştık. İlk kaset "İstavrit" biraz aceleye geldi doğrusu. Oyun, bizim için "ikinci dönem"i oturttu. Rengimiz daha net belirginleşti. İstavrit'ten memnun olmamıştık. Biz son kasette Hüsnü'nün yazdıkları ve diğer şiirler üzerine çalıştık. Değişik şarkı sözleri var kasette. Elbette bu şiirler toplumsal ortamdan bağımsız değil. Bu parçalar pek karamsar değil. Tanıklık yapan, güncelden öteye genel olarak evrensel hayata ilişkin parçalar. Değişik çağlarda yaşamış W. Shakespeare'nin, Sait Faik'in yazdıkları bize aykırı gelmiyor. Bugüne taşınmış bir şeyler var o parçalarda.

Kalıplar içinde değiliz

Kendinizi, pop, protest, folklorik vs. türler içinde herhangi bir kategori içinde değerlendiriyor musunuz?

–Kendimizi belli bir kalıbın içine oturtamıyoruz. Ne protest, ne hafif müzik ne de politik müzik yapıyoruz. Bir kategorizasyon içinde değerlendirmiyoruz kendimizi. Ama, bazıları bizi, "politik müzik yapıyor" diye, bazıları ise "apolitik müzik" yapıyor diye değerlendiriyor. Elbette ikisi de değil. Özellikle apolitik değil bizim yaptığımız. Bizde müziğin içine konulmuş ögelere politika dendiği için böyle denilebiliyor. Oysa bu değil politika yapmak. Mesela Grup Yorum politik müzik yapıyor. Bu bir tercih sorunu ve anlaşılabilir. Popun ya da diğer müzik türlerinin kalıpları belli. Biz bunlarla tanımlamıyoruz kendimizi, dışında kalıyoruz. Mesela Bülent Ortaçgil ve Erkan Uğur bir kalıba oturmuyor.

Tartışmanın bir ucu sanat–politikaya, yani sanatın ne olup olmadığının algılanmasına da dayanıyor. Bizde sanatı politika ile özdeşleştirmek politika ve sanat kültürü olarak var ve henüz aşılmış değil. Öte yandan, sanatı toplumsal yaşamdan ve özgürleşme sürecinden mutlak anlamda koparan ve tarih dışına düşüren bir başka duruş da var...

– Bence sanatçının birkaç görevi var, en önemlisi belli bir toplum içinde yaşayan kişilerin, bir tavır alması, yönlendirmesi, ve olup biteni eleştirmesi gerek. Sanatçı ajitasyona dönük işler de yapabilir. Bu bir tercih ve koşullar meselesidir. Ayrıca bu "sanatçı" kavramı önemli. Bu kavram bizde çok sahiplenilen bir kavram.

Sanatın bir statüye dönüştürülmesinden mi bahsediyorsun. Şair, ressam denince bu bir statü oluşturuyor ve değişik alt iktidarlar kuruluyor. Yoksa sanatın "zor zenaat" olduğunu mu söylemek istiyorsun...

–Ben sanatın zor bir iş olduğunu anlatmak istiyorum. Sanatla iştigal eden, kolayca kendine sanatçı diyor. Oysa sanatçı olmak için kendi türünde özel, özgün ve ileri nitelikte bir şey yapmak lazım. Kendimizi abartmıyoruz. Bu nedenle sanatçı sözünü tırnak içine alıyorum.

Çorba parası

Sanatsal çalışmaların "çorba parası" veya başka nedenlerle icra edildiği alanlar sanatın değerini eksiltmiyor mu?

– Biz geçimimizi müzik yaparak sağlamaya çalışıyoruz. Ben film müziği yapıyorum, bazı arkadaşlar ders veriyor ve bir yerlerde çalıyoruz. Benim için müzik hayatın içinde var olan bir şey. En iyi müzik sıcak ortamda yapılandır. Plak çalışmaları, stüdyolar çok gerçekdışı ve sentetik zeminler. Duvarlara bakarak şarkı söylüyorsunuz. Konserler de görece olarak hayatın dışında gibi duruyor. Çağımıza cevap veren cazın oluştuğu yerler gece kulüpleridir.

Geçim ve ucuz eğlencenin sanatı üretme ve tüketmede olumsuz işlev görmesi sözkonusu olabiliyor gibi geliyor bana. Dar anlamda ve geniş anlamda hayat tartışılabilir bir şey...

– O risk her yerde olabilir...

Sokak ve mahalle konserleri bir biçim olabilir değil mi?

–Tabii hoş olurdu. Bizim bunları organize etmemiz mümkün değil. Bir kez Galatasaray'da açık havada çalmıştık. Bu tür işlerin örgütlendirilmesi gerekir. Tek başına gidip çalmaya kalksan polis gelir ve bilinen sonuçlar. Ayrıca konserler için bile binbir türlü kimlik bildirimi gibi işlemler yapılıyor.

Toplam yedi kaset

E... Ne yaparsın, gitarı, notaları ve şarkıları gözaltına almak fi tarihinden bu yana gelenektir bu memlekette, diyorum. O da, "bizim yaptığımız nedir ki, biraz tanıklık, biraz olup bitene seyrederek özgün bir duyarlılıkla bakmak ve anlamaya çalışmak" diye noktalıyor konuşmasını.

Grup şimdiye dek toplam yedi kaset çalışması yaptı. Bunlar sırasıyla şöyle: Seni Düşünmek (1985), Sabah Türküsü (1986), Alagözlü Yar (1987), Bahçedeki Sandal (1988), Ölü Deniz (1990), İstavrit (1993). Son kesetleri Oyun (1995); Arzu Bursa (Vokal), Hünü Arkan (Vokal), Fatih Saçlı (Flüt, Tenor ve Alto Sax.), Erkan Gürer (Klasik Gitar), Sedat Yapıcı (Akustik Gitar), Nadir Göktürk (Klavye), Güven Şancı (Davul, Darbuka) tarafından hazırlanmış bir çalışma.

Konstantin Simonov'un "Bekle Beni" şiirinden dizelerle bağlıyorum konuşmayı: "Tek bir haber bile çıkmasa uzaklardan / Saçma da olsa bekleyişin / Yalnız sen olsan bir bekleyen beni/ Bekle beni..."

Ezginin Günlüğü dinleyenlerini, dinleyenleri Ezginin Günlüğü'nü bekliyor. Yıllar sonra Ezginin Günlüğü'nün İstanbul ile randevusu var. Günün parolası "Biraz 'Oyun' söyler misiniz?.."

Paris'te yaşayan, A. Onay Akbaş 'çocukluğuna çekmiş' resimler yapıyor

Çocukluğunu cebine koy ve çek git!

Sezai SARIOĞLU

"Kelebekler azaldı" diye çarpıcı bir tümce ile söze başlıyor Onay Akbaş. Fatsalı olduğunu bildiğimden, "Karadenizli kelebekler mi?" diye takılıyorum. Bacak kadar, ele avuca sığmaz haşarı bir kasaba olan Fatsa'dan, resim düşleri için önce Paris'in yolunu tutmuş, sonra da mekan tutmuş Onay Akbaş...

Akbaş çarpıcı resimler yapıyor. Albümüne baktığınızda herşey bir renk cümbüşü içinde, dünya bir sirke dönüşmüş. Ama bu özel imgelerin yeraldığı bir sirk... Tablolarının adları özel bir "öte dünya"ya götürüyor sizi: "Savaş", "Kukla Oynatıcıları", "Sokak ve Müzisyenler", "Hayallerim ve Ben", "Filin Aşkı", "Yemek Vakti", "Kelebek Koleksiyoncusu", "Sarhoş Müzisyen ve Köpek", "Rüya ve Nuh'un Gemisi", "Kral Ödipus ve Kızı", "Bilek Güreşi", "İsa, Horoz ve Müzisyen", "Kelebek Avcısı", "Gece ve Deli", "İkarus'un Düşüşü", "Işık Hırsızı Promethus ve Zebani", "Maskeli Artist ve Pezevenk", "Avcı ve Köpeği."

Duraktaki resim

Resimleri, isimleri, biçim ve özdeki çocuksu halleri soruyorum Akbaş'a...

"Çocuk Akbaş değilim, ama çocukluğumuzdan kalan bilinç altımızdakiler bizi etkiliyor. Resimlerim naif olarak ele alınamaz. Naiflik akademik eğitim olmayan bir üretime denk düşer. Benimki bilinçli bir tercih. Kurgum geçmişi içeriyor. Ekspresyonist bir tad, sembolik bir tad içiçe resimlerimde. Ne naif, ne akademik. Herşey serbest figür tavrında ele alınıyor. Resim yapmak için resim yapmıyorum. Resim benim için içsel bir dürtü. Bir büyüdür, doğayı algılamadır, kirlenmemişliktir..."

"Kirlenme ve büyü" işin içine girince "yabancılaşma, düşlerin azalması" gibi konulara giriyoruz. Kendi resmini "figuration libre", serbest figür olarak adlandırıyor. "Adı üstünde serbest" diyor sık sık, böylece özgürlüğünü vurguluyor.

Albümü karıştırıyoruz, "çocukluğumuza çekmiş" resimler bunlar. Bacak kadar, düşleri çocuk, yaramaz bir kasabadan gelmenin izleri ne kadardır bu resimlerde bilinmez... "Çocukluk hep fırçanın ucunda, renklerin içine gizlenip sanki saklankaç oynuyorlar" diyorum.. Semboller ve büyümeyen çocuk... Verdiği yanıt ilginç... "Bir hayıflanma değil bu. Bir çeşit Karagöz, Hacivat var resimlerimde. Büyümeyen çocuğun bakışıyla yapıyorum. O çocuk beni bir yerlere çekiyor... Orta oyunculara çekiyor..."

Biçim, öz; sanat, siyaset ilişkisi ve çarpıcı renklerin çekiciliği üzerine çeşitlemeler yapıyoruz. Politika antipatizanı değil ama, tercihinin resim olduğunu hissettiriyor sıkça... Ve verili ilişkilere esprili sitemler yapıyor haşarıca..

"Bir taşla iki kuş vuruyorum. Çarpıcı renkler ve figürler 'ökse' gibi bir şey. Estetik olanı verme kaygısı hiçbir zaman içerik ve mesajdan geri kalmaz. Nesnelerin önce biçimi/dışı çarpar gözünüze. Güzel bir kadın gördüğünüzde önce "güzelliği" çarpar sizi. Özünü sonra öğrenirsiniz. Estetik bir sorgulama ve alışveriş benim resimlerim. Ben kimim? Ne yapıyorum? İyi niyetin, kötü sunulmasına düşmemek gerekiyor."

Siyasal olarak doğru olanla, estetik olarak güzel olanın bir otomatizm olmadığı üzerine fikir yürütüyoruz. Özgün bir alan olarak sanatın yönetilmesinin ve düzenlenmesinin olanaksızlığını, sanat yapıtının kendiliğinden bir özgürleşme sağlayamayacağını konuşuyoruz. Devlet ve parti kararıyla aşık olunamayacağını, şiir, resim yapılamayacağını, düş görülemeyeceğini vurguluyorum.

"Sürekli değişimden yanayım. Sürekli ev taşıyorum. Mekansal ve düşsel seyahat ediyorum. On sene önceki desenlerimi resmin içine sokabiliyorum.. Gri bir olayı çok renkli bir şeyin içine sokup çelişki yaratıyorum. 'Bu burada olmamalıydı' sorusunu sordurmaktır amacım. Düşsel yolculuklar yapıyorum. Ama duraklar var. O duraklarda 'pat' diye gerçeğe dönüyorum. Bosna, Çeçenistan, Paris, savaş... O durakta zamanı durdurup tekrar yaratım sürecine giriyorum. Duraktaki durumlar tekrar resmime giriyor."

"Bilek Güreşi" (Gılgameche) adlı resmin ismi ve kurgusu ilgimi çekiyor.

"Burada, humor, karamizah, ironi yatıyor. Yüreğin farklı bir telinden sardırıyorum. Yenilir yutulur olmayan şeyleri ironi sayesinde yenilir yutulur kılıyorum. Destanlar beni ilgilendiriyor. Uyuyarak görülmeyen rüyalar görmek gerekir. Gılgamış'ın bilek güreşi böyle bir şey. Gılgamış tanrıça tarafından gönderilen insana bilek güreşinde yenilir. Arkadaşı olur ve onun yerine ölür. Bu bir güç denemesidir, hakim olma ve iktidar ilişkilerini anlatıyor."

Kuklalara geliyor söz sırası. "Endonezya'da kuklalar tek eğlence merkezi"dir diyor. "Filin Aşkı" ilginç bir resim. İçine desen yerleştirilmiş. Fil kılığındaki adamın kalbinin sağda oluşunu yorumluyor. Resimlerindeki maskeler dikkatimi çekiyor. "Maskeli insanları resme sokmak beni ilgilendiriyor. Maskenin arkasına saklanan (içsel dünya) önemli. Resimlerimde hayat anlamında sirk, ironi ve komedi var. Çok çelişkiliyim ve kuşkuluyum.

Vascencelos'un "Şeker Portakalı" isimli kitabının kahramanı, Zeze'nin bir sözü geliyor aklıma. "Sahi sizce gelecek haftaya büyümüş olur muyum?"

Akbaş, çocukluğunu cebine koyuyor ve çekip gidiyor...

Kukla Oynatıcıları, Savaş, İsa, Horoz ve Müzisyen Akbaş'ın kendine özgü üç tablosu

A. Onay AKBAŞ

"... Paris'te, halk ayaklamasının simgesi Bastille'e uzak olmayan bir yerde yaşıyor ve çalışıyor... Renklere vals yaptıran eşsiz bir sanatçı... Ne izlenimci, ne dekoratif bir resim, çocukluğunuzdan kaçıp kurtulmuş en duyarlı bölgelerinizi sarıp sarmalayarak sizi kalbinizden vurur..."

"Kukla oynatıcılar var / Kelebek kolleksiyoncuları / Gülüşen çocuklar, uzun burunlu köpekler. / Bazıları uçuyor / Öfkeli çocuklar. / Köşelere sıkışmış bulutlar ve Dünyanın üzerine yuvarlanmış Güneş var. / Asık surat kandıran gülüşler./"

"Sonra, oradan olmaktan şaşırmış büyük çiçekler."

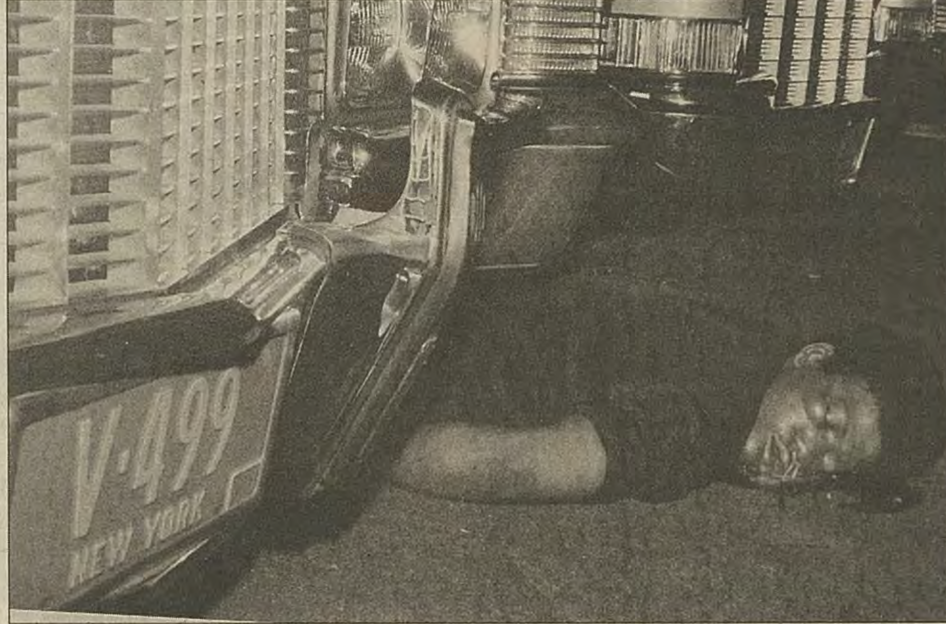
(Daniel Doublier)

1964 Fatsa doğumlu. 1980 Fatsa lisesi. 1980–82 Atatürk Yüksek Öğretmen Okulu, 1980–85 Mamara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Resim Bölümü çıkışlı.

Katliam fotoğrafları... Görelim... Bizi ayıplamasınlar...

'Kızılderililer, Karaderililer, Yahudiler ve Kürtler'

"Orada olmayacağım. Kalkıp gideceğim. Kalbimi vatanıma gömün." (Stephen Vincent Benet) Bu anlamlı sözler Kürtler, Yahudiler, Karaderililer için de söylenebilir.

Kültür Servisi– Fotoğraf sanatçısı Mehmet Özer, İstanbul/Kadıköy'de Bilim, Eğitim, Estetik, Kültür, Sanat, Araştırmalar Vakfı'nda (BEKSAV) sergi düzenledi. 20 Mart'ta başlayan "Newroz Soykırıma Karşı" başlıklı, "Kızılderililer, Karaderililer, Yahudiler ve Kürtler" alt başlıklı 6 Mayıs'a kadar açık olan sergide Özer, olgulardan yola çıkarak evrensel bir duyarlık sergiliyor. Fotoğraflardan Kızılderililer'e ait olanlar; "Native American Portraits (1862–1918)" adlı albümden, Karaderililer ve Yahudiler; "Magnum Photographe" albümünden, "Halepçe Katliamı", "Iranıan Photographe" adlı albümden, "Sürgün Kürtler", Magma Sanat Hareketi Arşivi'nden hazırlanmış.

'Bizi ayıplamasınlar'

Özer, sergiyi "Newroz'un Türkleştirilmesine karşı Kürtlerle dayanışma amacıyla açtık" diyor. Sergide fotoğrafların yanısıra, katliamlara tepki olarak gelişen şiir, yazı gibi malzemeler de var. Yani fotoğraflar, şiirler, yazılar ayrı ayrı, ama aynı gerçekliğin kavranmasına hizmet ediyorlar. Yakı tarihin çarpıcı katliamlarından olan Halepçe Katliamı'na ilişkin şu yazıyı görüyorsunuz bir köşede:

"Manzara dehşet vericiydi. Bu; her bombardımandan sonra ortaya çıkan, yıkılmış evlerden, kanlı cesetlerden ya da insanların kopmuş kol ve bacaklarından oluşan alışılagelmiş savaş görüntülerinden değildi; yaralılar, kanlı cesetler yoktu; sözkonusu olan savunmasız sivillerin değişik biçimlerde katılaşmış cesetlerinin dayanılmaz görüntüsüydü. Halepçe artık, kimyasal dumandan kaçmaya çalışırken, aniden can veren erkeklerden, kadınlardan, çocuklardan oluşuyordu."

Özer, "bir ulusu ezen diğer ulus asla özgür olamaz" önermesi ile fotoğraflar arasında organik bir ilişki kuruyor ve bunun bir tavra denk geldiğini söylüyor. Yanıbaşımızda dillenip, direnen ve kimliğini arayan bir Şarki Şarkı'dır onlar... Ve Cıgerxwin'den Kürtçe/Türkçe dizeler: "Jı fıdakariye /Em dernegan vekın zu / Da bırayen İrani / Lı me nekın itabe" (Dayanışmak için uğraş verelim,/ Çabucak örgütler açarak çalışalım./ İranlı kardeşlerimiz /Bizi ayıplamasınlar)... Sergide, yer alan diğer uluslar açısından da tarihin bir katliama tanık olduğunu çarpıcı fotoğraflardan daha canlı anlayabiliyorsunuz. Siyahların olduğu köşede, aklınız fotoğraflardayken birden karşınıza "Bir Zenci Kızın Türküsü" isimli bir şiir çıkıyor ve hüznünü bulaştırıyor:

"Dixi'de ta güneyde bir yol / Kalbim yaralı paramparça /Asmışlar karabiberimi / Dörtyol ağzında bir ağaca /

Dixi'de güneyde bir yol / Yaralı vücudu havada / Soruyorum beyaz İsa'dan / Söyle ne fayda var duada?

Dixi'te ta güneyde bir yol / Kalbim yaralı paramparça / Sevda çırçıplak bir gölgedir. / Budaklı çıplak bir ağaçta... "(W. Whitman)

Kalbimi vatanıma gömün

Ve Kızılderililer... Bir soykırımın iyice eksittiği tarihin en çilekeş halklarından biri... "Beyaz adam"ın tarihten silmeye çalıştığı, Shawnee'lerden Tecumseh'in halkı için söylediği küçük söz kulaklarımıza küpe; "Hiç karşı koymaksızın biziyok etmelerine göz mü yumalım, terk mi edelim evlerimizi.... Biliyorum sizlerde benimle birlikte, 'Asla! Asla!" deyi bağıracaksınız" sözleri... Ve Kara Geyik'in edebi bir metin olarak da okunabilecek tarih notları:

"O zaman kaç kişinin öldüğünü anlayamamıştım. Şimdi kocamışlığımın şu yüksek tepesinden gerilere baktığımda, yerde birbiri üzerinde yığılı duran boğazlanmış kadınları ve çocukları, hala o genç gözlerimle görebiliyorum. Ve orada, o kanlı çamurun içinde birşeyin daha öldüğünü ve o kar fırtınasına gömüldüğünü görebiliyorum. Evet, bir halkın düşü öldü orada. Güzel bir düştü evet... Sonra bir ulusun umudu kırılıp paramparça oldu. Artık yeryüzünün merkezi yok, ölüp gitti kutsal ağaç."

Bu güzel sözler bir duvar yazısı değilse nedir? Bu anlamlı sözleri duyan her yürek, misilleme fişek uçurmazsa ne yapar?

Bir ara gözünüz Yahudilere takılıyor... Artık tüm dünyanın neredeyse ezbere bildiği gerçeklerden bazı kareler ve bir gazete küpürü:

"Göğüslerine sarı yıldız takan Yahudiler trenlere bindirilerek toplama kamplarına naklediliyorlardı. Burada topluca gaz odalarında öldürüldükten sonra cesetleri fırınlara konarak yakılıyorlardı. Naziler çoğunluğu Yahudi olan kurbanların bir kısmından sabun, diğer bir kısmının küllerinden ise gübre yapıyordu. Genç ve sağlıklı cilde sahip kurbanların ise, derileri soyularak abajur yapımında kullanılıyordu. (26 Ocak 1995 Perşembe Cumhuriyet.)

Sergide seksen "tanık" yani fotoğraf var. Herbiri halkların folklorik ve kültürel değerlerini de yansıtıyor. Fotoğraflar izleyicilerin belleğinde tarih bilincinin yanısıra, soykırımı lanetleyen ve ona karşı duran bir muhalif imge de geliştiriyor. Halkların imgesi bu...

Sergiyi gezenler bir taraftan fotoğrafları okuyor, diğer taraftan yazıların, şiirlerin resimlerine bakıyor. Özgürlük dersini iyice bellemek ve ezbere okumak gibi bir şey bu... Bu tür duyarlılıkları çoğaltalım ki, Kızılderililer, Yahudiler, Kürtderililer, Karaderililer ve dünyanın bilcümle halkları bizi ayıplamasınlar...

Solduyusunu yitirmiş dünyanın yeterince ayıbı var...

GÖSTERİ / YAYIN / MÜZİK... Tel: (0212) 244 30 67– 249 99 29 Fax: (0212) 249 99 29

HAMLET KİTABEVİ
• KİTAP • KASET • CD • AKSESUAR
"Türkiye'nin 24 saat açık tek kitabevi"
Sıraselviler cad. No:15 Taksim - İSTANBUL Tel/Fax: 244 26 01
"Bu dünyanın her hali bana ne kadar bitmiş, bozulmuş, ne kadar tatsız, boş geliyor. Yazık ona yazık!" Hamlet

BULUNMAZ KÜLTÜR MERKEZİ
ŞİİR, AŞK ve HÜZÜN
ŞENEL GÖKÇE
ÖZTÜRK UĞRAŞ
9 Nisan 1995 Pazar
Saat: 19.00
H. Hilmi Bulunmaz yönetiminde TİYATRO KURSU başlamıştır.
AZNAVUR PASAJI 212/8 GALATASARAY- İST. TEL : (0212) 513 74 31

arnika
DOĞA VE YÜRÜYÜŞ SEVENLER!
Haftasonu Yürüyüş Gezileri
9 Nisan Pazar Ballıkayalar
16 Nisan Pazar Erikli
16 Nisan Pazar Sülüklügöl
Bayram Geliyor!
22 Nisandan önce kayıt yaptırın!
Mis sok. No: 6/5 Beyoğlu
Tel/Fax: 0212 245 15 93
0212 245 29 76

intermezzo
(Meyhane Yaşam)
● 30 çeşit soğuk meze, balık ve ızgara çeşitleriyle...
● Salı günleri Anadolu ezgileriyle ZAFER YURTSEVEN
● Cuma ve cumartesi klasik Türk müziği ve çağdaş halk türküleriyle LATİFE GEÇKİN
İstiklal Cad. Asmalı Mescit Sok. No: 17 Tünel /İstanbul
Rez: Zihni Çetiner: 293 28 68

ÖMER FARUK HATİPOĞLU - ŞİİRLER
SIĞINMACI
Onat şimdi sığınmacı
Sisli ve kıyıcı bir dünyadan
Bağımsız bağrımıza
O koltuğa cilt cilt ışık
O omuzu kalemli adam
O aydınlatmacı gerilla,bizimle
Biz ona severek yataklık
ederiz
Ve dünya durdukça vermeyiz
azraile
Ocak 1995

MEMLEKET YAYINLARI
Gen.Dağ.Toplum Kitabevi
I.Bayındır Sok.22/1 06420 Yenişehir/Ankara
Tel.Fax: 0.312. 434 25 43

DAYANIŞMA YEMEĞİ
BSP Sarıyer İlçesi
9 Nisan 1995 Pazar
Saat: 19.00-24.00 arası
Yer: Süperköşem Restaurant
Piyasa Cad.No:13
Büyükdere/İst.
Tel: 242 04 44-45

Robinson Crusoe 389
ROBINSON CRUSOE KİTABEVİ
Pusula Productions
İstiklal Cad. 389
Beyoğlu-İst,
Tel:293 69 68
293 69 77
Fax: 251 17 35

HER DEM "KİTAP FUARI" HİZMETİ
KOMŞU KİTAP DÜNYASI
KİTABEVİMİZDE KİTAPLARI % 20 İNDİRİMLE SATIN ALABİLİRSİNİZ.
- SÖZLÜKLER
- EDEBİYAT YAPITLARI
- MESLEKİ KİTAPLAR
- ÇOCUK KİTAPLARI
- YARDIMCI DERS KİTAPLARI
- SINAVLARA HAZIRLIK
-BİLGİSAYAR KİTAPLARI
- YABANCI DİL KİTAPLARI
- KOLEJ HAZIRLIK KİTAPLARI
- SANAT KİTAPLARI
- ANSİKLOPEDİLER
- Devamını bizden öğrenebilirsiniz...
İstiklal Cad. Emek Pasajı 120/ 3-4
Tel: 244 54 49 Beyoğlu

Saliha ana 'yerimiz artık naylonun altıdır' diyor. Evsizlik ve işsizlik insanları canından bezdirmiş ama ille de çocukların hali..

Naylonköyler'de bütün çocuklar hasta

İzmir, Söz– Bırakıp geldikleri köyleri, uzak, yakıcı bir düş artık. "Orada doğduk, büyüdük, evlendik, zar da olsa zor da olsa geçiniyorduk işte" dedikleri köyleri yasaklanmış, yakılmış, yıkılmış. Ve "memlekete dönmek" sözcüklerinin ardında kocaman bir soru işareti.. Yaşadıkları yıkımdan sonra; Ege'de, Marmara'da, "nerede iş olursa orada" kurdukları "Naylonköy"lerde yaşıyorlar. Domates zamanı Ödemiş'te, pamuk zamanı Aydın'da, fidan zamanı İzmir ve Manisa dağlarında sürekli bir göçün işçisi hepsi.

"Yerim naylonun altıdır" diyor 55 yaşındaki Saliha Ana. Memleketi Derik'i neden terkettiği sorulunca susuyor. Göçerlik yorgunluğunu ve hastalıklarını anlatıyor. "Yılan yeri var ya, onun gibi yatıyoruz" diyor, "soğuk" diyor, fidan dikmeye geldiği İzmir'e bakan Örnekköy sırtlarındaki "naylonköy"ünde... Toplam 54 naylon çadırdan birine "sahip" Kızıltepe'nin Beşdeğirmen Köyü'nden Ekrem Gök. O susmuyor, "çaresiz kaçtık" diyor. "Devlet yasak bölge ilan etti. Köy de, bahçe de ateşe verildi. Kaçmak zorundaydık, ne yapalım"la açıklıyor gelişini.

Diyarbakır'ın Çınar ilçesi Kulya köyünden Ali Kızıltepe de kendince tarafsızlığı seçiyor, "Ya hemen devletin adamı olacaksın ya da PKK'li. Altı çocuk var ve yaşamalıyız" diye konuşuyor.

Ekrem Gök, Kızıltepe'ye değil, işsizliğe göçtüğünü, "üç ay boş gezince" anladığını aktarıyor. "Sonunda geldim buralara, 8 aydır çoluk çocuk hep göçüyoruz ve hangi tarlada ürün varsa orada çalışarak yaşamaya çalışıyoruz" diyerek anlatıyor cümle göçer tarım işçiliğini.

Mardin Mazıdağı'ndan 5 çocuk babası Mahmut Üzmez de, "yaşamaya çalışma"nın takvimini ve coğrafyasını; "Domates, salatalık zamanı Ödemiş'e, pamuk zamanı Aydın'a, kışın dağlarda fidan dikmeye. Kamyonlarla oradan oraya" sözleriyle özetliyor. Kendileri gibi, Bursa'da, Adapazarı'nda göçer iş yapan akrabaları olduğunu anlatıyor. İzmir ve Manisa'nın çevre ilçelerinde de "naylonköy"ler bulabileceğimizi söylüyor.

Ücretlerinin 'elçi'lerin elinde olduğunu, 5'e anlaşsa kendilerine 2 verdiğini belirtiyor hepsi (*). Buna razı değiller, ama yine de gidecekler. Çünkü Mardin'li Necmettin Başaran'ın sözleriyle, "iki aydır iş yok. Milletin yarısı aç!". Yurtsuzluk, evsizlik, işsizlik içindeler, ama şu anda herşeyden çok çocuklarının sağlıklarını düşünüyorlar:

"Elçi sigorta yaptıracağız dedi ama o da yalan çıktı. Çocukları borçla hastanelere taşıyoruz" diyor Ekrem Gök. Mahmut Üzmez ise, savaşın asıl mağdurlarını şu sözlerle vurguluyor:

"Bütün çocuklar hasta!", "Bütün çocuklar hasta!"...

Elçi: Tarım işçilerini taşeron olarak çalıştıran aracı.

SELDA BAĞCAN
TÜRKÜLERİMİZ 1

1- Sivas ellerinde sazım çalınır
2- Gesi bağları
3- O günler
4- Adaletin bu mu dünya
5- Tatlı dillim
6- Çemberimde gül oya
7- Yalan dünya (Selda / Moğollar)
8- Kalenin dibi (Selda / Moğollar)
9- Anayasso (Selda / Moğollar)
10- Mapusanelere güneş doğmuyor
11- Dane dane benleri
12- Bülbül
13- Bölemedim felek ile kozumu
14- Mapusane içinde
15- Eyvah gönül
16- Altın kafes
17- Nem kaldı (Selda / Kardaşlar)

SON KASETİ ÇIKTI

MAJÖR MÜZİK YAPIM Tel: (0.212) 527 61 28

METO' BİYOGRAFİ' LER

Met - Üst

bir cumhuriyet kızı BELGİN DORUK

eski istanbul'un, köşk ve apartmanlarının işçi kızı!. sınıf, kitaplık veya temizlik kolu başkanı!. ulaşılmaz, platonik, hayal nesnesi!. taşralı babalarımızın evlenmelik, pir–ü pak rüya öznesi!.

biblo gibi kadın!. zerafet, incelik, şefkat, gurur, haysiyet sözcükleri'nin alımlı karşılığı!. son istanbul'un, saçları perçemli, son rapunzel'i!. gözlerinde buzdağı ve fakat her an erimeye meyilli!.

her türlü iltifat'a mazhar olmak için doğmuş sanki!. iltifatların, irtifa kaybına uğrayacağını hissettiği anda da köşesine çekilmiş!. (TEDBİRLİ EFSANE) yeşilçam'da bu cüret, bu kararlılık ve bu azim, pek nadir!. hatta emsalsiz!. kadim dostları, film–kader arkadaşları sadri alışık ile ayhan ışık, 70'li yıllarda seks filmlerine benzeyen filmlerde de oynamışlar!. amma velakin belgin hanım, siyah–beyaz ve az renkli dondurulmuş zamanlarda kalmayı tercih etmiş!. cahide sonku hanım gibi bir çırpıda kendi efsanesini yerle bir ederek daha da efsaneleşmemiş!. hep genç ve hep kartpostal kalmayı arzu etmiş!.

belgin hanımın efsanesinde halkla birebir örtüşen trajedi ve dramlar yok gibi!. aldığı kilolar nedeniyle sinemadan uzaklaştığı söyleniyor!. ve fakat vücut bu, gençlikte durduğu gibi durmuyor!. hem marlon brando ile liz taylor da şişman şişman devam etmişler sinema serüvenlerine!. belgin hanımın sinemayı bırakışında başka sebepler de olmalı sanki!. belki de değil!. kişisel tercihi!. yine de belgin hanımın sinemadan uzaklaştığı zamanı şöyle bir hatırlamakta yarar var!. 70'li yıllar!. büyük toplumsal çalkantılar yaşanıyor!. saf romantizm, yerini fena halde bir toplumsal gerçekçiliğe bırakıyor!. belgin hanımın da ait olduğu film dünyası artık inandırıcı bulunmuyor!. milletin efendisi köylülerin istanbul'a büyük göçü başlıyor!. köşklerin, apartmanların yanlarına gecekondular dikiliyor!. günlük hayatın figürleri değişiyor!. adnan menderes figürü, süleyman demirelleşiyor!. ismet inönü figürü, bülent ecevit'leşiyor!. tramvay ve tralyabüslerin yanına, minibüs ve halk otobüsleri geliyor!. cumhuriyet, gelişme döneminin uzatmalarını oynuyor!. bu şartlardaki bir hayatta belgin hanım kendisine bir rol seçemiyor sanki!. belki de tercih ve tenezzül etmiyor!. köşesine çekiliyor!.

doğduktan iki yıl sonra atatürk ölmüş!. çocukluğu 2. dünya savaşına tanık olmuş!. ayhan ışık ile aynı yarışmada birinci olmuş!. sonra yeşilçam!.

filmlerdeki belgin doruk, kerime nadir ve kemalettin tuğcu dünyalarının da sinemaya yansıyan bir karşılığı aynı zamanda!. foto–roman kültürü'nün de mihenk taşlarından!. erken pembe dizilerin pamuk prensesi!. düşler kraliçesi!.

belgin hanıma, bir cumhuriyet kızı dedik!. acaba o'nun sinemayı bıraktığı 70'li yıllarda, cumhuriyet de bitti mi!. hayat o günden beri cumhuriyet diye, boşa mı sarıyor acaba!. ne dersiniz!. belgin hanım yoksa yeni zamanları beğenmeyerek kendi kendine (tıp!.) yapıp donup kalmak mı istedi!.

köşklerin, apartmanların yerini siteler, bloklar, toplu konutlar aldı sonra!. istanbul, filmlerdeki belgin hanıma, dekor ve atmosfer olan yanlarından çoktan vazgeçti!. küçük hanımefendi'nin özel arabası, zamanla dolmuş oldu!. sonra istanbul gibi, dolmuş güzergahları da zırt pırt değişmeye başladı!. en sonra sadri alışık da öldü!. en daha sonra da o eski dolmuşlar kaldırılıyor, yerine yepisyeni taşıtlar geliyor!. tuhaf!. çok tuhaf!. eşyaların, araçların, taşıtların kaderi de insanlara benziyor!.

ve artık o; meraklı çocukların, tavanarası olan evlerde, bir gün merak edip tavanarasına çıkarak sayfalarını karıştıracağı, annelerin büyükannelerin albümlerinde bekliyor!. son günlerinde bir paparazzi programında "şişmanım ve bundan utanmıyorum!. işte karşınızdayım" deyiverdi!. kimbilir kaç kızın evden kaçıp artiz olma özlemlerini kamçıladı!. kimbilir kaç erkeğin rüyalarına kadrolu peri oldu!.

yazı dizisini yayınlayan gazetenin reklamlarında ne diyordu!. "hayatın iki yüzü var!. biri tatlı!. biri acı" ve sonra o paparazzi programındaki sözleri: "şişmanım ve bundan utanmıyorum!. işte karşınızdayım!." yoksa sinemasız geçen onca zaman içinde son günlerinde pişman mı oldu!.

tuhaf!. çok tuhaf!. dolmuşlar da tedavülden kalkıyor yakında, istanbul sokaklarında!. tıpkı onlar gibi, dolmuşlar da gidiyor işte bu istanbul'dan!.

neyse; daha fazla saçmalayıp, sizi rahatsız etmeyelim belgin hanım!. iyi uykular efendim!. iyi ki vardınız!. iyi ki varsınız!.

'Sınıf ve Kitle Partisi'

Yıldırım KOÇ

Türkiye'de "sınıf ve kitle sendikacılığı" kavramı 1975 yılından beri tartışılıyor. Galiba bir süre tartışacağımız bir kavram da, "sınıf ve kitle partisi."

Türkiye işçi sınıfının çok geniş bir kesimi henüz anti–kapitalist bir programı benimsemiyor. Ancak sınıfın çok geniş bir kesimi, kapitalizmin sonuçlarına karşı ve meşru bazı talepler için siyasal içerikli bir programı benimseme eğilimindedir.

Bu koşullarda iki eğilim ortaya çıkıyor. Birinci eğilim, sınıfın tavrındaki bu değişim koşullarında, anti–kapitalist bir programın kabul edilme olasılığının iyice arttığını ileri sürüyor ve sınıfa tek alternatif olarak bunun sunulmasını istiyor. İkinci eğilim ise, sınıfın en geniş kesimlerinin kapitalizmin sonuçlarına karşı ve günümüzde kapitalizmle tatmin edilemeyecek meşru talepler doğrultusundaki bir siyasal program etrafında bütünleştirilmesinin mümkün ve daha yararlı olduğunu söylüyor. Aslında bu iki eğilim birbirinin alternatifi değildir. Aksine, birbirini tamamlayacak biçimde ele alınması, ülkemizde birçok olumlu gelişmenin temelini oluşturabilir.

Yapay proletarya

Özellikle vurgulanması gereken konu, dünyanın ve Türkiye'nin 1960'lı ve 1970'li yıllardan çok farklı olduğudur. Bu nedenle, temelleri 1960'lı ve 1970'li yıllarda atılmış siyasal stratejilerde ufak tefek değişiklikler yaparak, Türkiye'de bir toplumsal ve siyasal dönüşüm gerçekleştirmek olanaklı değildir.

Sermaye, 1960'lı ve 1970'li yıllarda, ekonomik büyümeye ve soğuk savaşa bağlı olarak, işçi sınıfına çeşitli tavizler verebiliyordu. 1970'li yıllarda başlayan ekonomik bunalım, sermayenin politikasında köklü bir değişime yol açtı. Sermaye, işçi sınıfı açısından önemli kazanımlar da içeren sosyal devlet veya refah devleti anlayışına ve uygulamalarına karşı yeni–liberal veya yeni–muhafazakar saldırıyı başlattı. Sovyetler Birliği ve Doğu ve Orta Avrupa ülkelerindeki siyasal değişimin ve işsizliğin iyice artmasının ardından ise, işçiyi koruyucu mevzuatı da etkisiz kılmaya yönelik yeni bir saldırı dalgası başladı. Sermaye, günümüzde, 19. yüzyılın tavrıyla, işçi hak ve özgürlüklerine yönelik güçlü bir saldırı başlatınca, işçi sınıfı içindeki farklı kesim ve eğilimleri birleştirici bir etki yarattı.

Ekonomik büyüme ve soğuk savaş döneminin muhafazakar siyasal partileri, işçilerin de oylarını almalarını sağlayacak sosyal politikalar uyguladı. Sermayenin tavır değişikliğiyle birlikte, muhafazakar partiler de bu politikaları terketti. Muhafazakar partiler açıkça işçi sınıfı karşıtı bir çizgi benimsemeye başladı.

1970'li yılların kapitalist bunalımıyla birlikte, azgelişmiş ülkelerin ucuz işgücü kaynağı olarak önemi belirleyici oldu. Uluslararası işbölümünde azgelişmiş ülkelere verilen görev önemli ölçüde değişti. Bazı işkolları bu ülkelere kaydırıldı. Bu ülkelerde, iç pazara yönelik ithal ikameci sanayileşme politikaları ve güçlü kamu sektörü dönemlerinde önemli bir işçi aristokrasisi ve yapay proletarya oluşmuştu. İhracata yönelik sanayileşme ve kamu kesimini küçültme ve ucuzlatma operasyonlarıyla, bu işçilerin ücretleri düşürülmek istendi. İşçi sayısı arttı. Ayrıca, emperyalizmin bu ülkelerde kırsal kesimde anti–komünist taban oluşturacak bir küçük üreticiler kitlesi yaratma ve koruma politikası da değişti. Kırsal kesimde küçük üreticiliği korumanın artan maliyeti ve Sovyetler Birliği'nin çökmesi sonucunda, buna gerek kalmamasına bağlı olarak, tarıma verilen destek iyice azaltıldı. Azgelişmiş ülkeler siyasal kaygılarla geciktirilmiş bir mülksüzleşme, ertelenmiş bir "ilkel birikim" veya "temel birikim" sürecini hızla yaşamaya başladı. Ucuz işgücüne duyulan gereksinim de bu süreci hızlandırdı. Türkiye'de ise Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da izlenen güvenlik stratejisinin bir boyutu da, kırsal kesimdeki mülksüzleşme sürecinin hızlandırılması oldu.

Bütün bu gelişmeler, işçi sınıfı ile sermayedar sınıf arasındaki çelişkilerin hızla keskinleşeceği bir dönemin eşiğinde olduğumuzu göstermektedir.

Türkiye'de 1986 sonlarında başlayan ve 1989 ve sonrasında yoğunlaşan meşru kitle eylemleriyle sendikalı işçiler önemli maddi kazanımlar elde ettiler. Ancak sermaye, özellikle 1991 ve sonrasında, sendikalar ve sendikalı işçiler aleyhinde yaygın kampanyalar açtı ve güçlü bir saldırı örgütledi. Halkın sendikalı işçilere karşı kışkırtılması, özelleştirme, taşeronlaştırma, işten atmalar, yeni ve yabancı kaçak işçi çalıştırma, işyerlerinin geçici olarak kapatılması, işyerlerinin bölünmesi, kapsam–dışı personelin artırılması, geçici işsizlik, süresi belirli hizmet akdiyle çalıştırma gibi uygulamalar, sermayenin işçileri ve sendikaları zayıflatmasını amaçlayan yeni ve kapsamlı saldırısının ana unsurlarıdır.

Türkiye'de işçiler özellikle 1989–1994 döneminde sınıf bilinçlerini geliştirdiler. Geçmişte çeşitli nedenlerle farklı saflarda yer almış işçiler, meşru kitle eylemlerinde, omuz omuza yürümeyi öğrendi; birlikte meşru kitle mücadelesiyle hak elde ettikçe, sınıfın gücüne duyduğu güven arttı. Eylemlerde, sınıf kardeşliği anlayışı, siyasal görüş kardeşliğinin, etnik köken kardeşliğinin ve din kardeşliğinin önüne geçti. Ancak eylemlerde sağlanan bütünlük, siyasal bir bütünlüğe dönüşmedi.

Eylemler sürecinde mevcut siyasal partilerden bir bağımsızlaşma süreci yaşandı. Sendikanın önerdiği politikalarla oy verilen partinin önerdiği politikalar çeliştiğinde, sendikanın kararları uygulandı.

Ancak, işçilerin somut olarak yaşadıkları sorunların çözümü siyasal alana kaydıkça, geleneksel olarak desteklenen partinin bu temel sorunlar konusundaki tavrı sorgulanmaya başlandı. Parlamentoda temsil edilen tüm siyasal partilerin, işçi sınıfına yönelik bire saldırı oluşturan özelleştirme, taşeronlaştırma ve benzeri konularda sermaye yanlısı politikaları, işçilerin gözünde ilk kez bu denli net ve açık bir biçimde teşhir olmaya başladı.

İşçiler arasında günümüzde yaygınlaşan bir eğilim, çözümü siyasal alana kaymış bu sorunların çözümü için ortak siyasal bir tavır oluşturulmasıdır. Yukarıda özetlenen sorunların hiçbiri toplu iş sözleşmeleri ile çözümlenememektedir. Parlamentoda temsil edilen siyasal partilerin hiçbiri, işçi sınıfı için önemi artan bu sorunlar karşısında işçi sınıfının yanında yer almamaktadır.

Bu tavır, anti–kapitalist bir tavır değildir. Ama kapitalizmin sonuçlarına karşı ilk kez sınıfın en geniş kesimlerinin bütünleştiği bir durumdur. Ve sermayenin ve sermaye yanlısı siyasal partilerin hiçbiri işçi sınıfının bu çok somut ve reformlar biçimindeki haklı ve meşru taleplerini karşılayamaz, karşılamaya çalışamaz. Sermayenin ve yandaşı siyasal partilerin politikaları günümüzde geçmiştekinden temelden farklıdır.

Bütün veriler işçi sınıfı ile sermaye sınıfı arasındaki çelişkilerin hızla keskinleşeceği bir dönemin eşiğinde olduğumuzu gösteriyor.

Bu koşullarda iki eğilim ortaya çıkıyor. Birinci eğilim, anti–kapitalist bir programın kabul edilme olasılığının iyice arttığını ileri sürüyor ve sınıfa tek alternatif olarak bunun sunulmasını istiyor. İkinci eğilim ise, sınıfın en geniş kesimlerinin kapitalizmin sonuçlarına karşı meşru talepler doğrultusundaki bir siyasal program etrafında bütünleştirilmesinin mümkün ve daha yararlı olduğunu söylüyor.

Bu koşullarda, kapitalizmin sonuçlarına karşı ve günümüz koşullarında kapitalizmde sağlanması olanaksız meşru ve haklı talepler (reform talepleri) etrafında sınıfın bütününü toparlamak giderek daha fazla olanaklı hale gelmektedir.

Bu da bir "sınıf ve kitle partisi" ile mümkündür. Bu parti içinde anti–kapitalist kimlikli kişiler de, yalnızca kapitalizmin sonuçlarına karşı çıkan kişiler de biraraya gelebilir ve sermayeye karşı siyasal alanda sınıfın bütününü kapsayacak bir mücadele örgütleyebilir.

Böyle bir parti, anti–kapitalist program etrafında bütünleşmiş kişilerin oluşturdukları ayrı partileri zayıflatır mı? Sanmıyorum. Bugün işçi sınıfının çok geniş kesimleri anti–kapitalist bir programı henüz benimsemiyor. Bunda, işçi sınıfının bir bütün olarak kapitalizmin gerçek yüzünü yeni yeni yaşamaya başlaması, sosyalist solun bölünmüşlüğü ve birbirine karşı hoşgörüsüz ve hatta düşmanca tavrı, somut koşulların somut tahlilini yapmadaki yetersizliği, Soğuk Savaş dönemi propagandalarının insanlardaki etkileri ve benzeri etmenler etkili olmuştur. Neden ne olursa olsun, işçi sınıfının geniş kesimleri bugün anti–kapitalist bir programı benimsememektedir.

Anti–kapitalist programı benimseyen siyasal örgütlenmeler bu programlarını işçi sınıfına sunmalı ve kabul edilmeleri için çaba göstermelidir. İşçi sınıfının bir bütün olarak kapitalizmin sonuçlarına karşı bir siyasal program etrafında biraraya gelmesi, bu çabalara engel olmaz; aksine bu çabaları kolaylaştırır.

En güzel program bile ...

Bugün işçi sınıfı bir bütün olarak anti–kapitalist bir programı benimsiyor da, birileri onu yalnızca kapitalizmin sonuçlarına karşı bir mücadele ile sınırlamak mı istemektedir? İşçi sınıfı ile en küçük bağı olan bir kimse bile böyle saçma bir iddiada bulunamaz.

İşçi sınıfı, kendisi için mücadele ederken, insanlık için de mücadele eder. Hiçbir etnik grubun veya mezhebin böyle bir tarihsel misyonu yoktur. Anti–kapitalist mücadeleyi benimseyenlerin dayanması çalışması gereken ana güç de, etnik gruplar veya mezhepler değil, Türkiye tarihinde ilk defa bir bütün olarak kendiliğinden sınıf olmaktan, kendisi için sınıf olma sürecini hızla yaşayan ve hızla siyasallaşan işçi sınıfıdır. Bu nedenle de oluşturulması gereken bir "demokrasi" partisi değil, bir sınıf ve kitle partisidir. En güzel dünya özlemleriyle hazırlanmış en güzel bir program bile, işçi sınıfı tarafından benimsenmediği sürece, maddi bir güce dönüşemez ve işlevi, ilerde tarihçiler açısından bir "vesika" olmanın ötesine gidemez. İşçi sınıfının bugün benimsemeye hazır olduğu bu program etrafında örgütlenmiş milyonlarca işçi, büyük bir özveriyle yalnızca bölünmeyi ve güzel programlar üretmeyi başaranlardan daha önemlidir.

Sıra işçilerde

Sungur SAVRAN

“Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi ve BM (Birleşmiş Milletler) İşkenceyi Önleme Komitesi adına Türkiye'ye gelip insan hakları konusunda inceleme yapan heyetlerin hazırladıkları raporlarda haklı yönlerin olduğunu” sizce kim söylemiş olabilir? İHD ya da İHV yetkilileri mi? Demokrat bir hukukçu ya da köşe yazarı mı? Sosyalist bir partinin ya da HADEP'in bir yöneticisi mi? Hayır, Türkiye Cumhuriyeti Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar. Peki ne diyormuş bu raporlar?

İtiraf

İki kısa alıntı yeterli. Bir: “Türkiye'de sistematik işkencenin varlığı yadsınamaz.” (BM İşkenceyi Önleme Komitesi, 9 Kasım 1993). İki: “Elindeki bütün bilgilerin ışığında, (Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi) kaçınılmaz olarak şu sonuca ulaşmaktadır: Türkiye'de polis tarafından gözaltına alınan kişilere işkence ve başka ağır kötü muamele biçimleri uygulanması yaygın olarak sürmektedir.” (15 Aralık 1992)

“Söyleyene değil söyletene bak” derler. Mehmet Ağar'ı böyle itiraflarda bulunmaya iten, Gazi halkının ve (başta Ümraniye halkı olmak üzere) onu izleyen onbinlerce insanın kahramanca direnişidir, başka hiçbir şey değil. Üstelik Gazi isyanının emniyet teşkilatı üzerindeki etkisi bununla sınırlı değil. Onca ölü pahasına Gazi halkı 12 Eylül'den beri işkence vb. konusunda geviş getiren her soydan politikacının beceremediğini yaptı; polis içinde bir deprem yarattı. Depremin hasarı ortada: Nahit Menteşe lafını şaşıracak hale geldi, olayların başlangıç saatini 25.45 diye ilan etti; İstanbul emniyeti hakkında hem Meclis'te hem bakanlık bünyesinde soruşturma açıldı; Kozakçıoğlu ve Menzir ilk kez yaygın biçimde eleştiri konusu oldu; İstanbul polisi atamalarla baştan aşağı yeniden düzenlendi; sadece Gaziosmanpaşa ve Ümraniye'nin değil, ilkine komşu Alibeyköy'ün ve Bayrampaşa'nın emniyet amirleri de görevden alındı.

Durum gün gibi açık: Sicili işkenceyle, yargısız infazlarla, gözaltında kaybetmelerle, gösteri ve yürüyüşlere saldırılarla, faili meçhul zanlılarının korunmasıyla ve daha nelerle yüklü emniyet teşkilatı, 15 yıldır ilk kez kamuoyunun soluğunu ensesinde hissetti, bunların hesabını verme zorunluluğunu duymaya başladı. Tabii yapılan herşey, göstermelik günah çıkarmadan, günah keçilerini kurban ederek geri kalanları aklamaktan ve makyaj değişikliklerden ibaret. Yapılanların göz boyamayla sınırlı kalmaması mücadeleye bağlı. Gazi (ve Ümraniye) halkı buraya getirdi. Gerisi hepimizin görevi.

Hesabı sorma günü

Politik mücadelede zamanlama işin özündendir. Belirli gelişmeler karşısında zayıf düşen bir güç, o anı atlatabilirse yeniden toparlanır, hatta bazan eskisinden de güçlü hale gelebilir. O gücün politik rakipleri, zayıfladığı anın geçip gitmesine izin verirlerse, onu bir daha bu konumda yakalayamayabilirler. Polis teşkilatındaki baskı, cinayet ve işkence sistemi bugün son 15 yıldaki en zayıf anını yaşıyor. Bu devletin sınırları içinde polis baskısını ve tehdidini somut olarak hisseden bütün toplumsal katmanların örgütlü biçimde bu uygulamaların hesabını sormasının günüdür bugün. En başta da işçi ve kamu çalışanları sendikalarının görevidir bu.

Oysa çalışanların örgütleri tam tersini yapıyor. Bayram Meral ve şürekası devletin eteğinden kopmamak için suskunluğu bir sistem haline getiriyor. DİSK göstermelik bir iş bırakma eylemi düzenliyor ama başkanı Rıdvan Budak Gazi ve Ümraniye kurbanlarıyla birlikte Tunceli'de ölen askerleri de işin içine katarak ve “ülkemizin birliğine yönelik her türlü harekete” karşı olduğunu belirterek, gündem bulandırma işlevini mükemmel biçimde yerine getiriyor. Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonlaşma Kurulu, Gazi patladığında 18 Mart tarihinde yapılması daha önce kararlaştırılmış olan eylemi öne sürerek iş bırakmaya yanaşmıyor, sonra da 18 Mart eyleminin kendisini iptal ediyor. Gerekçe harika: Yurtseverlik! Eğitim–Sen iş bırakma eylemini bile, demokrasi bildirisi okuyarak geçiştirmeyi, yani “iş bırakmama” eylemine dönüştürmeyi başarıyor. DİSK ve KÇSKK ortak eyleminin şiarı “katliamlara hayır!” Hangi katliamlara? Suçlu kim? Talepler ne? Bu konularda açıklık olmadan “katliamlara hayır” demek hiçbir işe yaramaz.

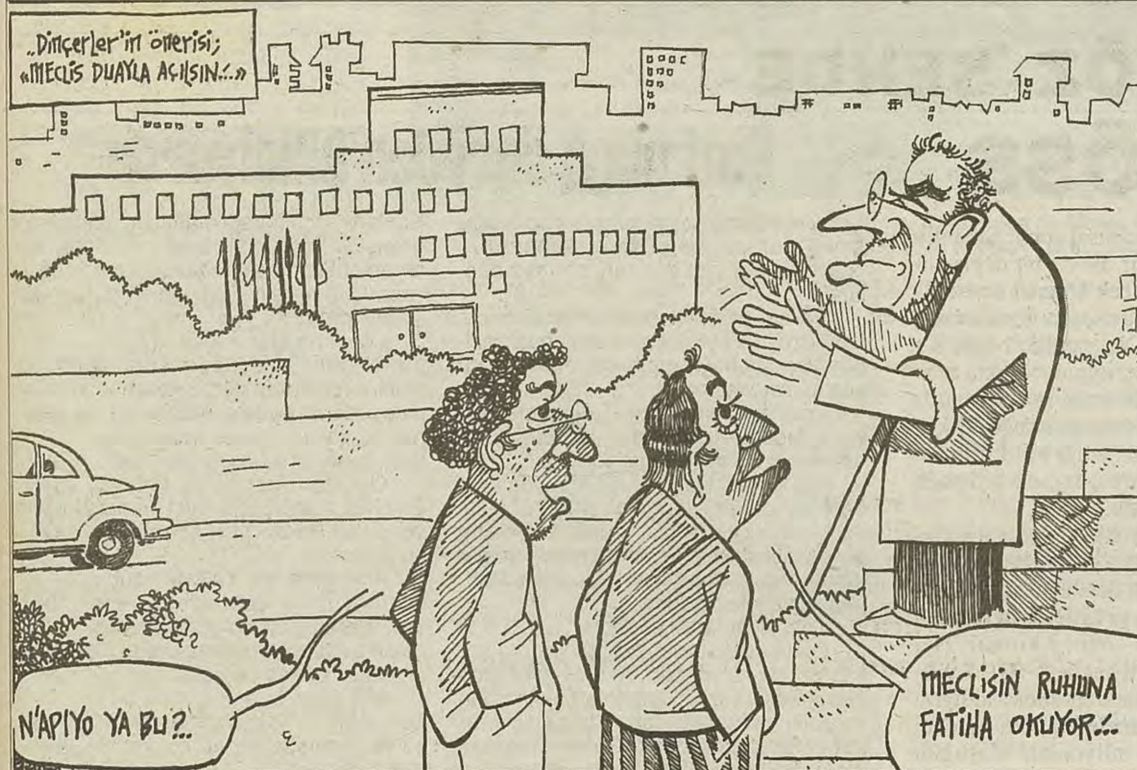
Kitle hareketi bazı önderlerinin girdiği bu yanlış yolu değiştirmelidir. Önümüzdeki 1 Mayıs bu konuda önemli bir fırsattır. 1 Mayıs gösterileri, iki (duruma göre üç) eksen üzerinde düzenlenmelidir. Birinci eksen, elbette, hükümetin yenilenmesiyle birlikte yükseltilecek olan yoksullaştırma/özelleştirme politikasına karşı mücadele olacaktır. İkinci eksen, Gazi ve Ümraniye cinayetlerinin emekçi halkın gözleri önüne serdiği polis gaddarlığının sona ermesi için mücadele olmalıdır. Nihayet, eğer silahlı kuvvetlerin Güney operasyonu o güne kadar devam etmişse, işçi ve kamu çalışanları hareketi ordunun Güney'den geri çekilmesini talep etmelidir.

Kimi koruyacağız?

Polise ilişkin talepler işkencenin, yargısız infazların ve benzeri baskı ve şiddet politikalarının sona erdirilmesi çağrısıyla sınırlanamaz. Somut sonuç alacak yöntemler gerekir: Kozakçıoğlu ve Menzir'in görevden alınarak yargılanması; Gazi ve Ümraniye cinayetlerinin katillerini ortaya çıkaracak bağımsız bir soruşturma komisyonu; polis faaliyetinin kitle örgütlerince denetlenmesi yönünde yeni bir düzenleme; faşist ve şeriatçı kadroların polisten temizlenmesi; Olağanüstü Hal Bölgesi'nde terör estiren özel timin lağvı... Baskı ve şiddet sistemi ancak bu tür önlemlerle geriletilebilir ve denetim altına alınabilir.

Bayram Meral'e, Rıdvan Budak'a ve ötekilere sormak gerekiyor: Devleti koruma işini çok ciddiye alıyorsunuz. Peki ya işçileri korumak gibi bir derdiniz var mı? Polis gaddarlığı tam günyüzüne çıktığında yenilgiye uğratılmazsa, ne olacağı şimdiden bellidir: Dün Şırnak ve Cizre'de yüzlerce sivili tarayanlar, Gazi ve Ümraniye'de 30 canı katledenler, yarın özelleştirmeye, sıfır zamlara, grev “ertelemelerine” karşı mücadele eden işçiye ya da grevli sendika hakkını arayan kamu çalışanına neden saldırmasınlar. Sendikal yönetimler bu tarihsel anda susacak olurlarsa, yarın işçinin kanı döküldüğünde, bunun hesabını tarih yalnız siyasal iktidardan değil, onlardan da soracaktır.

Politik mücadelede zamanlama işin özündendir. Belirli gelişmeler karşısında zayıf düşen bir güç, o anı atlatabilirse yeniden toparlanır, hatta bazan eskisinden de güçlü hale gelebilir. O gücün politik rakipleri, zayıfladığı anın geçip gitmesine izin verirlerse, onu bir daha bu konumda yakalayamayabilirler.

Biz mülteciler

Vakıf ÇAĞIN

Sanki verdiğimiz mücadeleyi Avrupalılar için vermişiz. Geçmişimizi Avrupalılar'a şikayet ediyoruz. Mülteci psikozu... hep mızmız bir çocuk rolü oynamak daha cazip.

Sosyal yardım kurumlarında herşeyini, ama herşeyini ortaya dökmüş, ama dar örgütçü çevrede kod ad kullanırız. Buralarda daha çok, erkeğizdir. En iyi kadının da erkek kadın olduğunu düşünürüz. Avrupa'da, kapitalizmin batağında kendimizi korumak için, patates çuvalı gibi giyiniriz. Devrimi ülkemizde yapacağımızdan buraların dilini öğrenmeyi hiç düşünmeyiz. Öğrensek de “beraber bir şeyler içelim mi?” gibi cümleler öğreniriz. Çok sosyal yaşamayı savunuruz. Yerli muhalifleri pek tanımayız. Tanısak da onlar ünümüzü duymuş gelmişler, öyle tanışmışız. Mülteciliğin her alanını erkekler olarak ele geçirmiş durumdayız. İlk birkaç yıl mülteci statümüzü koruyoruz “devrimciliği şey etmemek” için. Ülkeyle ilişkileri daha kolay sağlamak için icabında yasal duruma geçeriz (TC pasaportu vs). Memlekette belki de imkanlarımız olmadığı için alamadığımız spor ayakkabıların üzerine memleket işi takım elbisemizi giyeriz. Yerliler bize garip garip bakınca da ırkçılığın alıp başını gittiğini düşünürüz. Şarabı biraz fazla kaçırdığımızda çok ateşli politik sohbetler ederiz. Elden satılan yayınları almamak için bin bir numaraya yatarız.

En az iki kişiliğimiz vardır. Biz buna zengin kişilik diyoruz. Doktorlar, en çok da psikiyatrlar bu durumu açıklamak için başka bir şey diyorlar. Uzaktan ülkeyi seyretmek için, ilk gözağrımız Yunanistan'a en az bir kez gitmişizdir. En çok okuduğumuz kitaplar, psikoloji ve seksoloji ile ilgili olanlardır. Ülkede “abi”lerimizin kullandığı, onların ne kadar entel olduğunu gösteren, gavurca kelimelerin karşılığının bizim dilimizde de pekala mevcut olduğunu biliyoruz artık. Abilerimizin birer kötü kopyası olduk. Fena şekilde entelizdir. Satın alma gücümüz oranında bize değer verilir. Bazen de olur olmaz yerde olur olmaz şeyleri satın almaya kalkıyoruz. Zevklerimiz de değişti tabii.

Çok yoz olduğunu her fırsatta dile getirdiğimiz kültürün müziğini dinleriz nedense... Evli olanlarımız istisnalar dışında boşandı, bekarlar da evlendi. En çok kullandığımız kavramlardan bir tanesi de “kafayı yemek”tir. Herbirimiz diğerimizin kafayı yediğini düşünürüz!.. Birbirimizden kuşkuluyuz. Birçoğumuz eskiden savunduklarımızın (sosyalizm, komünizm vs.) artık geçersiz olduğunu, yeni birşeyler bulmak gerektiğini bilince çıkarmış bulunmaktayız. Bazen Hürriyet gazetesinin Avrupa baskısı bile solumuza geçiyor. İşyeri sahibi olanlarımız da var. Onlar sınıf değiştirdikleri için ilişkilerimiz memlekete bilet alma düzeyindedir. Avrupalı kadınların düzenlediği kadın eylemliliklerine erkek olanlarımız büyük oranda katılırlar!.. Kırkından sonra dil öğrenmeye çalışanlarımızın önemli hedeflerinden bir tanesi Kamasutra'yı gavurca okumaktır...

Kısa dalga radyo kullanımında da uzmanlaştık. Ekonomik krizden dolayı çoğumuz işsiziz. Böyle olunca da ülkemize yönelik mültecilik görevlerimizi yerine getiremiyoruz. En iyi solcu mültecinin kampanyalara katılan mülteci olduğunu biliyoruz artık. Hepinize sevgilerimizi sunuyoruz. Ciao, Salut, Hello.

AĞIR AKSAK ÖYKÜLER

Hazım RUHİ

Ne dediler?

Hazım Ruhi'nin "Ağır Aksak Öyküler"ini dergimizde yazacağını açıklamasının ardından yoğun tepkiler geldi. Bunların bir kısmını aktarıyoruz:

Ben kimseye yazma emri vermedim. Gerekirse kan dökeriz. AB grubu Rh(+).
Alpaslan Türkeş

Yazsın, ama Kürt demesin, çünkü onlar sadece ve sadece Doğulu vatandaşlardır. Sorun ekonomiktir. (İsmi niye eski Türkçe bu adamın, "Sindirim" olsa daha iyi olmaz mı? İvedi olarak değiştirsin.)
Bülent Ecevit

Bir gün Hazım Ruhi'yi okudum, o günden beri altıma kaçırıyorum.
Orhan Pamuk

Eline ve diline hakim olsun. Beli için birşey diyemem, ticari hayatımı düşünmek zorundayım.
Matild Manukyan

Şapkasız yazmasın abi!
Mazhar–Fuat–Demirel üçlüsü

Bize ne yahu! Ne halted erse etsin!
Yaylı Çalgılar Dörtlüsü

Ne var bunda, ben de yazdım. Üç dört harfi yanyana getirip, yanına bir virgül, ünlem ya da noktalı virgül koyuyorsun. Oluyor sana yazı. Yalnız parantez işine çok dikkat etsin. O biraz zor. Eserlerimi sonradan tetkik ettiğimde gördüm ki birçok kere açtığım parantezleri kapamayı unutmuşum.
Marmaris balı

Bu ablanıza destek olun. Boşverin yazıyı mazıyı. Bu bacınıza iki üç arsa gösterin. Villa yapma gereğim vardır.
Çilli Bom Bom Bom

Kendisini İşçi Partisi'nin çatısı altına çağırıyorum. Adresi veriyorum. Ajitasyon caddesi, Kavimler kapısı, No: 2
Doğu Perinçek

Beni yazılarından çok nereli olduğu ilgilendirir gözüm. Nairobili ise okumam. Biliyorsun Nairobi'den adam çıkmaz. Ha sahi, saza niye gelmedin yahu! Çorumlu musun nesin?..
Ahmet Kaya

Sosyalist bir dergide sulu zırtlak yazıların yer almasını şimdiden protesto ediyoruz.
Kadıköy'den bir grup devrimci

bir erkek yazarın daha ortaya çıkması doğrusu beni hiç ilgilendirmiyor. büyük ihtimalle karısını dövüyordur, sövüyordur. buna rağmen karısı da hala kazak örüyordur. bizim hemcinslerimiz de çok cins valla!..
Ayşe düzkan

Yazsın bakalım, muhterem! Tatlı mı yazacaaaak, kanlı mııı! Onu hep birlikte göreceğiz.
Necmettin Erbakan

Kafadan zamazingo kofti bi herif daha çıkıp ortalık yerde gıvızdayıp duracakmış gibi geliyor bana. En kısa zamanda ısırırım.
Burçay Anger

Burçay Abi'me katılıyorum. İcabında gerekirse ben de bi kafa atarım.
Fatih Altaylı

Ben her ikisine de katılıyorum. Üçümüz bir fidanın güller açan dalıyız.
Engin Ardıç

Gendi gendini aşan adamları severim. Sanatın hastasıyım. Ben de üç yaşından beri gaval çalıyorum. Üfürüyorum ses çıkıyor. O da üfürsün.
Esat Kıratlıoğlu

Yazacak mıymış! Ay İnanmıyorum!..
Aşkın Nur Yengi

Bunda inanılmayacak ne var, anlamıyorum.
Kadir İnanır

Dişleri sarıysa, gecekonduda oturuyorsa, Boğaziçi'nden mezun değilse ve eşcinselse yazdıklarının bir tek kelimesini okumam. (Neoliberal bir katolik olduğum yolundaki söylentileri şiddetle kınıyorum)
Zülfü Livaneli

Eli kalem tutan herkesin yazmasından, çizmesinden, söyleyecek bir lafı varsa kağıda dökmesinden yanayım.
Haluk Gerger

Müstehcen şeylerse o anda içine tükürürüm yazdıklarının. Hatta sümkürürüm, balgam atarım. Çok kızarsam karate de yaparım.
Melih Gökçek

Haluk Bey, Haluk Bey. Çocuğun aklına girmeyin rica ederim. Yavrum, evladım. Yapma. İnan basurun azdı. Vazgeç. Manyak mısın ulan sen!
Nazım Ruhi (Babası)

SÖZ SENDE

Çağdışı eğitim ve ÖSS

Dünyanın kaç ülkesinde öğrenci seçmek ve yerleştirmek için okula rağmen öğretim yapılıyor? Dünyanın kaç ülkesinde, gerek üniversitede, gerekse yaşamın her kesitinde kullanmayacağı bilgiler öğrenciye yükleniyor ve de başarı ya da başarısızlık bunlarla ölçülüyor? Sosyal bilimci olarak insanlara türev ya da integral konularının öğretilmesinin eğitim psikolojisine uygunluğunu savunacak kaç aklı başında eğitimci vardır? Ve bütün saçmalıklara, çağdışı yaklaşımlara yaşama hakkı veren kaç gelişmiş ülke vardır? Kesin bir bilgimiz olmamakla birlikte, bu olguların bizim gibi geri bırakılmış ülkelere özgü olduğu açıktır.

Çağdaş bir eğitim, bireyin özgür gelişimini hızlandıran, katkı sunan ve de içinde bulunduğu koşulları değiştirmek için gerekli olan bilgileri veren eğitimdir.

Öğrenci seçme ve yerleştirme sınavının amacı nedir? Hangi zorunluluktan ortaya çıkmıştır? Hangi bilimsel kriterlere bağlı kalınmıştır? Ülke ekonomisine ve kültürel yapısına katkısı nedir? Bilindiği üzere ÖSS, 1981 yılından itibaren uygulanmaya başlanmıştır. Gerek ülke ekonomisinin geriliği ve buna bağlı olarak sanayinin yeterli gelişememesi, gerekse ara eleman yetiştirecek mesleki okulların sayıca ve nitelikçe zayıf oluşu, üniversite kapılarındaki yığılmayı hızlandırmıştır. Sistem kendi başarısızlığını gizlemek için eleme yöntemlerine hız vermiştir. Bu yönüyle "Öğrenci Seçme Sınavı" tastamam eleme sınavıdır.

ÖSS'nin bir başka amacı, milyonları geçen öğrenci kitlesinden alınan harçlarla devlet kasasına kaynak aktarmaktır. Diğer bir amaç ise, ikili sınav sistemiyle dershane piyasasını geliştirmek ve çağdaş eğitim adına büyük bir sömürü mekanizması kurmaktır. Bugün enflasyonun yüzde 200'lere yaklaştığı bir süreçte, 600–700 dershanenin ayakta kalmasını ve bunların içinde birçok büyük dershanenin büyük bir sermaye birikimi yaratmasını başka türlü açıklamak mümkün değildir.

Yapılan sınav hiçbir bilimsel kritere bağlı değildir. Başından sonuna kadar eğitim süreçlerine terstir ve gencin psikolojik yapısının hızla bozulmasına, güven duygusunun zayıflamasına ve üniversiteyi yaşamın odağına oturtmasına açmaktadır.

ÖSS'nin uygulama süreci bütün pedagojik formasyonları hiçe sayacak niteliktedir. Sadece bir sonraki sınava öğrenci seçmek için yapılan sınav için iki buçuk saatlik zaman ayrılması hiçbir bilimsellikle açıklanamaz. Bu mantıksızlık yetmezmiş gibi, 1995 yılında uygulanacak sınav süresi yarım saat daha uzatılmıştır.

Öğrenci seçme sınavı son iki yıldır farklı bir boyut kazandı. Daha önce ÖYS sınavına bir katkısı yokken, şimdi ÖYS sınavının puansal sonucunu etkilemektedir. Böyle bir değişikliğin, elenecek öğrenci sayısında hiçbir engelleyici fonksiyonu yoktur. Öte yandan böyle bir değişiklik, uygulanmakta olan kredili sistemin mantığına da terstir. Sistemdeki değişiklikle, öğrenci almadığı bir dersin sorularını da çözmek zorunda kalmaktadır.

Yiyeceklerinden içeceklerinden, giyeceklerinden kısarak gençlerini dershanelere gönderen emekçi kitleler açısından böyle bir sınav yıkımdır. Her öğrencinin yaklaşık 20–30 milyon ödemek zorunda kaldığını ve dershanelere giden öğrenci sayısının milyonlara ulaştığını düşünürsek, bunun ne büyük bir sömürü olduğunu tahmin edebiliriz.

ÖSS'ye girecek öğrenci sayısı bir milyonun üzerindedir. Bunu 390 bin ile çarparsak yaklaşık 400 milyar lira demektir. Peki bu gelir nerede kullanılmaktadır? Daha çağdaş bir eğitim için mi? Daha çok öğrenciye üniversite hakkı mı? Hiçbiri değil.

Sonuç olarak, "Öğrenci Seçme Sınavı" gerek hedefleri, gerek içeriği, gerekse uygulanış biçimi bakımından ilkeldir, anti–demokratiktir. Öyleyse, başta sosyalistler olmak üzere tüm demokratlar, ilericiler, bu çağdışı uygulamaya karşı çıkmalıdırlar ve öğrenciye sonsuz sınav hakkının tanınmasını savunmalıdırlar!..

Cemal Çağlı

Gazi olayı önceden biliniyordu

Gaziosmanpaşa olaylarının ardından polis örgütünün konumu ve yapısı yeniden tartışılmaya başlandı.

Poliste yeniden yapılanmadan önce, üst düzeydeki yöneticiler arasında yeniden yapılanmaya gidilmesi daha doğru olur kanısındayım.

Polis örgütünün tümü fakülte mezunu ve pedagog olsa ne yazar. Üst düzey yöneticisinin zihniyeti değişmedikçe.

Hakkında hiçbir soruşturma yapılmadan, askerliğini yapmamış, tecrübesiz, çocuk denecek çağda; disiplin ve eğitimden nasibini almamış olarak emniyete gelenler yapıyı bozmuştur. Teşkilat MHP partizanlarıyla dolduruldu.

Özel timin hepsi böyledir.

Olaylarda polisin yaptığı yanına kar kalıyor, çünkü yönetici de onun gibi. Onu teşkilata alan da o. Çıkarılan olaylardan sorumlu tutulamayacağını bildiği için rahat hareket etmektedir. Gaziosmanpaşa olaylarında görüldüğü gibi, Aleviler'in oturduğu, planlı şekilde saptanan ayrı yer ve mesafedeki dört kahve, bir pastane taranıyor, gaspedilen arabanın şoförü bağlanıp bagaja konulup yakılıyor, caniler ellerini kolların sallayarak kayıplara karışıyorlar. Halk sokağa dökülüyor, o saatte mıntıkada olması gereken mahalle bekçileri ve devriye ekipleri ortalıkta görülmüyorlar.

Gecenin o saatinde mahalli karakolun devriye ekiplerinin ve bekçilerin silah sesini duymaması ve harekete geçmemesini akıl ve mantık kabul etmez. Taranan yerlerin arasındaki mesafeyi düşünün, arabanın yakılışına kadar polisin haberi olmuyor; olur şey değil...

Eski bir emniyetçi olarak düşündüğüm zaman mantığım almıyor; apaçık Alevi–Sünni çatışmasının planı yapılmıştır.

Mıntıkadan bekçi ve devriyeler çekilmiş karakol uyutulmuştur. Eğer böyle olmasaydı en az ikinci taramada polis harekete geçer, gerekli önlemleri alır, telsizle gerekli yerlere bildirir ve suçluların yakalanması için harekete geçilirdi. Bunların hiçbiri yapılmamıştır. Ya ne yapılmıştır? Yapılan şu: Bırakın taransın, tarayanlar kaçsın, sonra biz gider gereğini yaparız denmiştir. Başka türlü düşünmek olanaksızdır.

Olayların planlandığı gün gibi aşikardır. Neyseki Aleviler'in sağduyusu bu planlı oyunu bozmuştur. Arkasından ikinci bir oyun sahneye konmuştur. Cuma günü namaz vakti camilere bomba konma ihtimali; bu oyun da boşa çıkmıştır.

Olaydan önce başta İstanbul Valisi, Emniyet Müdürü, Emniyet Genel Müdürü ve İçişleri Bakanı'nın habersiz olması düşünülemez.

Akla gelen şu: Ya Milli İstihbarat Teşkilatı uyumuş, ya da yanlı ve ihmalkar davranarak olaylara göz yummuş, büyümesine sebebiyet vermişlerdir. Yöneticilerin hepsi açıkça suç işlemişlerdir.

Beş yerin taranmasında bir kişi ölürken, polisin müdahalesiyle ölü sayısı 17'ye çıkmıştır; işte tertip, yanlılık ve ihmal buradadır.

Bu ihmal ve yanlılıktan dolayı hiçbir yetkili hakkında adalet mekanizması harekete geçmemiş veya geçirtilememiştir, sadece savcılığın olay yerinde yaptığı olağan soruşturmayla olay geçiştirilmiştir.

Öğrenildiğine göre, ilçe emniyet müdürü görevden alınmış, diğer görevliler kaplumbağa misali bir bağdan bir bağa atılarak mükafatlandırılmışlardır.

Suçlu ve teptipçiler yakalanıp yargılanmadıkça kamuoyunun devlet ve yöneticiler hakkındaki düşünceleri de değişmeyecektir.

Demokrasi ve hukukun üstünlüğüne inanan üst düzey yönetici, bakan, emniyet genel müdürü, vali, emniyet müdürü (ben olay istemiyorum, en ufak ihmali olanı, yanlı davrananı görürsem, kim olursa olsun gözünün yaşına bakmam, hakkında kanuni işlem yaparım) demesi yeter. Gerçekten failler hakkında gerekli işlem yapılırsa, yüzde doksan olaylar azalır, aksi takdirde başka zaman başka olaylar devam eder gider.

Mehmet Yeşiltepe / İzmir

Katili sadece arkadan görürüz..

Deniz MUKAN

▼ Henüz montajı yapılmamış bir korku filmi gibi yaşadığım o geceyi, sanırım hiç unutmayacağım. "Gündem" değişse de, medya, politikacılar, dostlarım ve bütün şehir, başka şeylerden söz etse de unutmayacağım. Ne zaman bir yerlerde insanlar ölse, içimde o ürpertiyi duyacağım. Çünkü biliyorum ki hala bir yerlerde "öznel kameralar" çekimde ve kurbanlarını sürekli izliyorlar.

"Türkiye'de gündem çok hızlı değişiyor."

Bu tür cümleleri o kadar sık yazıyor ya da söylüyoruz ki, artık kendimizi iyice inandırdık ve neredeyse "kader" gibi benimsedik bu durumu... Ancak ben galiba bu değişime ayak uydurmakta çok zorlanıyorum ve sık sık "tökezliyorum". İtiraf edeyim ki, medyanın çoktan bir silindir gibi üstünden geçip sonra da kenara attığı sorunlar, benim kafamı hala çok meşgul ediyor. Görüntüler ne yazık ki hafızamdan, video bantlar kadar kolay silinmiyor. Elimde değil, olur olmaz zamanlarda 12 Mart gecesine dönüyorum ve gözlerimi kapadığımda -ekrandaki tarama çizgileri de dahil- hep aynı görüntüler geliyor gözlerimin önüne...

Filmde cesetler arttıkça...

O gece ekranda gördüklerimin neden böyle bir "hipnoz" etkisi yarattığını, doğrusu hemen anlayamadım. Ancak sonra düşününce farkettim ki, o gece boyunca olayları ekranda birer haber bülteni değil, korku filmi izler gibi izlemiştim. Eğer 12 Mart gecesi, televizyonda o zapping rastlantısı olmasaydı, olaylar karşısında sadece öfke duyacak, bu "dehşet" duygusunu hiç yaşamayacaktım. Ama iyi ki o rastlantı oldu ve iyi ki olayları bir kez de sinema dilinin süzgecinden geçirerek izleyebildim... O gece, bir haber bülteni daha yakalayabilmek için hızla kanalları tararken, bir filmin jeneriğini gördüm: "Halloween"... ve hemen ardından da John Carpenter'ın adını görünce izlemeye karar verdim. Nitekim bu tür filmlerin "babası" sayılabilecek Carpenter'ın ustalığı 5 dakika içinde kendini gösterdi ve korkudan kıpırdayamaz hale geldim. Bu korku zamanla çığ gibi büyüdü, çünkü film haber bültenleriyle sık sık kesiliyor, ya da en azından alttan yazılar geçiyordu.

Bir süre sonra tuhaf bir paralellik kuruldu. Filmde cesetler arttıkça, Gaziosmanpaşa'da ölenler de çoğalıyordu.

...Gece ilerledikçe evimin ıssızlığında artık sadece korku vardı. Yaşadığım kentte, evimden yarım saat uzakta insanlar ölüyor ya da ölümü göze alıp sokağa çıkıyordu. Birileri canları kadar sevdikleri insanları kaybetmişti, ölüm bazıları için soyut bir korku değil, "gerçek" olmuştu.

...Filmde ilk cinayetini 6 yaşında işleyen ve yirmi yıl akıl hastanesinde kalan "sapık" bir katil vardı.

...Gaziosmanpaşa'da, bir taksi şoförünün boğazını kesip bagaja kilitleyen, sonra da o taksiyle gidip cinayetler işleyen sapık katiller vardı.

... Filmde katil, bir Cadılar Bayramı'nda ortaya çıkıyor, yüzündeki maskeyle, binlerce maskeli insanın arasına karışıyor, yüzünü kimse görmüyordu.

... Gaziosmanpaşa'da katillerin yüzü herhalde açıktı. Ama onları da kimse "görmüyordu", en azından görmesi gerekenler görmüyordu.

... Filmde katil, asıl kurbanına -başroldeki kıza- giderek daha fazla yaklaşmaya, çevresinde dolaşmaya başladı. Artık biz de katili daha yakından görüyorduk, ama sadece arkadan. Katil deri ceketini gördüğümüz bir gövdeden ibaretti. Kurbanını belli bir mesafeden sürekli izlemeye başladı. "Kurban" önceleri sadece belli belirsiz bir tedirginlik hissediyordu. Sonra izlendiğinin farkına vardı. Bütün bu sahnelerde büyük bir ustalıkla hep "öznel kamera" kullanılmıştı.

Gaziosmanpaşa'da katillerin yüzü herhalde açıktı. Ama onları da kimse "görmüyordu", en azından görmesi gerekenler görmüyordu. Kamera sanki (filmdeki gibi) herşeyi katilin gözleriyle görüyordu..

Kameranın vizörü

Kamera herşeyi katilin gözleriyle görüyordu. Onun bakış açısından çekim yapıyor, onun gibi hareket ediyordu. Ve kurbana hep arkasından yaklaşıyordu. Kurban tedirgin olup, arkasını döndüğünde sadece boşlukla karşılaşıyordu. Tehlikeyi seziyor, ama ne tanımlayabiliyor, ne de mücadele edebiliyordu.

...Gaziosmanpaşa'da da insanları sanki bir öznel kameranın vizöründen görüyorduk. Onları da korku sarmıştı, tehlikeyi çok yakınlarında hissediyorlar, ama ne zaman katili görmek için arkalarını dönseler, koskoca bir boşlukla karşılaşıyorlardı.

Göremedikleri tehlikeyle baş edemeyince, görebildikleri hedeflere yöneldiler. Hızla kalabalıklaşıyorlardı, çünkü ancak biraraya geldiklerinde kendilerini güçlü hissediyorlardı.

...Filmde, katil önce kurbanın yakın arkadaşlarını öldürüyordu. Asıl kurban da artık tehlikeyi çok yakında hissediyordu. Cesetleri görünce dehşet içinde, herkese haber vermeye çalıştı. Kapıları çalıp, sokaktan geçenleri durdurdu. Ama kimse inanmadı ona... Her şey Cadılar Bayramı'nın çılgınlıkları arasında kaybolup gidiyordu. Sadece, katilin gözlerinden çekim yapan "öznel kamera" dikkatle izliyordu onu. Kurbanın ümitsizliğini katilin gözleriyle görüyorduk.

...Gaziosmanpaşa'da insanlar yüzlerini göremedikleri katilleri anlatıyordu. Polise, kameralara bir şeyler söylemeye çalışıyorlardı. Sesi çatallaşmış bir kadın bağırıyordu:

"Bir buçuk saat geçti, kimse gelmedi! Ellerini kollarını sallaya sallaya gittiler!" Katilleri izlemek yerine yan sokağa sapan ekip otosundan söz ediliyordu. Tanık oldukları şeyin dehşetini paylaşmaya çalışan insanlar, kamera objektiflerinin soğuk camlarıyla, polislerin ifadesiz bakışlarıyla karşılaşınca, aynı filmdeki "kurban" gibi ümitsizliğe kapıldılar. Tehlikenin varlığını artık çok ama çok yakından hissediyorlardı.

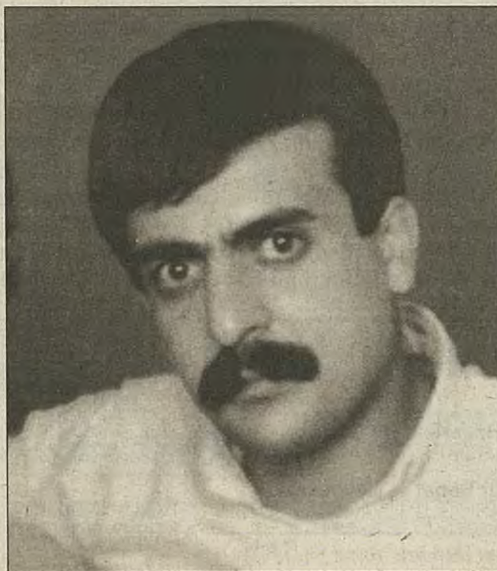
...Film, hızla finale yaklaşıyordu. Korku filmlerinin klasik sonu: Katil kurbanını iki katlı bir evin içinde kıstırmıştı. Ama daha da önemli birşey olmuştu o anda, kurban katili görmüştü.

Kamera artık öznel kamera değildi, genel çekimler yapmaya başlamıştı. Kurban, katile dokunabilecek kadar yakındı artık, katili görmek belki onu ölüme alabildiğine yaklaştırmıştı ama, aynı zamanda kurtulma şansını da yaratmıştı. En azından neyle karşı karşıya olduğunu biliyor, katilin gücünü sınayabiliyordu. Sonunda katil, defalarca yaralanıp yere düştükten ve sonra yeniden saldırdıktan sonra öldü. Kurban durumdaki genç kız, kendi gücü karşısında şaşkın, elinde bıçak öylece kameraya bakıyordu.

Silahı olmayanlar ölüyordu

...Gaziosmanpaşa'da insanlar -belki de "kurbanlar" demek gerek, çünkü sonunda 17 kişi öldü- henüz o gerilimli finalden çok uzaklardaydılar. Hala çevrelerine baktıklarında sadece boşluk görüyorlardı. Kamera bütün çekimleri katilin gözlerinden yapıyordu. Ertesi gün yeni çekimler vardı. Kamera, silah kimlerin elindeyse onun gözünden yapıyordu sanki çekimleri. Çünkü hep silahı olmayanlar ölüyordu. Ama olaylar öylesine büyüdü ki, artık sadece kurbanları görüntüleyen öznel kamera kullanılamazdı. Kameralar çoğaldı ve "genel çekimler" izlemeye başladık. Bir genç kızın cesedini, ölü bir koyunu taşır gibi taşıyan üniformalı adamı da işte o zaman gördüm. Kız, o zayıf bedeni ve uzun saçlarıyla, filmdeki genç kıza benziyordu. Sanki insan değil de başka bir şeymiş gibi taşınan bedenler, bir çöp bidonunun yanına fırlatıldı. Sonra yüzünü göremediğimiz üniformalı bir adam daha geldi ve büyük bir hınçla o cansız bedeni tekmeledi...

... Henüz montajı yapılmamış bir korku filmi gibi yaşadığım o geceyi, sanırım hiç unutmayacağım. "Gündem" değişse de, medya, politikacılar, dostlarım ve bütün şehir, başka şeylerden söz etse de unutmayacağım. Ne zaman bir yerlerde insanlar ölse, içimde o ürpertiyi duyacağım. Çünkü biliyorum ki hala bir yerlerde "öznel kameralar" çekimde ve kurbanlarını sürekli izliyorlar. Galiba kendi kurgularımızı yapmaktan, kadra girmeyen görüntüleri de yakalamaya çalışmaktan başka çaremiz yok...

YAŞAMINI
SOSYALİZM MÜCADELESİNE ADAMIŞ
SAMANDAĞI ESKİ HADEP İLÇE BAŞKANI,

MEHMET LATİFECİ

VE BABASI

MUHİTTİN LATİFECİ

UĞRADIKLARI SİLAHLI SALDIRI SONUCU
KATLEDİLDİLER.
ANISI DEVRİM VE SOSYALİZM
MÜCADELEMİZDE YAŞAYACAK

BSP KADIKÖY İLÇESİ

Polis, haftasını kutladı!

Bu memlekette her yıl çeşitli haftalar kutlanır. "Yerli malı haftası", "yaşlılar haftası", "meteoroloji haftası" gibi... Türk Polis Teşkilatı'nın kuruluşunun 150. yıldönümü dolayısıyla 3-10 Nisan günleri "polis haftası" olarak "Tüm yurtta, dış temsilciliklerde ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde" törenlerle kutlandı. Demeçler verildi, çocuklara "polis amcalarını" sevdirmek üzere çeşitli toplantılar yapıldı.

Bu "kutlamalara" sahne olan yerlerden biri de İstanbul Vilayeti'nin önüydü. Üç hafta önce Gazi Mahallesi ve Ümraniye'de meydana gelen olayların "provokatörleri" olarak teşhir edilen ve gözaltına alınanların yakınları Vilayet önünde yaptıkları bir protesto gösterisinde kendilerini zincirlere bağladılar ve gözaltına alınanların serbest bırakılmasını istediler. Ancak polis bu gösteriden pek hoşlanmadı ve yukarıdaki fotoğraflarda görüldüğü gibi göstericilere saldırarak 30 kadar kişiyi gözaltına aldı. Sonuçta "polis haftası" etkinliklerinin bir parçası da İstanbul Vilayet binası önünde bu şekilde gerçekleşmiş oldu.

Bu yılki kutlamalarda Gazi Mahallesi ve Ümraniye'de meydana gelen olaylarda yıpranan "polis imajı"nın düzeltilmesi çabaları belirleyici oldu. Latin Amerika'ya giden Cumhurbaşkanı Demirel geride hafta dolayısıyla bir mesaj bırakmayı ihmal etmemişti:

"Haksız ve kasıtlı olarak polisimizi yıpratmaya çalışanlar karşılarında kanunları ve halkı bulacaklardır."

Kanunları anlamak mümkün de "halk" ne oluyor, onu anlamak bir hayli zor..! Demirel bazı "operasyonlardan" sonra polis lehine gösteri yapan güruhtan mı söz ediyor acaba!

Emniyet Genel Müdürü Mehmet Ağar ise, trafik dairesinin ayrı bir genel müdürlük olarak örgütlenme girişiminden bir hayli telaşa kapılmış olmalı ki, hafta dolayısıyla verdiği demeçte "memleketin bölünmez bütünlüğü"nü "polisin bölünmez bütünlüğü"ne bağlayarak, trafik dairesinin ayrılmasına şiddetle karşı çıktı! Şu "polisin bölünmez bütünlüğü"nün trafik "ceza"larıyla bir ilgisi var mı acaba?

Ağar hafta dolayısıyla yaptığı konuşmada başka şeyler de söyledi: " Polis teşkilatımız, bütün güç ve kuvvetini, içinden çıkmakla iftihar ettiği yüce milletimizden aldığı güce dayandırmaktadır. Bu gücün giderek artmakta olması ve milletimizin polisini bağrına basması, şefkatle kucaklaması, bizim için en önemli olaydır."

Yukarıdaki fotoğrafta polisin milletle nasıl şefkatle "kucaklaştığı" görülüyor. Ama birileri bu samimiyetten sıkıldı artık!

Bizim bildiğimiz "yüce millet"in bağrından çıkan Türk ordusuydu. Demek polis de öyleymiş! Ya da şöyle de düşünülebilir; elinde silah bulundurma ve kullanma yetkisine sahip olanlar nedense "yüce milletin bağrından çıkmak" konusunda çok ısrarlı oluyorlar! Biz yine merak ettik; devletin "silahlı memurları" milletin bağrından çıkıyor da, silahsız memurlar, yani maliyeciler, tapucular, öğretmenler, yani diğer bir buçuk milyon "memur" nereden çıkıyor acaba? Silahsız "devlet memurlarına" ve vatandaşlara duyurulur!..

Polis haftanız kutlu olsun, bir süre sonra sırası gelecek olan meteoroloji haftanız da !..

SÖZ
HAFTALIK HABER YORUM DERGİSİ

Sahibi : Olgu Ltd.Şti. Genel Koordinatör : Seyfi ÖNGİDER

Yayın Yönetmeni
Merdan YANARDAĞ

Yazı İşleri
Dış Haberler
Osman KÖKER
Ekonomi
Sermet ÖZDOĞAN
Kültür Sanat
Sezai SARIOĞLU
Makaleler
Veysi SARISÖZEN

Teknik Koordinatör: Hakkı ZEL

Sorumlu Müdür: Hüseyin AYIK Haber Merkezi: Hacer YILDIRIM

İşletme Müdürü
Ali KÜÇÜK

Reklam Müdürü
Emine SAPMAZ

Yayın Kurulu
Osman Köker
Seyfi Öngider
Sezai Sarıoğlu
Veysi Sarısözen
Merdan Yanardağ

Ankara Büro:
Mustafa ERDOĞAN
(Haber Müdürü)
Figen SOLMAZ
Hatice Can KÜRTÜNCÜ

İzmir:
Rıza ZINGAL

Ankara
Tel:(0312) 418 41 98
Fax:(0312) 418 22 63

İzmir
Tel: (0232) 464 21 30

Avrupa Temsilciliği
Engin ERKİNER
Kasseler Str. 1a
60486 Frankfurt
Tel: 49.69.7075714
Fax: 49.69.625645

Adres: Sıraselviler Cad. Billurcu Sk. No: 3/8 Taksim / İstanbul Tel: (0212) 244 30 67 - 249 99 29 Fax: (0212) 249 99 29 Basıldığı Yer: Serler Matbaacılık Dağıtım: BBD